

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w KATOWICACH

Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2023 rok

Zatwierdzone uchwałą Rady Nadzorczej nr 52/2024 z dnia 19.04.2024 roku

SPIS SKRÓTÓW	1
<u>I. WPROWADZENIE .....</u>	2
<u>II. PLAN DZIAŁALNOŚCI FUNDUSZU NA 2023 ROK .....</u>	5
1. PLAN FINANSOWY NA 2023 ROK	5
1.1. PRZYCHODY	5
1.2. KOSZTY	7
2. KIERUNKI WYDATKOWANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH	9
<u>III. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW STATUTOWYCH FUNDUSZU .....</u>	13
1. RADA NADZORCZA	13
2. ZARZĄD I BIURO FUNDUSZU	14
3. WSPÓŁDZIAŁANIE Z ADMINISTRACJĄ PUBLICZNĄ I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	17
3.1. WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDAMI I ADMINISTRACJĄ PUBLICZNĄ	17
3.2. KONTAKTY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI, DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA FUNDUSZU	19
<u>IV. PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO .....</u>	21
1. PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020	21
1.1. WDRAŻANIE PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020	21
1.2. KONTROLA W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020	23
2. REALIZACJA „OGÓLNOPOLSKIEGO SYSTEMU WSPARCIA DORADCZEGO DLA SEKTORA PUBLICZNEGO I MIESZKANIOWEGO ORAZ PRZEDSIĘBIORCÓW W ZAKRESIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ ORAZ OZE”	24
<u>V. PROGRAMY REALIZOWANE W RAMACH UMÓW UDOSTĘPNIENIA ŚRODKÓW PRZEZ NARODOWY FUNDUSZ .....</u>	26
1. PROGRAM PRIORYTETOWY „CZyste Powietrze”	26
2. PROGRAM POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA W NAJBARDZIEJ ZANIECZYSZCZONYCH GMINACH - PILOTAŻ	28
3. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM FINANSOWANIA SŁUŻB RATOWNICZYCH CZĘŚĆ 1) DOFINANSOWANIE ZAKUPU SPECJALISTYCZNEGO SPRZĘTU WYKORZYSTYWANEGO W AKCJACH RATOWNICZYCH	28
4. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM FINANSOWANIA SŁUŻB RATOWNICZYCH CZĘŚĆ 2) DOFINANSOWANIE ZAKUPU SPRZĘTU I WYPOSAŻENIA JEDNOSTEK OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH”	29
5. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM REGENERACJI ŚRODOWISKOWEJ GLEB POPRZECZ ICH WAPNOWANIE	30
6. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM FINANSOWANIA USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	31
7. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ POZA GRANICAMI AGLOMERACJI UJĘTYCH W KRAJOWYM PROGRAMIE OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH	31
8. PROGRAM „MOJA WODA”	32
9. PROGRAM PRIORYTETOWY „AGROENERGIA CZĘŚĆ 1) MIKROINSTALACJE, POMPY CIEPŁA I TOWARZYSZĄCE MAGAZYNY ENERGII”	33
10. PROGRAM PRIORYTETOWY „Ciepłe Mieszkanie”	34
11. PROGRAM REGIONALNEGO WSPARCIA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	34

<u>VI. GOSPODAROWANIE ŚRODKAMI FINANSOWYMI FUNDUSZU W 2023 ROKU</u>	37
1. BILANS.....	37
2. RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	38
<u>VII. STRUKTURA FINANSOWANIA ZADAŃ</u>	40
1. STRUKTURA WPŁYWÓW I WYDATKÓW	40
2. WYPŁATY ZE ŚRODKÓW FUNDUSZU, NARODOWEGO FUNDUSZU ORAZ W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO.....	42
3. FORMY FINANSOWANIA	46
3.1. FINANSOWANIE BEZZWROTNE	46
3.1.1. Dotacje i przekazanie środków	47
3.1.2. Umorzenia udzielonych pożyczek.....	47
3.1.3. Nagrody za działalność	48
3.2. FINANSOWANIE ZWROTNE	48
4. NADZÓR WŁAŚCICIELSKI	49
5. POMOC PUBLICZNA.....	50
6. WYDATKI MAJĄTKOWE WŁASNE	51
<u>VIII. WNIOSKI I UMOWY O DOFINANSOWANIE ZADAŃ</u>	52
1. WNIOSKI O DOFINANSOWANIE ZADAŃ	52
2. ZAWARTE UMOWY.....	53
2.1. UMOWY DOTACJI, PRZEKAZANIA ŚRODKÓW I POŻYCZEK.....	53
2.2. UMOWY UMORZENIA POŻYCZEK	54
<u>IX. EFEKTY EKOLOGICZNE I RZECZOWE Z UMÓW ZAWARTYCH W 2023 ROKU</u>	55
1. OCHRONA ATMOSFERY.....	55
2. GOSPODARKA ODPADAMI I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	56
3. OCHRONA PRZYRODY	56
4. EDUKACJA EKOLOGICZNA	58
5. OCHRONA WÓD, ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I GOSPODARKA WODNA	59
6. ZAPOBIEGANIE POWAŻNYM AWARIOM I ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	59
7. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE W REGIONIE	60
8. PROFILAKTYKA ZDROWOTNA	60
<u>X. NAJWAŻNIEJSZE ZADANIA ZAKOŃCZONE W 2023 ROKU</u>	69
1. OCHRONA ATMOSFERY.....	69
2. GOSPODARKA ODPADAMI I OCHRONA POWIETRZCHNI ZIEMI	69
3. OCHRONA PRZYRODY	70
4. EDUKACJA EKOLOGICZNA	71
5. OCHRONA WÓD, ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I GOSPODARKA WODNA	72
<u>XI. KONTROLA REALIZACJI ZAWARTYCH UMÓW</u>	73
<u>XII. SPIS TABEL</u>	75
<u>XIII. SPIS RYSUNKÓW</u>	77
<u>XIV. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW</u>	78

SPIS SKRÓTÓW

Fundusz	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
Narodowy Fundusz	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Plan działalności	Plan działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
Plan finansowy	Roczny Plan Finansowy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
Strategia	Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na lata 2021-2024
s.r.w.	Stopa redyskonta weksli
Zasady	Zasady udzielania dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
Zarząd	Zarząd Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

I. WPROWADZENIE

Na 2023 rok przypadał jubileusz 30-lecia działalności wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce. Był to czas podsumowań dotychczasowych efektów działania systemu finansowania ochrony środowiska i ekologii opartego na Narodowym Funduszu i 16 funduszach wojewódzkich. Obliczono, że przez trzy dekady wojewódzkie fundusze ochrony środowiska przekazały łącznie ponad 80 mld zł na wsparcie blisko 700 tys. zadań inwestycyjnych oraz projektów edukacyjnych i badawczych. Fundusz jest jednym z największych i najprężniej działających funduszy w kraju.

Prawne i finansowe podstawy działalności Funduszu wyznacza ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o finansach publicznych, ustawa o rachunkowości, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie trybu działania organów wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Jako samorządowa osoba prawna Fundusz skutecznie pełnił rolę finansowego instrumentu realizacji polityki ekologicznej państwa w połączeniu ze spełnieniem oczekiwań regionalnej społeczności. Fundusz realizował swoją misję uczestnicząc w rozwiązywaniu problemów związanych z ochroną środowiska na poziomie lokalnym, regionalnym, a także ponadregionalnym.

Celem generalnym Funduszu jest zapewnienie systematycznej i trwałej poprawy stanu środowiska w województwie śląskim oraz zachowanie i przywracanie na jego obszarze terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Wyznaczone w Strategii zadania dla poszczególnych celów operacyjnych znalazły uszczegółowienie w Planie działalności, który precyzyjnie i odpowiednio do aktualnej sytuacji prawnej oraz finansowej identyfikował działania Funduszu. Jasno zdefiniowane cele Funduszu oraz możliwości ich realizacji w oparciu o przejrzyste zasady finansowania projektów oraz dostępne instrumenty finansowe zachęcały samorządy, jak i innych inwestorów do podejmowania działań mających istotny wpływ na jakość środowiska w regionie. W Sprawozdaniu z działalności Funduszu dokonany został przegląd realizowanych w 2023 roku działań i priorytetów oraz poziom osiągnięcia wskaźników finansowych i ekologicznych będący elementem monitoringu wdrażania Strategii.

Realizacja celów strategicznych i operacyjnych Funduszu przebiegała w ramach wdrożonego i stale doskonalonego zintegrowanego systemu zarządzania jakością i środowiskowego, zorganizowanego według wymagań międzynarodowych norm: ISO 9001, ISO 14001 i rozporządzenia w sprawie Europejskiego Systemu Ekozarządzania i Audytu (EMAS) oraz systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

Podobnie jak w latach poprzednich Fundusz w 2023 roku, wspierał działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu zgodnie z polityką ochrony środowiska państwa i województwa, poprzez preferencyjne dofinansowanie przedsięwzięć realizujących cele długookresowe i krótkookresowe zapisane w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz zapewniających absorpcję środków unijnych dla osiągnięcia w województwie śląskim stanu środowiska wynikającego z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

W ramach wspierania działań osób fizycznych w zakresie ograniczenia niskiej emisji na terenie województwa śląskiego Fundusz realizował Program „Czyste Powietrze”, Program „Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”, jak również Program „Ciepłe Mieszkanie” (wsparcie osób fizycznych w lokalach mieszkalnych znajdujących się

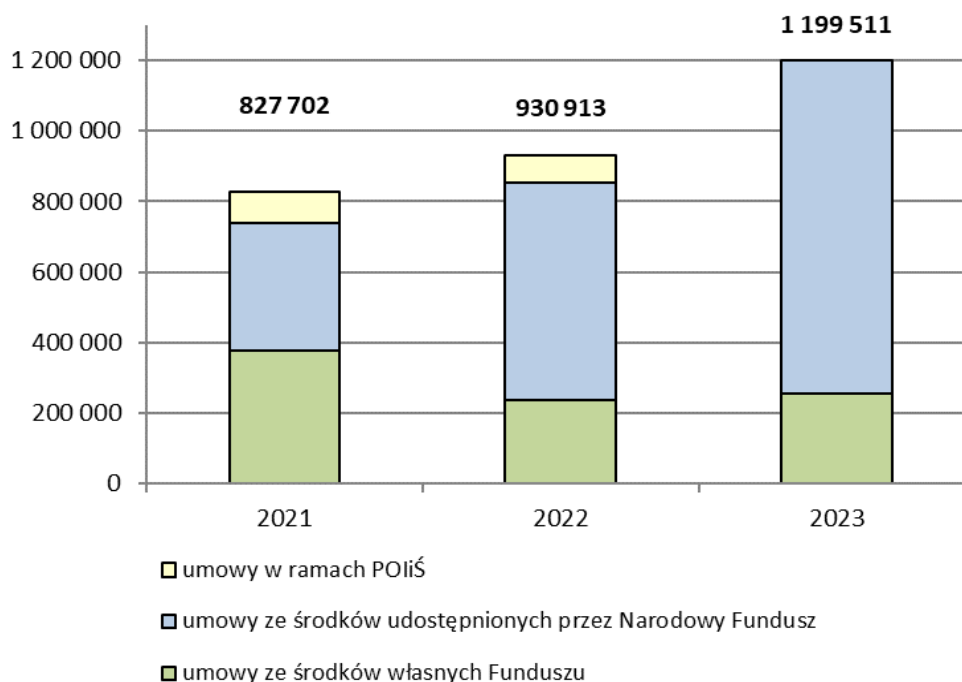
w budynkach wielorodzinnych). W zakresie dotyczącym ochrony zasobów wody Fundusz realizował Program „Moja Woda” uwzględniający zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz Program Pilotażowy „Przydomowa oczyszczalnia” na realizację zadań polegających na zakupie i montażu przydomowych oczyszczalni ścieków.

W 2023 roku w zakresie wykonywania zadań wynikających z realizacji Programów Priorytetowych zawarte zostały umowy ze środków udostępnionych przez Narodowy Fundusz w wysokości 945 471 tys. zł.

Fundusz w 2023 roku aktywnie uczestniczył we wdrażaniu środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach perspektywy 2014-2020. W dniu 18 grudnia 2014 roku została zawarta z Ministrem Gospodarki umowa w sprawie systemu realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, na mocy której powierzono Funduszowi funkcję Instytucji Wdrażającej dla Działania 1.7 „Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego”. Z uwagi na kończącą się perspektywę w 2023 roku nie ogłoszono nowych konkursów oraz nie zawierano już nowych umów. Do końca 2023 roku zakończono 66 projektów. W 2023 roku podpisano 21 aneksów do umów o dofinansowanie zmieniających wysokość dofinansowania. Realizowane były płatności wynikające z umów zawartych w latach poprzednich.

Ze środków własnych Funduszu w 2023 roku udzielono dofinansowania z tytułu zawartych umów na kwotę 254 040 tys. zł.

Rys. 1 Łączna pomoc udzielona na dofinansowanie zadań w latach 2021-2023 z tytułu zawartych umów [w tys. zł]

W 2023 roku dofinansowanie zadań przez Fundusz odbywało się na warunkach preferencyjnych w odniesieniu do: udziału środków finansowych Funduszu w kosztach kwalifikowanych zadań, wysokości oprocentowania i okresu spłaty pożyczek oraz wysokości umorzeń.

Fundusz udzielał dofinansowania zgodnie z:

- Listą przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na 2023 rok,
- Zasadami udzielania dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach,
- Kryteriami wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

W 2023 roku Fundusz działał w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska, ustawę o finansach publicznych oraz wytyczne zawarte w następujących dokumentach programowych:

- Krajowym Planie na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030,
- Polityce energetycznej Polski do 2040 roku,
- Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024,
- Strategii działania Funduszu na lata 2021-2024,
- Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024,
- Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowym planie gospodarki odpadami 2022,
- Krajowym Programie Zapobiegania Powstawania Odpadów,
- Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020,
- Planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- Programie małej retencji dla województwa śląskiego,
- Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032,
- Programie ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającym na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji,
- Polityce gospodarki niskoemisyjnej dla Województwa Śląskiego. Regionalnej polityce energetycznej do roku 2030,
- Programie dla Śląska,
- Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030,
- Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Województwa Śląskiego,
- Ramowym dokumencie wdrażania działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji w subregionie centralnym województwa śląskiego.

II. PLAN DZIAŁALNOŚCI FUNDUSZU NA 2023 ROK

Plan działalności na 2023 rok został opracowany w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska i został przyjęty uchwałą Rady Nadzorczej nr 224/2022 z dnia 18.11.2022 roku. W trakcie roku plan był zmieniany uchwałami Rady Nadzorczej: nr 17/2023 z dnia 24.02.2023 roku, nr 109/2023 z dnia 16.06.2023 roku oraz nr 181/2023 z dnia 26.10.2023 roku. Zmiany w Planie działalności na 2023 rok dotyczyły zarówno zmian w planie finansowym stanowiącym załącznik do planu działalności, jak i zmian kwot w poszczególnych kierunkach wydatkowania środków finansowych na 2023 rok.

1. PLAN FINANSOWY NA 2023 ROK

Roczny Plan Finansowy Funduszu na 2023 rok został opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, z uwzględnieniem założeń przyjętych w Strategii oraz aktualnej sytuacji finansowej Funduszu.

Fundusz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych wpływów: wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska oraz koszty działalności. Wykonanie Planu finansowego za 2023 rok przedstawia się następująco:

Stan funduszu na początek 2023 roku wyniósł: 1 304 945 tys. zł

podstawowymi składnikami majątku były:

należności z tytułu udzielonych pożyczek	1 014 880 tys. zł
udziały i akcje	12 642 tys. zł
środki pieniężne	329 896 tys. zł

1.1. PRZYCHODY

Przychody Funduszu w roku 2023 przedstawiają się następująco:

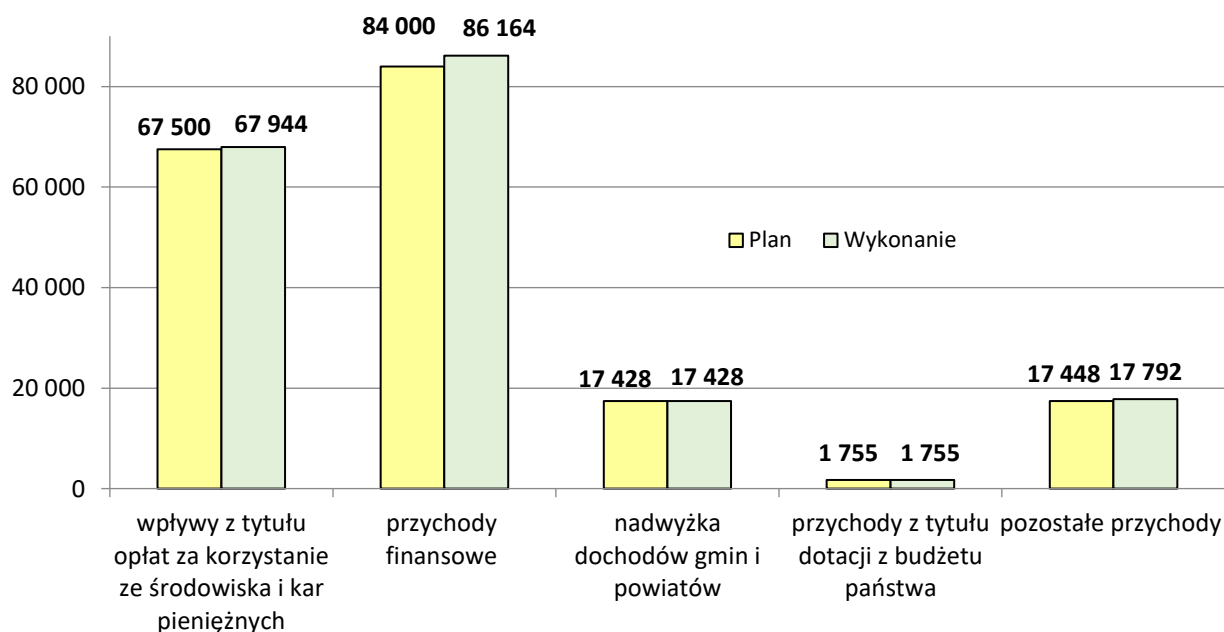
Tabela nr 1 Plan i wykonanie przychodów Funduszu w 2023 roku

[w tys. zł]

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie
1.	Wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych	67 500	67 944
2.	Nadwyżka dochodów gmin i powiatów	17 428	17 428
3.	Przychody z tytułu dotacji z budżetu państwa	1 755	1 755
4.	Przychody finansowe	84 000	86 164
5.	Pozostałe przychody	17 448	17 792
	Razem	188 131	191 083

Rys. 2 Plan i wykonanie przychodów Funduszu za 2023 rok

[w tys. zł]

Przychody Funduszu w 2023 roku wyniosły 191 083 tys. zł i stanowiły 102 % w stosunku do planowanych przychodów. W porównaniu z rokiem 2022 więcej o 35 969 tys. zł. Głównie z tytułu wyższych przychodów finansowych w związku z wysokim poziomem stóp procentowych w 2023 roku.

Przychody finansowe stanowiły najistotniejszą pozycję w przychodach ogółem Funduszu. W 2023 roku wyniosły one 86 164 tys. zł (103 % planu). Przychody finansowe stanowiły ponad 45 % ogółu przychodów. Składały się na nie przychody z tytułu:

- oprocentowania udzielonych pożyczek – 64 035 tys. zł,
- oprocentowania wolnych środków,
- pozostałe przychody.

Dominującą pozycję w przychodach finansowych stanowiły przychody z tytułu oprocentowania udzielonych pożyczek, które w porównaniu do 2022 roku odnotowały wzrost o 34 298 tys. zł.

Kolejną istotną pozycję stanowiły *przychody z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych* – 67 944 tys. zł (101 % planu), w porównaniu do 2022 roku mniej o 7 070 tys. zł.

W 2023 roku Fundusz uzyskał przychody z *nadwyżki dochodów gmin i powiatów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych* w wysokości 17 428 tys. zł. Nadwyżkę przekazały Gminy: Knurów, Pawonków, Poczesna oraz Jastrzębie-Zdrój.

Przychody z tytułu dotacji z budżetu państwa w ramach pomocy technicznej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dla Funduszu jako Instytucji Wdrażającej wyniosły w 2023 roku 1 755 tys. zł (100 % planu). Dotacja stanowiła refundację poniesionych przez Fundusz kosztów kwalifikowanych, zgodnie z trybem i terminami składania wniosków o płatność. Kwota osiągniętych przychodów objęła refundację na poziomie 100% poniesionych kosztów kwalifikowanych Funduszu w ramach POIiŚ 2014-2020 - oś priorytetowa X: Działanie 10.1 Pomoc techniczna Plan działań sektora energetyka na lata 2021-2023 oraz kosztów wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla 10 etatów zaangażowanych w realizację POIiŚ 2014-2020 w ramach X osi priorytetowej Działania 10.1 Pomoc Techniczna Plan

działań wsparcia wynagrodzeń sektora energetyka na rok 2023. Przychody z tytułu dotacji z budżetu państwa obejmują dotacje na cele bieżące.

Pozostałe przychody wyniosły w 2023 roku 17 792 tys. zł. Najistotniejszą pozycję w pozostałych przychodach stanowiły uzyskane z Narodowego Funduszu przychody z przeznaczeniem na pokrycie kosztów obsługi zadań ponoszonych przez Fundusz, związanych z realizacją przedsięwzięć dofinansowanych w formie dotacji w ramach wdrażania Programu Priorytetowego Czyste Powietrze. Przychody w tym zakresie wyniosły 16 101 tys. zł. Dodatkowo kwota pozostałych przychodów obejmowała między innymi zwroty z rozliczeń dotacji i umorzeń pożyczek oraz refundację wydatków Funduszu związanych z realizacją projektu „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”.

1.2. KOSZTY

Koszty Funduszu w roku 2023 przedstawiają się następująco:

Tabela nr 2 Plan i wykonanie kosztów Funduszu w 2023 roku

[w tys. zł]

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie
1.	Dotacje (w tym dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych)	91 101	58 302
2.	Środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa	15 388	15 342
3.	Umorzenia pożyczek	25 000	22 011
4.	Nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej	1 025	986
5.	Koszty działalności organów i biura	56 813	46 925
6.	Koszty finansowe	15 610	14 534
7.	Pozostałe koszty operacyjne	505	129
	Razem	205 442	158 229

Koszty Funduszu w 2023 roku wyniosły 158 229 tys. zł, co stanowiło 77% w stosunku do wielkości planowanej. W porównaniu do kosztów za 2022 rok zanotowano wzrost o 47 744 tys. zł. Istotnymi pozycjami wśród kosztów były *dotacje*, które wyniosły 58 302 tys. zł, w tym:

- dotacje na cele bieżące 26 229 tys. zł,
- dotacje na cele inwestycyjne 32 073 tys. zł.

W oparciu o zobowiązania z podpisanych umów mające odzwierciedlenie w Listach zadań państwowych jednostek budżetowych zakwalifikowanych do dofinansowania ze środków Funduszu na 2023 rok kwota *środków przekazywanych państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa* wyniosła 15 342 tys. zł.

W 2023 roku kwota *umorzeń pożyczek* wyniosła 22 011 tys. zł i była niższa od poziomu udzielonych umorzeń w roku poprzednim. Wprowadzone w styczniu 2021 roku zmiany do zasad umarzania części pożyczek przyczyniły się do kontynuacji ograniczenia tej formy dofinansowania.

Na nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej w 2023 roku przeznaczone zostały środki w wysokości 986 tys. zł.

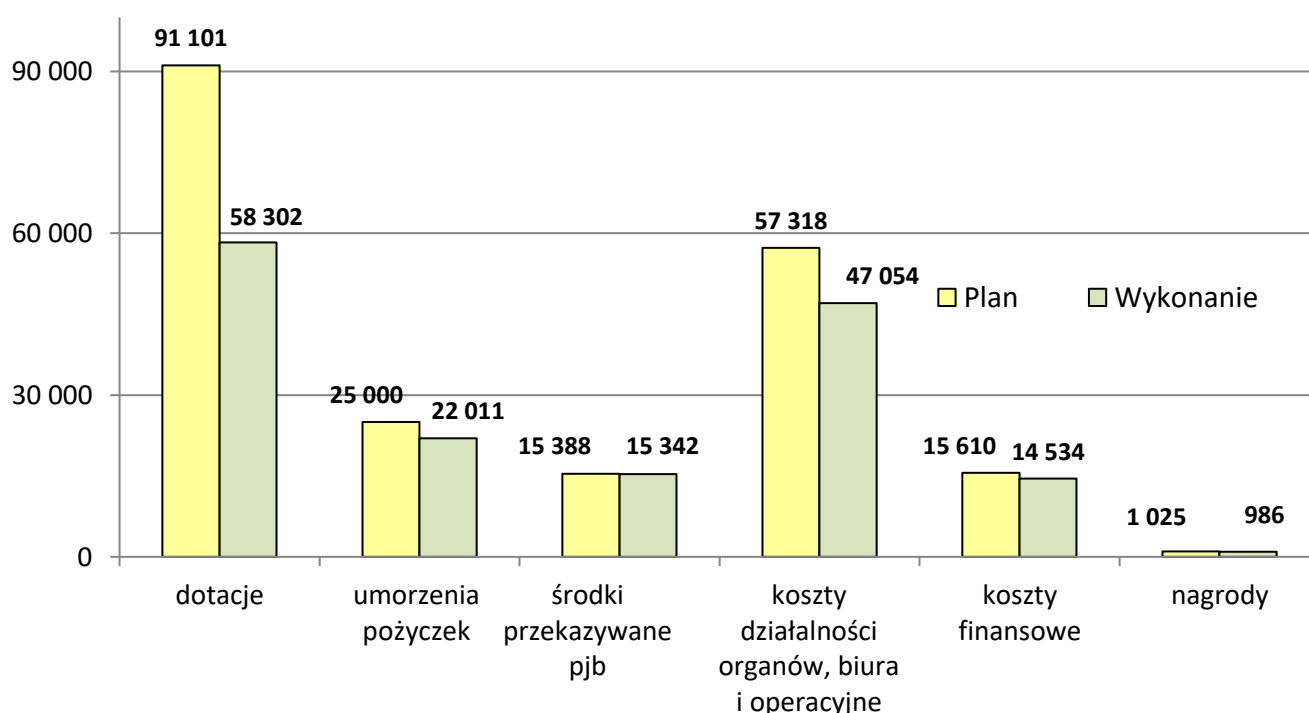
W 2023 roku koszty działalności organów i biur Funduszu wyniosły 46 925 tys. zł. Są to przede wszystkim koszty wynagrodzeń i składek od nich naliczanych (36 787 tys. zł).

Koszty finansowe za 2023 rok wyniosły 14 534 tys. zł. Kwota ta obejmowała przede wszystkim utworzoną rezerwę na poczet ewentualnych zobowiązań Funduszu w związku z toczącymi się postępowaniami administracyjno-sądowymi w zakresie wypłaty gminom z terenu województwa śląskiego zwrotu utraconych dochodów z tytułu zwolnienia z podatku od nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa, gruntów pokrytych wodami jezior o ciągłym dopływie lub odpływie wód powierzchniowych oraz gruntów zajętych pod sztuczne zbiorniki wodne, w związku ze zwolnieniem z podatku od nieruchomości na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 8a ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

Pozostałe koszty operacyjne na koniec 2023 roku wyniosły 129 tys. zł i dotyczyły między innymi kosztów związanych z likwidacją Spółki „Ekofol II” S.A., windykacji należności trudnościąagalnych oraz pozostałych kosztów.

Rys. 3 Plan i wykonanie kosztów Funduszu za 2023 rok

[w tys. zł]

Stan funduszu na koniec 2023 roku wyniósł:	1 337 799 tys. zł
należności z tytułu udzielonych pożyczek	984 396 tys. zł
środki pieniężne	406 777 tys. zł
udziały i akcje	13 929 tys. zł

Stan środków pieniężnych na koniec 2023 roku był wyższy od planowanego o 150 272 tys. zł. Obejmuje on także środki Narodowego Funduszu w wysokości 27 526 tys. zł, które zostały przekazane zaliczkowo do Funduszu między innymi na realizację Programów Priorytetowych „Czyste Powietrze”, „Moja Woda”, „Ciepłe Mieszkanie”. Zobowiązania z tytułu zawartych umów na dzień 31.12.2023 roku do wypłaty w roku 2024 i latach kolejnych wynoszą 927 601 tys. zł.

Wydatki majątkowe własne Funduszu wyniosły w 2023 roku 1 112 tys. zł. Szczegóły dotyczące tego obszaru zostały szerzej opisane w rozdziale VII Sprawozdania z działalności.

Wydatki poniesione na zakupy inwestycyjne własne nie zmniejszają stanu funduszu na koniec roku.

Sprawozdanie z wykonania Roczego Planu Finansowego Funduszu za 2023 rok przedstawione jest w załączniku nr 1.

Konstrukcja planu finansowego zgodna z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej nie pozwala na przedstawienie pełnego obrazu gospodarki finansowej Funduszu. Układ planu finansowego nie zawiera informacji odzwierciedlających najistotniejszą działalność Funduszu związaną z pożyczkowym finansowaniem ochrony środowiska, dlatego w rozdziale VII przedstawiono pełny obraz źródeł i wielkość środków finansowych pozostających w jego dyspozycji.

2. KIERUNKI WYDATKOWANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH

W Planie działalności na 2023 rok uwzględniony został podział wsparcia finansowego Funduszu w formie pożyczek, dotacji i przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym na poszczególne kierunki ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Plan działalności sformułowany został zgodnie z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez wnioskodawców.

W ramach wspomagania działań na rzecz ochrony atmosfery zaplanowano dofinansowanie w wysokości 225 231 tys. zł. W tym zakresie w 2023 roku wypłacono środki w łącznej wysokości 139 670 tys. zł (62% planu).

Kontynuowane były działania realizowane przez gminy w zakresie obszarowych programów ograniczenia emisji. Kolejne gminy z terenu województwa śląskiego, a także przedsiębiorcy i inne podmioty uzyskały dofinansowanie na modernizację systemów grzewczych, modernizację oświetlenia, termoizolację obiektów, zarówno mieszkalnych, jak i biurowych, hal produkcyjnych, obiektów użyteczności publicznej oraz zabudowę źródeł energii odnawialnej.

W 2023 roku udzielono także dofinansowania na przedsięwzięcia polegające na termomodernizacji budynków, w tym z zastosowaniem OZE, z terenu województwa śląskiego w ramach: Programu "Przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza wspierające działalność ochotniczych straży pożarnych" oraz Programu „50 kW na start” wspierającego przedsięwzięcia z zakresu odnawialnych źródeł energii (instalacji fotowoltaicznych) dla przedsiębiorców. Dodatkowo uruchomiony został Program „Poprawa Jakości Powietrza w obiektach użyteczności publicznej zlokalizowanych w województwie śląskim”, który cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem.

Fundusz w 2023 roku kontynuował także swój udział w realizacji Programu „Czyste Powietrze”, który ma na celu poprawę efektywności energetycznej istniejących zasobów mieszkalnych budownictwa jednorodzinnego poprzez gruntowną termomodernizację i wymianę palenisk – źródeł ciepła. W 2023 roku wysokość wypłaconych dotacyjnych i pożyczkowych środków Funduszu wyniosła

3 455 tys. zł. Łącznie ze środkami Narodowego Funduszu w 2023 roku wypłacono w ramach Programu „Czyste Powietrze” kwotę 665 698 tys. zł.

Na zadania z zakresu gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi w 2023 roku zaplanowano kwotę 32 940 tys. zł. Wypłacone środki w wysokości 13 827 tys. zł (42% planu) wykorzystane zostały m.in.: na ograniczenie obciążenia środowiska odpadami, zapewnienie bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwienia odpadów, rewitalizację terenów przemysłowych i zdegradowanych oraz na ochronę gleb użytkowanych rolniczo poprzez dofinansowanie wapnowania gleb zakwaszonych na skutek zanieczyszczenia środowiska. Realizowane zadania były zgodne z Planem gospodarki odpadami oraz Programem Ochrony Środowiska dla województwa śląskiego.

Mając na uwadze potrzebę zwiększenia tempa realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, w 2023 roku Fundusz kontynuował finansowanie zadań związanych z unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest, w tym również realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. W 2023 roku kontynuacja programu była realizowana w formule programu ogólnopolskiego na mocy podpisanej w roku 2021 z Narodowym Funduszem umowy.

Na zadania z zakresu ochrony przyrody zaplanowano kwotę 8 996 tys. zł. W tym zakresie przeprowadzono zabiegi ochronne, prace pielęgnacyjne oraz konserwacyjne drzew i krzewów, ochronę ekosystemów leśnych, zadrzewienia i zakrzewienia, działania na rzecz ochrony i rehabilitacji zagrożonych rodzimych gatunków zwierząt lub roślin, ochronę i działania na rzecz zachowania bioróżnorodności na łączną kwotę 7 024 tys. zł (78% planu). Środki Funduszu przeznaczone zostały także na tworzenie na terenach ogólnodostępnych, stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego, terenów zieleni przeznaczonych na potrzeby społeczne i edukacyjne. Program ukierunkowany był na finansowe wsparcie działań dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej zaplanowano kwotę 12 675 tys. zł, uruchomiono środki w wysokości 11 435 tys. zł (90% planu). W ramach edukacji ekologicznej dofinansowano wspomaganie edukacji ekologicznej prowadzonej w wyższych szkołach województwa śląskiego, edukację ludzi dorosłych, propagowanie działań proekologicznych, podnoszenie powszechnej świadomości ekologicznej i udostępnianie społeczeństwu informacji o ochronie środowiska.

W zakresie ochrony wód, adaptacji do zmian klimatu i gospodarki wodnej z zaplanowanego dofinansowania w wysokości 57 500 tys. zł wypłacono 31 623 tys. zł (55% planu). Polityka finansowa Funduszu w dziedzinie ochrony wód ukierunkowana została głównie na wspieranie przedsięwzięć wynikających z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz zobowiązań traktatowych, w pierwszej kolejności tych, w których zaangażowane były bezzwrotne środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej oraz realizację zadań mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód.

W zakresie gospodarki wodnej Fundusz wspierał przedsięwzięcia mające na celu:

- efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów wodnych, w szczególności poprzez minimalizację strat wody, zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa dostaw wody pitnej i dostępu do wody o jakości odpowiadającej normom wody do picia,
- podejmowanie działań mających na celu adaptację do zmian klimatu, w szczególności poprzez przeciwdziałanie suszy.

Fundusz w 2023 roku kontynuował także realizację Programu „Moja Woda”, którego celem jest ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej.

W zakresie zapobiegania poważnym awariom i zagrożeniom środowiska Fundusz z zaplanowanej kwoty 35 039 tys. zł wypłacił 30 995 tys. zł (88% planu). W 2023 roku Fundusz we współpracy z Narodowym Funduszem realizował ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych w zakresie dofinansowania zakupu:

- specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych,
- sprzętu i wyposażenia jednostek ochotniczych straży pożarnych.

W 2023 roku dofinansowano zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych w celu ograniczenia ryzyka wystąpienia poważnych awarii. Środki przeznaczone zostały także na doposażenie w sprzęt jednostek ochotniczej i państwowej straży pożarnej.

Ponadto w 2023 roku dofinansowano zadania związane z doposażeniem Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych działających w ramach jednostek ochotniczej straży pożarnej.

Na dofinansowanie przedsięwzięć w pozostałych dziedzinach zaplanowano środki w łącznej wysokości 9 556 tys. zł. W 2023 roku wypłacone zostały z tego tytułu środki w łącznej wysokości 7 897 tys. zł (83% planu) na dofinansowanie zadań z zakresu:

- zarządzania środowiskowego, w tym:
  - opracowań i ekspertyz, w tym na opracowanie programów i systemów zarządzania środowiskowego, opracowanie strategii i programów wdrożeniowych w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej, a także opinie naukowe, opracowania i ekspertyzy,
  - systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska na zakup sprzętu i oprogramowania wraz z informatycznym systemem ewidencyjno-opłatowym służących kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat środowiskowych,
- profilaktyki zdrowotnej dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska.

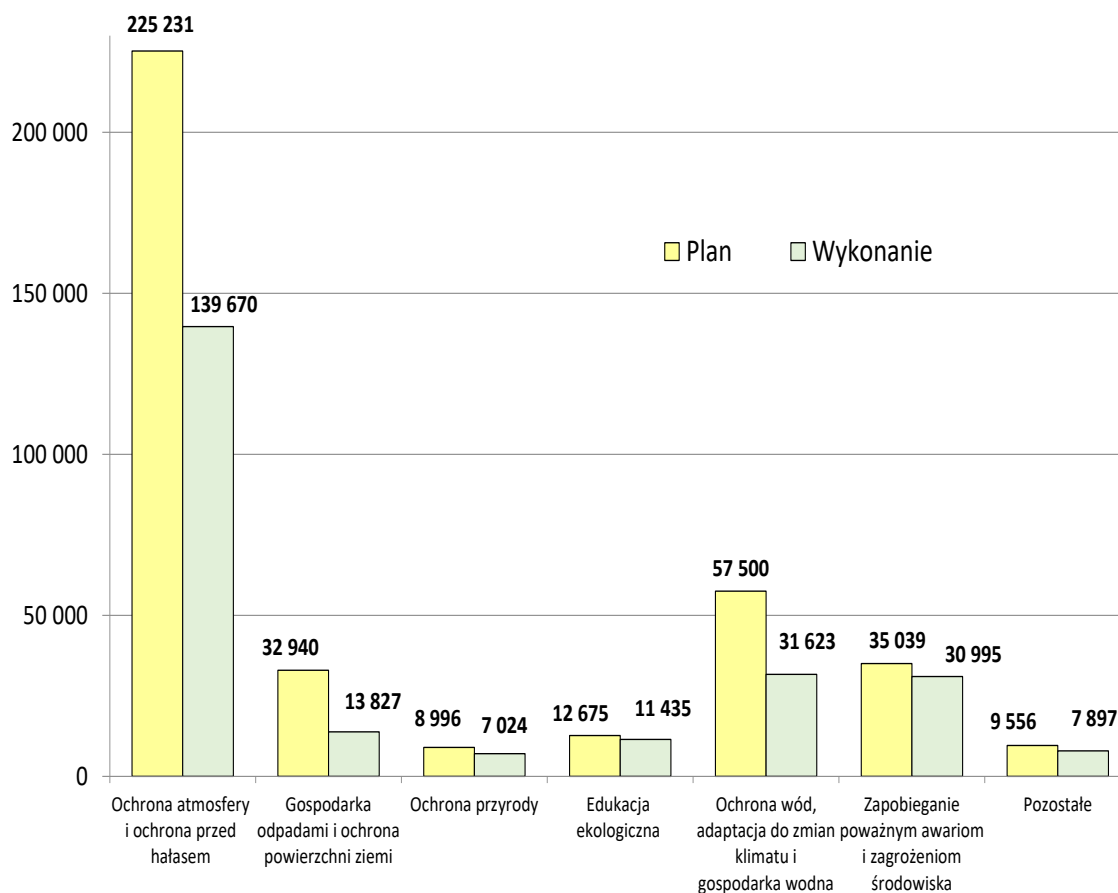
Plan działalności przewidywał także wsparcie finansowe w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych. Ta forma odgrywa jednak marginalną rolę w całym systemie finansowania Funduszu. Zaplanowane na ten cel środki w wysokości 1 tys. zł zostały w wypłacone w wysokości 47 zł na podstawie umowy kredytowej zawartej przez wnioskodawcę z bankiem w latach wcześniejszych.

Plan działalności Funduszu na 2023 rok zakładał także udzielenie pożyczek na zachowanie płynności finansowej. Ustawą z dnia 16 kwietnia 2020 roku o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 wprowadzono między innymi zmiany w art. 411 ustawy Prawo ochrony środowiska, dotyczące dodatkowych możliwości udzielania pożyczek przeznaczonych na zachowanie płynności finansowej. Mając na uwadze powyższe Fundusz zaplanował w ramach pożyczkowego finansowania ochrony środowiska przeznaczyć w 2023 roku na ten cel łącznie budżet w wysokości 1 000 tys. zł. W związku z brakiem zainteresowania tą formą dofinansowania kwota ta nie została wykorzystana.

Rys. 4 Kierunki wydatkowania środków Funduszu w 2023 roku

[w tys. zł]

Realizacja planu w ramach kierunków wydatkowania środków finansowych Funduszu za 2023 rok przedstawiona jest w Załączniku nr 2.

III. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW STATUTOWYCH FUNDUSZU

1. RADA NADZORCZA

Do 2 marca 2023 roku w skład Rady Nadzorczej wchodził:

Maciej Mucha	Wyznaczony przez ministra właściwego do spraw klimatu <i>(Przewodniczący Rady Nadzorczej)</i>
Jan Kawulok	Wyznaczony przez Sejmik Województwa Śląskiego <i>(Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej)</i>
Krzysztof Piekarz	Wyznaczony przez Zarząd Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska
Jacek Falfus	Wyznaczony przez ministra właściwego do spraw klimatu spośród przedstawicieli nauki lub organizacji pozarządowych
Roman Kusz	Wyznaczony przez Wojewodę Śląskiego

Od 3 marca 2023 roku decyzją Ministra Klimatu i Środowiska została powołana na stanowisko Wiceprzewodniczącej Rady Nadzorczej Pani Katarzyna Stachowicz, wyznaczona przez Sejmik Województwa Śląskiego. Do 4 czerwca 2023 roku w skład Rady Nadzorczej wchodził:

Maciej Mucha	Wyznaczony przez ministra właściwego do spraw klimatu <i>(Przewodniczący Rady Nadzorczej)</i>
Katarzyna Stachowicz	Wyznaczona przez Sejmik Województwa Śląskiego <i>(Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej)</i>
Krzysztof Piekarz	Wyznaczony przez Zarząd Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska
Jacek Falfus	Wyznaczony przez ministra właściwego do spraw klimatu spośród przedstawicieli nauki lub organizacji pozarządowych
Roman Kusz	Wyznaczony przez Wojewodę Śląskiego

Od 5 czerwca 2023 roku decyzją Ministra Klimatu i Środowiska został powołany na stanowisko Przewodniczącego Rady Nadzorczej Pan Artur Michalski, wyznaczony przez ministra właściwego do spraw klimatu. Do końca 2023 roku w skład Rady Nadzorczej wchodził:

Artur Michalski	Wyznaczony przez ministra właściwego do spraw klimatu <i>(Przewodniczący Rady Nadzorczej)</i>
------------------------	--

Katarzyna Stachowicz	Wyznaczona przez Sejmik Województwa Śląskiego <i>(Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej)</i>
Krzysztof Piekarz	Wyznaczony przez Zarząd Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska
Jacek Falfus	Wyznaczony przez ministra właściwego do spraw klimatu spośród przedstawicieli nauki lub organizacji pozarządowych
Roman Kusz	Wyznaczony przez Wojewodę Śląskiego

W 2023 roku odbyło się 7 stacjonarnych posiedzeń Rady Nadzorczej, 4 na których były podejmowane uchwały z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość (wideokonferencje) oraz 1 przeprowadzone w trybie obiegowym (pisemnym), podczas których podjęto 228 uchwał, w tym w sprawach dotyczących udzielenia dofinansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz w sprawie częściowego umorzenia udzielonych pożyczek (do 30 września 2023 roku wszystkie umorzenia, bez względu na wartość, a od 1 października 2023 roku od 0,5% przychodów Funduszu uzyskanych w poprzednim roku zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska).

Ponadto Rada Nadzorcza w 2023 roku, rozpatrzyła i uchwaliła bądź zatwierdziła m.in.:

- Roczne Sprawozdanie Finansowe Funduszu za 2022 rok,
- Sprawozdanie z wykonania Roczno Planu Finansowego za 2022 rok,
- Sprawozdanie z działalności Funduszu za 2022 rok,
- przeznaczenie zysku Funduszu za 2022 rok na fundusz podstawowy i rezerwy,
- korektę Planu Finansowego na 2023 rok oraz Roczny Plan Finansowy na 2024 rok,
- korektę Planu działalności na 2023 rok oraz Plan Działalności na 2024 rok,
- Listę przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków Funduszu na 2024 rok,
- Zasady udzielania dofinansowania ze środków Funduszu, m.in. w zakresie zwiększenia preferencji pożyczek dla gmin uprawnionych do subwencji wyrównawczej,
- Szczególne zasady dofinansowania umożliwiające realizację Programu „Poprawa Jakości Powietrza w województwie śląskim – odnawialne źródła energii w obiektach użyteczności publicznej” dofinansowywanego ze środków Funduszu.

Rada Nadzorcza pełniła bieżący nadzór nad działalnością Funduszu. W ustawowym terminie uchwały Rady Nadzorczej przekazywane były Wojewodzie Śląskiemu, jako organowi nadzoru, który nie zgłosił zastrzeżeń do żadnej z nich.

2. ZARZĄD I BIURO FUNDUSZU

W 2023 roku Zarząd pracował w następującym składzie:

Tomasz Bednarek	Prezes Zarządu
Adam Lewandowski	Zastępca Prezesa Zarządu

Zarząd odbył w 2023 roku łącznie 70 posiedzeń w formie stacjonarnej lub z wykorzystaniem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość (wideokonferencje) i podjął 2 150 uchwał, w tym w sprawie udzielenia dofinansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zmian warunków dofinansowania oraz organizacyjne.

W zakresie wypełniania zadań bieżących prace Zarządu w 2023 roku koncentrowały się przede wszystkim na:

- rozpatrywaniu wniosków i podejmowaniu uchwał o udzieleniu pożyczek i dotacji na zadania, w których udział Funduszu nie przekraczał 775 570,35 zł (tj. 0,5% przychodów Funduszu uzyskanych w 2022 r. zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska) oraz podejmowaniu uchwał w sprawie przedłożenia do zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą dofinansowania przedsięwzięć, w których udział Funduszu przekraczał tę kwotę,
- przedkładaniu Radzie Nadzorczej wniosków o częściowe umorzenie udzielonych pożyczek,
- zawieraniu umów pożyczek i dotacji (z oceną zdolności kredytowej i podejmowaniem decyzji o sposobie zabezpieczenia dla pożyczek),
- kontroli realizacji umów, rozliczaniu rat pożyczek i zakończonych inwestycji,
- realizacji zadań wynikających z pełnienia funkcji Instytucji Wdrażającej dla Działania 1.7 „Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020,
- wykonywaniu zadań wynikających z następujących Programów Priorytetowych Narodowego Funduszu:
  - „Czyste Powietrze”,
  - „Moja Woda”,
  - Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie,
  - Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
  - Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych,
  - Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest,
  - „Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”,
  - Poprawa jakości powietrza w najbardziej zanieczyszczonych gminach – pilotaż,
  - „Ciepłe Mieszkanie”,
  - Ogólnopolski program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej,
- realizacji zadań wynikających z ustalenia Szczególnych zasad dofinansowania zadań:
  - w ramach Programu Funduszu pn.: „Zielono-niebieska infrastruktura”,
  - w ramach „Usuwania porzuconych odpadów”,
  - w zakresie doposażenia i zapewnienia gotowości Młodzieżowym Drużynom Pożarniczym,
  - w ramach Programu „Przydomowa oczyszczalnia”,
  - w zakresie doposażenia i zapewnienia gotowości Ochotniczych Straży Pożarnych w ramach Programu „Bezpieczny Strażak”,
  - w ramach Programu „50 kW na start” wspierający przedsięwzięcia z zakresu odnawialnych źródeł energii dla średnich, małych i mikroprzedsiębiorców,
  - umożliwiających realizację Programu „Przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza wspierające działalność ochotniczych straży pożarnych” dofinansowywane ze środków Funduszu,

- w celu realizacji Programu „EKO REMIZA” finansowanego ze środków Funduszu,
- umożliwiających realizację Programu „Poprawa Jakości Powietrza w województwie śląskim – odnawialne źródła energii w obiektach użyteczności publicznej” dofinansowywanego ze środków Funduszu,
- w ramach Programu Funduszu pn.: „Zielona przestrzeń”,
- udziale Funduszu w projekcie pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”,
- bieżącym gospodarowaniu środkami finansowymi Funduszu,
- doskonaleniu procedur w zakresie rozpatrywania wniosków o przyznanie pomocy finansowej,
- opracowaniu Sprawozdania finansowego Funduszu za 2022 rok oraz Sprawozdania z działalności Funduszu za 2022 rok,
- przygotowaniu projektu Planu działalności na 2024 rok,
- przygotowaniu projektu Planu finansowego na 2024 rok,
- przyjęciu Planu działalności Funduszu na 2024 rok w ramach kontroli zarządczej,
- prowadzeniu współpracy z organami władzy samorządowej i rządowej, funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, służbami ochrony środowiska oraz społecznymi organizacjami ekologicznymi,
- doskonaleniu zintegrowanego systemu zarządzania jakością i środowiskowego,
- zatwierdzeniu Deklaracji środowiskowej EMAS [Rozporządzenie (WE) Nr 1221/2009 – EMAS].

W 2023 roku na bieżąco była doskonalona organizacja pracy Biura, celem dostosowania jej do aktualnych potrzeb, także związanych z obsługą Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” oraz projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Przeciętne zatrudnienie w 2023 roku wyniosło (w przeliczeniu na etaty) 250,5 etatów.

W Funduszu funkcjonuje (wdrożony w 2003 roku) zintegrowany system zarządzania jakością i środowiskowego (ZSZ), zgodny z wymaganiami międzynarodowych norm: ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 oraz europejskiego systemu ekozarządzania i audytu we wspólnocie (EMAS), obejmujący od 2015 roku także System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym (SPZK – nakładka ISO 9001) według standardu Krajowej Izby Gospodarczej i Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji.

W 2023 roku poddano audytowi nadzoru działający w Funduszu ZSZ. Potwierdzeniem wdrożenia systemu i spełniania przez Fundusz wymagań ISO 9001 (w tym SPZK), ISO 14001 i EMAS jest uzyskanie certyfikatu wydanego przez niezależną jednostkę certyfikującą w zakresie: „Gromadzenie i gospodarowanie środkami finansowymi, z ich przeznaczeniem na dofinansowanie przedsięwzięć proekologicznych, poprawiających stan środowiska w województwie śląskim”.

Fundusz poddał również weryfikacji „Deklarację Środowiskową EMAS WFOŚiGW w Katowicach”. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska pismem z 26 lipca 2023 roku poinformował, że utrzymał Fundusz w rejestrze organizacji zarejestrowanych w systemie ekozarządzania i audytu EMAS, pod numerem PL 2.24-002-6.

Beneficjenci Funduszu dostrzegają jego efektywność i transparentność działania. Efekty pracy Funduszu znajdują społeczne uznanie. Fundusz jest postrzegany jako instytucja wspierająca poprawę warunków środowiska i w tym zakresie realizująca ważne zapotrzebowanie społeczności regionu.

W 2023 roku w Funduszu przeprowadzono 4 kontrole realizowane przez Najwyższą Izbę Kontroli Delegaturę w Katowicach, Departament Kontroli i Audytu Ministerstwa Klimatu i Środowiska,

Państwową Inspekcję Pracy oraz Izbę Administracji Skarbowej. Tematyka kontroli obejmowała różne aspekty działalności Funduszu, w tym między innymi wdrażanie POIiŚ 2014-2020, prawną ochronę pracy oraz finansowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu.

3. WSPÓŁDZIAŁANIE Z ADMINISTRACJĄ PUBLICZNĄ I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

3.1. WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDAMI I ADMINISTRACJĄ PUBLICZNĄ

Fundusz współpracował z Samorządem Województwa Śląskiego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w regionie. Zarządowi Województwa przekazano Sprawozdanie z działalności Funduszu za 2022 rok oraz inne sprawozdania i informacje.

Współpracowano na bieżąco z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego, zwłaszcza z Departamentem Ochrony Środowiska, Ekologii i Opłat Środowiskowych. Dofinansowano również zadania realizowane przez samorząd Województwa Śląskiego z zakresu edukacji ekologicznej, ochrony przyrody, zarządzania środowiskowego w regionie oraz kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska.

W 2023 roku odbyły się konsultacje nt. „Listy przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach w 2024 roku”. Propozycje przedsięwzięć do dofinansowania w ramach poszczególnych kierunków działalności Funduszu można było składać w lutym i marcu drogą elektroniczną.

Od 2018 roku Fundusz realizuje Program Priorytetowy "Czyste Powietrze". Program ulegał zmianom polegającym między innymi na umożliwieniu gminom udziału w procesie wdrażania Programu. W 2023 roku weszły w życie nowe porozumienia w których zakres działań gminy został rozszerzony o możliwość wsparcia beneficjentów w rozliczeniu przyznanego dofinansowania. 138 gmin podpisało w 2023 roku aneksy do porozumień, dodatkowo 2 gminy dołączyły do współpracy z Funduszem, podpisując nowe porozumienia oraz uruchamiając punkty przyjmowania wniosków. Oprócz gmin, które zdecydowały się na podpisanie porozumień z pakietem zachęt z 2023 roku, realizowane są zadania w ramach 6 porozumień zawartych z gminami w latach 2019-2021 roku. Obecnie w województwie śląskim aż 146 gmin uczestniczy w procesie realizacji Programu Priorytetowego "Czyste Powietrze".

Kontynuowano współpracę ze Śląskim Urzędem Wojewódzkim w Katowicach, która dotyczyła dofinansowania przedsięwzięć realizowanych przez Urząd Wojewódzki bądź jednostki podległe Wojewodzie Śląskiemu, w tym doposażenia jednostek Państwowej Straży Pożarnej w sprzęt do usuwania skutków powodzi oraz przeciwdziałania skutkom poważnych awarii przemysłowych oraz katastrof chemicznych i ekologicznych.

W 2023 roku Fundusz uruchomił nabory wniosków w ramach Programów:

- „EKO REMIZA” - na przedsięwzięcia polegające na termomodernizacji budynków, użytkowanych przez ochotnicze straże pożarne na ich cele statutowe, w tym z zastosowaniem OZE,
- „Poprawa Jakości Powietrza w województwie śląskim – odnawialne źródła energii w obiektach użyteczności publicznej” - na przedsięwzięcia polegające na likwidacji źródła ciepła opalanego węglem oraz zabudowie pompy ciepła lub kotła na biomasę; dodatkowo wraz z zabudową instalacji fotowoltaicznej, magazynów energii oraz układu sterowania i modernizacją instalacji c.o. i c.w.u.,

- „Bezpieczny Strażak” - na zakup specjalistycznego sprzętu, pojazdów i wyposażenia dla jednostek służb ratowniczych z terenu województwa śląskiego,
- Dopuszczenie i zapewnienie gotowości Młodzieżowym Drużynom Pożarniczym (MDP) w ramach priorytetu NZ 2–1. - na zakup sprzętu i wyposażenia dla jednostek służb ratowniczych z terenu województwa śląskiego,
- „Zielono-niebieska Infrastruktura” – na systemy zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi, instalacje do zbierania i wykorzystania wód deszczowych i roztopowych, zielono-niebieska infrastruktura,
- Konkurs na utworzenie w przestrzeni publicznej terenów zieleni pn.: „ZIELONA PRZESTRZEŃ”.

W 2023 roku Fundusz współpracował z Narodowym Funduszem oraz innymi wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie:

- realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”,
- realizacji Programu Priorytetowego „Moja Woda”,
- realizacji zadań wynikających z przyjęcia przez Fundusz Programu Priorytetowego pn.: „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”,
- realizacji zadań wynikających z przyjęcia przez Fundusz Programu Priorytetowego Narodowego Funduszu pn. „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych na rok 2023”,
- realizacji zadań wynikających z przyjęcia przez Fundusz Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych Część 1) Dofinansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych,
- realizacji zadań wynikających z przyjęcia przez Fundusz Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych,
- realizacji zadań wynikających z przyjęcia przez Fundusz Programu Priorytetowego Narodowego Funduszu pn.: „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”,
- realizacji zadań wynikających z przyjęcia przez Fundusz Programu Priorytetowego „Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”,
- realizacji zadań wynikających z realizacji programu „Ciepłe Mieszkanie” na terenie województwa śląskiego,
- realizacji zadań wynikających z przyjęcia przez Fundusz Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej,
- realizacji zadań wynikających z przyjęcia przez Fundusz Programu „Odbudowa ekosystemu i różnorodności biologicznej rzeki Odry”,
- doskonalenia procedur związanych z dofinansowaniem przedsięwzięć ekologicznych,
- wymiany informacji o złożonych wnioskach z terenu województwa śląskiego i zawartych umowach z Narodowym Funduszem.

Wychodząc naprzeciw postulatam pakietu klimatyczno-energetycznego UE20/20/20, Fundusz bierze udział w projekcie pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”, stworzonym w 2015 roku przez Narodowy Fundusz, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz Ministerstwo Gospodarki. Beneficjentem projektu jest Narodowy Fundusz we współpracy z 15 wojewódzkimi

funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej i Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego, jako Partnerami. Z ramienia Funduszu w projekcie uczestniczy 6 osób, posiadających tytuł certyfikowanego Doradcy Energetycznego, wyodrębnionych w strukturze Funduszu jako Zespół Doradców Energetycznych.

Fundusz współpracował z Ministerstwem Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej pełniąc funkcję Instytucji Wdrażającej dla Działania 1.7 „Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Wsparcie jest adresowane do gmin, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych oraz przedsiębiorstw ciepłowniczych i energetycznych.

3.2. KONTAKTY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI, DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA FUNDUSZU

Z okazji jubileuszu 30-lecia działalności w marcu 2023 roku Fundusz zorganizował uroczystą galę, na którą zaproszono przyjaciół i beneficjentów Funduszu, a zasłużeni pracownicy zostali odznaczeni odznakami honorowymi Ministra Klimatu i Środowiska Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Prezydenckimi Medalami za Długoletnią Służbę.

Fundusz zorganizował dziewiątą edycję konkursów na utworzenie szkolnych eko-pracowni: „Zielona pracownia_projekt`2023” i „Zielona pracownia`2023”. Adresatami były szkoły podstawowe i średnie z terenu województwa śląskiego („Zielona pracownia_projekt`2023”) oraz organy prowadzące placówki oświatowe („Zielona pracownia`2023”). W ramach Konkursu utworzono 100 pracowni. Po raz pierwszy został zorganizowany konkurs „Ekopracownia pod chmurką” skierowany do organów prowadzących placówki oświatowe. W ramach konkursu zakwalifikowano do dofinansowania 70 Ekopracowni.

W jubileuszowym roku działalności Fundusz po raz kolejny przyznał nagrody z okazji Dnia Ziemi – Zielone Czeki. Uroczystość połączona z ogłoszeniem wyników i wręczeniem nagród odbyła się w maju 2023 roku. Nagrody przyznano w 4 kategoriach: „Ekologiczna osobowość roku”, „Gmina przyjazna dla czystego powietrza”, „Inwestycja proekologiczna roku”, a także „Programy i akcje na rzecz ochrony przyrody oraz edukacji ekologicznej”. Przyznano również Nagrodę Specjalną.

W 2023 roku Fundusz brał udział między innymi w: XIII Kongresie Małych i Średnich Przedsiębiorstw, II Śląskim Konwencie Klimatycznym CLIMATE-CON 2023 organizowanym przez Województwo Śląskie oraz konferencji Urzędu Marszałkowskiego „Śląskie Samorządy dla błękitnego nieba”. Pracownicy Funduszu uczestniczyli w licznych spotkaniach informacyjnych i konsultacyjnych z mieszkańcami, przedsiębiorcami, samorządami, uczelniami oraz udzielali się w mediach.

Fundusz obejmował swym patronatem odbywające się w województwie śląskim konferencje, seminaria i konkursy poświęcone tematyce ochrony środowiska oraz ekologiczne targi i wystawy:

- Noc Biologów 2024 - Uniwersytet Śląski w Katowicach,
- Akademicki Tydzień Książki - Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Śląskiego,
- Konferencja „Doświadczenia i perspektywy transformacji ekologicznej” - Polska Izba Ekologii,
- Konferencja „Wybrane aspekty realizacyjne Polityki Energetycznej Polski do 2040 roku” - Polska Izba Ekologii,
- Polski Kongres Klimatyczny,
- Konkurs wiedzy o wodzie „WODA=ŻYCIE” - PWIK Okręgu Częstochowskiego,

- IV edycja Regionalnego Konkursu Plastycznego o tematyce ekologicznej „Co zagraża naszej Ziemi? – smog światowym niebezpieczeństwem dla człowieka i jego otoczenia” - Zespół Szkół Specjalnych nr 23 im. Janusza Korczaka w Częstochowie,
- Konkurs „Światło na przyszłość – OZE czy ATOM” - Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach,
- Konferencja „Gospodarka odpadami w wymiarze termicznego przekształcenia i wyzwań w obszarze odpadów opakowaniowych” - Polska Izba Ekologii,
- 22. Edycja Konkursu Ekolaury - Polska Izba Ekologii,
- 43. Dni Otwartych Drzwi Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego - Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie.

Fundusz regularnie przekazywał w mediach regionalnych i ogólnopolskich informacje o działaniach w zakresie wspierania przedsięwzięć proekologicznych oraz o formach udzielanej pomocy, a także o roli i znaczeniu Funduszu w systemie finansowania ochrony środowiska w regionie. Odbywało się to za pośrednictwem prasy, radia, telewizji i internetu.

Fundusz prowadzi stronę internetową (www.wfosigw.katowice.pl) oraz profile na portalach społecznościowych:

- <https://twitter.com/WFOSiGWKatowice>,
- <https://www.facebook.com/wfosigw.katowice>

będące najczęstszym źródłem informacji o działalności Funduszu.

Na stronie internetowej znaleźć można informacje o:

- programach dla osób fizycznych, np. „Czyste Powietrze”, Przydomowa Oczyszczalnia, „Moja Woda”,
- zasadach dofinansowania zadań proekologicznych,
- wzorach i wykazach dokumentów wymaganych w procedurach przyznawania dotacji i pożyczek oraz umarzania pożyczek,
- Funduszach Europejskich,
- strukturze organizacyjnej, polityce jakości, środowiskowej i antykorupcyjnej przyznanych certyfikatach,
- bieżącej działalności organów Funduszu,
- akcjach i przedsięwzięciach dofinansowanych przez Fundusz.

Na stronie internetowej znajduje się także aktywna zakładka „Portal Beneficjenta”, w której śledzić można stan realizacji złożonych wniosków oraz zawartych umów. Funkcjonują 2 moduły Portalu Beneficjenta: dla klientów instytucjonalnych oraz dla osób fizycznych, korzystających z programów realizowanych przez Fundusz.

Fundusz prowadził politykę informacyjną także poprzez:

- elektroniczny Biuletyn Informacji Publicznej (<http://bip.wfosigw.katowice.pl>),
- wykaz decyzji Rady Nadzorczej i Zarządu Funduszu dotyczących dofinansowania zadań podjętych w 2023 roku, publikowany na stronie internetowej Funduszu.

IV. PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

1. PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020

1.1. WDRAŻANIE PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020

Fundusz w 2023 roku aktywnie uczestniczył we wdrażaniu środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach perspektywy 2014-2020. W dniu 18 grudnia 2014 roku została zawarta z Ministrem Gospodarki umowa w sprawie systemu realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, na mocy której powierzono Funduszowi funkcję Instytucji Wdrażającej dla Działania 1.7 „Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego”. Do końca 2023 roku zakończonych zostało 66 projektów. W 2023 roku podpisano 21 aneksów do umów o dofinansowanie zmieniających wysokość dofinansowania, spośród zawartych w latach poprzednich 11 umów zostało przez Beneficjentów wypowiedzianych.

Z uwagi na kończącą się perspektywę w 2023 roku nie ogłoszono nowych konkursów oraz nie zostały złożone nowe wnioski o dofinansowanie.

W 2023 roku w ramach działania 1.7 Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego zatwierdzono 405 wniosków o płatność.

- Wartość wydatków kwalifikowanych – 220 067 276,93 zł (wzrost o 40,48%),
- Wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne – 217 759 486,36 zł (wzrost o 40,62 %),
- Dofinansowanie - 157 320 897,25 zł (wzrost o 52,76%).

W ramach poddziałania 1.7.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim zatwierdzono 305 wniosków o płatność.

- Wartość wydatków kwalifikowanych – 134 127 384,01 zł,
- Wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne – 131 872 703,44 zł,
- Dofinansowanie - 107 723 578,22 zł.

W ramach poddziałania 1.7.2 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu w województwie śląskim zatwierdzono 81 wniosków o płatność.

- Wartość wydatków kwalifikowanych – 50 991 361,37 zł,
- Wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne – 50 938 251,37 zł,
- Dofinansowanie - 30 156 610,93 zł.

W ramach poddziałania 1.7.3 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w województwie śląskim zatwierdzono 19 wniosków o płatność.

- Wartość wydatków kwalifikowanych – 34 948 531,55 zł,
- Wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne – 34 948 531,55 zł,
- Dofinansowanie - 19 440 708,10 zł.

Łączna wartość certyfikowanych wydatków za okres od 2017 do 2022 roku w poszczególnych poddziałaniach przedstawiała się następująco :

- Poddziałanie 1.7.1 159 770 096,59 zł,
- Poddziałanie 1.7.2 252 699 110,35 zł,
- Poddziałanie 1.7.3 59 837 343,75 zł.

łącna wartość certyfikowanych wydatków w 2023 roku w poszczególnych poddziałaniach przedstawiała się następująco :

- Poddziałanie 1.7.1 120 228 513,32 zł,
- Poddziałanie 1.7.2 48 331 021,60 zł,
- Poddziałanie 1.7.3 28 426 354,16 zł.

Na dzień 31.12.2023 roku w ramach Działania 1.7 Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego obsługiwane były 193 umowy o następujących parametrach finansowych:

- całkowita wartość projektów - 1 272 610 158,20 zł,
- wartość kosztów kwalifikowanych - 940 984 576, 99 zł,
- dofinansowanie UE - 652 102 138,37 zł.

Zakładane wartości docelowe wskaźników są osiąmane począwszy od początku perspektywy i kontynuowane w kolejnych okresach rozliczeniowych aż do 2023 roku.

W ramach umów zawartych w latach 2017-2022 osiągnięto następujące efekty ekologiczne i rzeczowe:

- Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii [gospodarstwa domowe] : 8 906,
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]: 361,
- Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m²] : 547 587,03,
- Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO₂]: 23 647,94,
- Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów [GJ/rok] : 223 604,48.

Do dnia 31.12.2023 roku zakończono 66 projektów o łącznej wartości dofinansowania (kwota dofinansowania UE wynikająca z ostatecznego rozliczenia projektu) 146 637 425,50 zł.

Wskaźnik finansowy: całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych, począwszy od 2017 do końca okresu sprawozdawczego wyniosła 678 305 611 zł. Kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych w 2023 roku wyniosła 205 999 060 zł.

W 2023 roku zatwierdzono wnioski o płatność w ramach działania 1.7 na kwotę wydatków kwalifikowanych 220 067 276,93 zł i dofinansowania 157 320 897,25 zł.

Począwszy od 2017 roku zatwierdzono 1 837 wniosków o płatność w ramach działania 1.7 na łączną kwotę wydatków kwalifikowanych 729 418 752,71 zł i dofinansowania 482 330 418,27 zł, co stanowi ponad 73,96 % założonych parametrów finansowych w podpisanych i obsługiwanych umowach.

Wskaźnik produktu: liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – 38.

W ramach wszystkich poddziałań, począwszy od 2017 roku, Fundusz podpisał 289 umów na łączną kwotę 1 036 183 202 zł.

W 2023 roku Fundusz zorganizował i przeprowadził dla Beneficjentów POIiŚ szkolenie pn. „Zasady zamykania projektów w ramach POIiŚ 2014-2020 – wskaźniki, rozliczenie końcowe, działania informacyjno-promocyjne, kontrola projektu i zachowanie trwałości”. Szkolenie przeprowadzone zostało w formie on-line.

W roku 2023 zorganizowano także konkurs plastyczny dla dzieci z przedszkoli, szkół podstawowych i świetlic środowiskowych z województwa śląskiego, dotyczący efektów likwidacji niskiej emisji pt.: „Tak dla czystego powietrza”. Wpłynęły 174 prace. Jury Konkursu wyłoniło 25 laureatów w 5 kategoriach wiekowych. Laureatom przekazano nagrody rzeczowe.

Wydatki Funduszu związane z wdrażaniem POLiŚ były współfinansowane z dwóch projektów pomocy technicznej:

- POLiŚ - projekt: „Plan działań sektora energetyka na lata 2014-2020”, Działanie 10.1 Pomoc techniczna. W 2023 roku w ramach projektu Fundusz złożył 4 wnioski o płatność. Łączna kwota refundacji wydatków kwalifikowalnych poniesionych przez Fundusz ze środków Unii Europejskiej wyniosła 183 356,96 zł, natomiast z budżetu państwa 32 358,13 zł,
- POLiŚ - projekt: „Plan Działań wsparcia wynagrodzeń sektora energetyka na rok 2023”, Działanie 10.1 Pomoc Techniczna. W ramach projektu Fundusz złożył 4 wnioski o płatność za I, II, III kwartał 2023 roku oraz wniosek o wypłatę zaliczki. Łączna kwota refundacji wydatków kwalifikowalnych poniesionych przez Fundusz ze środków Unii Europejskiej wyniosła w 2023 roku 1 308 150,00 zł, natomiast z budżetu państwa 230 850,00 zł.

1.2. KONTROLA W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020

W 2023 roku Fundusz prowadził działania kontrolne związane z realizacją Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 w obszarach:

- weryfikacji składanych przez beneficjentów wniosków o płatność w zakresie formalnym, rachunkowym i merytorycznym,
- kontroli projektów na miejscu ich realizacji – kontrole projektów zaawansowanych finansowo, kontrole w trakcie realizacji projektu, kontrole na zakończenie realizacji projektu i kontrole trwałości,
- kontroli zawartych umów pomiędzy beneficjentami a wykonawcami pod kątem ich zgodności z obowiązującymi przepisami w zakresie zamówień publicznych, kwalifikowalności wydatków oraz zgodności z dokumentacją przetargową i ofertą wybranego wykonawcy,
- kontroli prawidłowości zawierania aneksów do ww. umów pod kątem spełniania przesłanek przewidzianych obowiązującymi przepisami w zakresie zamówień publicznych oraz kwalifikowalności wydatków,
- kontroli przeprowadzanych na dokumentach na zakończenie realizacji projektów.

W ciągu roku wszczęto i zakończono 14 kontroli na miejscu. 10 kontroli dotyczyło projektów realizowanych w ramach Poddziałania 1.7.1, a 4 kontrole projektów w ramach Poddziałania 1.7.2. Dodatkowo na koniec 2023 roku trwało 5 kontroli na zakończenie realizacji projektów, w tym 4 w ramach Poddziałania 1.7.1 i 1 w ramach Poddziałania 1.7.2. W ramach 3 zakończonych kontroli wydano zalecenia pokontrolne. W 2 przypadkach zalecenia te zostały zrealizowane, w 1 przypadku są w trakcie realizacji.

W zakończonych w 2023 roku kontrolach związanych z procedurą zawierania umów i aneksów do umów:

- w 122 przypadkach nie stwierdzono naruszeń powodujących konieczność nałożenia korekty lub wskaźnika pomniejszającego wartość wydatków kwalifikowanych wynik kontroli - bez zastrzeżeń,
- w 62 przypadkach stwierdzono naruszenia niepowodujące konieczności nałożenia korekty lub wskaźnika pomniejszającego wartość wydatków kwalifikowanych wynik kontroli - z nieistotnymi zastrzeżeniami,
- w 55 przypadkach stwierdzono naruszenia powodujące konieczność nałożenia korekty lub wskaźnika pomniejszającego wartość wydatków kwalifikowanych wynik kontroli - z istotnymi zastrzeżeniami.

Ponadto w roku 2023 przeprowadzono 48 kontroli na dokumentach na zakończenie realizacji projektów. Każda z tego typu kontroli zakończyła się wynikiem bez zastrzeżeń.

2. REALIZACJA „OGÓLNOPOLSKIEGO SYSTEMU WSPARCIA DORADCZEGO DLA SEKTORA PUBLICZNEGO I MIESZKANIOWEGO ORAZ PRZEDSIĘBIORCÓW W ZAKRESIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ ORAZ OZE”

Rok 2023 był ósmym i ostatnim rokiem realizacji przez Fundusz Projektu Doradztwa Energetycznego w ramach POIiŚ. Umowa pomiędzy Ministrem Energii i Prezesem Narodowego Funduszu rozpoczynająca realizację "Ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE" została podpisana 3 marca 2016 roku. Projekt był realizowany w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) 2014–2020 – zgodnie z osią priorytetową I, Poddziałanie 1.3.3 "Zmniejszenie emisyjności gospodarki". Koszt realizacji projektu, zaktualizowany aneksem nr 5 z dnia 25.02.2022 roku, wynosił 119 302 435,14 zł.

W dniu 28 kwietnia 2016 roku Fundusz, jako jeden z 15 partnerów, podpisał z Narodowym Funduszem umowę o wspólnej realizacji Projektu Doradztwa Energetycznego. Koszt realizacji Projektu przypadający na Fundusz, zaktualizowany aneksem nr 5, wynosił 7 098 638,19 zł i w 100% był refundowany z Funduszy Europejskich. Projekt był realizowany do 31.12.2023 roku.

Z ramienia Funduszu w Projekcie uczestniczyło 6 osób, posiadających tytuły certyfikowanego Doradcy Energetycznego. Doradcy dzięki zdobytym umiejętnościom m.in. z zakresu efektywności energetycznej, transportu niskoemisyjnego i odnawialnych źródeł energii byli przygotowani do wsparcia gmin, powiatów, Urzędu Marszałkowskiego, a także przedsiębiorców oraz osób fizycznych w realizacji zadań poprawiających efektywność energetyczną i ograniczających emisję szkodliwych zanieczyszczeń do atmosfery.

Doradcy służyli wsparciem przy przygotowaniu i realizacji inwestycji w obszarze efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. Szczególną uwagę poświęcali inwestycjom współfinansowanym ze środków Funduszu oraz środków unijnych wdrażanych przez Fundusz (POIiŚ 2014-2020, Działanie 1.7 Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego) pomagając wnioskodawcom w prawidłowym przygotowaniu dokumentacji i udzielając wyjaśnień w trakcie procedury oceny i rozliczania wniosków. Drugą dużą grupą odbiorców usług doradczych były osoby fizyczne, potencjalni beneficjenci Programów „Czyste Powietrze”, „Mój Prąd”, „Moje Ciepło”, „Ciepłe Mieszkanie” (wdrażany poprzez gminy).

Działania Doradców wykazywane były w raportach przekazywanych do Narodowego Funduszu, jako Partnera Wiodącego, na bieżąco po każdym wydarzeniu. Każdy z partnerów miał wyznaczone cele w postaci wskaźników. W 2023 roku Doradcy udzielili łącznie 1 463 konsultacje i 2 010 porad, z których większość dotyczyła programów skierowanych dla osób fizycznych – Mojego Prądu oraz Czystego Powietrza. Konsultacje i porady były również udzielane gminom, wspólnotom i spółdzielniom mieszkaniowym oraz przedsiębiorcom. Kontakt z odbiorcami usług doradczych odbywał się za pośrednictwem poczty elektronicznej, porad telefonicznych, a także spotkań bezpośrednich. W okresie realizacji Projektu wsparciem doradczym objętych zostało 375 inwestycji na terenie województwa śląskiego, udzielono łącznie 6 156 konsultacji i 43 943 porady.

W roku 2023 kontynuowano szkolenia energetyków gminnych. W listopadzie przeprowadzono zajęcia rozszerzające wiedzę na temat walki ze smogiem dla 4 grup odbiorców (48 osób).

Przeprowadzone zostało szkolenie dla pracowników Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii dotyczące poprawy efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych, a także warsztaty edukacyjne dla młodych adeptów pożarnictwa z Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych z zakresu oszczędzania energii.

Na bieżąco konsultowane i opiniowane były Plany Gospodarki Niskoemisyjnej opracowywane przy wsparciu finansowym Funduszu. W 2023 roku zweryfikowano 13 PGN, łącznie w okresie trwania Projektu ocenionych ich zostało 108.

W ramach promowania Programu „Czyste Powietrze” Doradcy uczestniczyli w spotkaniach z mieszkańcami, udzielali porad i konsultacji, a także przeprowadzili na terenie województwa śląskiego ankietyzację – badanie satysfakcji beneficjentów Programu. Informacje zostały zebrane od 390 beneficjentów zgodnie z wytycznymi Banku Światowego.

Doradcy prowadzili aktywną promocję odnawialnych źródeł energii wśród przedsiębiorców. Konsultowali beneficjentów Programu „50 kW na Start” pomagając im w sprawnym przygotowaniu dokumentów niezbędnych do podpisania umowy. Pomoc uzyskało 88 beneficjentów.

Odpowiadając na zapotrzebowanie zgłaszane przez różnych odbiorców w dobie kryzysu energetycznego, Doradcy przygotowali prezentację dotyczącą sposobów oszczędzania energii przez odbiorcę końcowego (w tym budynki wielorodzinne) i przedstawiali ją na spotkaniach z mieszkańcami i urzędnikami w gminach: Gilowice, Pietrowice, Sławków, Mikołów, Pszów, Jastrzębie-Zdrój, Koniecpol, a także z podopiecznymi Ośrodków Caritas w Łędzinach i Mysłowicach.

Doradcy byli zapraszani jako prelegenci na regionalne konferencje i spotkania branżowe m.in. konferencję dotyczącą propagowania klastrów energii i społeczności energetycznych dla Gmin Subregionu Centralnego, XIX Śląskie Seminarium Budowlane, I Europejski Kongres Stalowy STEEL 2023, Konferencję Urzędu Marszałkowskiego „Śląskie Samorządy dla błękitnego nieba”, Konferencję Polskiej Izby Ekologii, Śląski Konwent Klimatyczny Climate-Con, Regionalne Forum Energetyczne Województwa Śląskiego, VII Konferencje Energetyczną w Mysłowicach, konferencję dla studentów kół naukowych Politechniki Śląskiej. Wydarzeniom tym towarzyszyły stoiska promocyjne. Doradcy wypowiadali się w lokalnych mediach (rozgłośnie radiowe, lokalna prasa) na bieżące tematy dotyczące efektywności energetycznej i możliwości jej finansowania ze środków funduszy ochrony środowiska.

Jako jeden z reprezentantów Funduszu na Kongresie MŚP, Doradcy byli współorganizatorem panelu dyskusyjnego „Dostosowanie przepisów krajowych do wymagań unijnych dotyczących promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych” i prowadzili stoisko informacyjne w trakcie trwania Kongresu.

Promocja efektywności energetycznej i OZE prowadzona była również w trakcie imprez plenerowych m.in. GREEN WEEK w Świerklańcu, Bitwa Regionów w Kochanowicach i w Nakle Śląskim, Dożynki w Cynkowie i Gorzycach, Wojewódzkie Święto Miodu w Żywcu, Pierwsze Targi Energetyczne w Żorach.

Dodatkowo Doradcy uczestniczyli w ogólnopolskiej akcji Dni Otwartych Funduszy Europejskich prowadząc stoisko informacyjne w siedzibie Funduszu.

Realizacja „Ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego i mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” finansowanego z POIiŚ 2014-2020 została zakończona w dniu 31.12.2023 roku Zespół Doradców w pełnym składzie podjął realizację zadań wynikających z Projektu Doradztwa Energetycznego finansowanego w ramach FEnIKS 2021-2027, Priorytet FENX.01, Działanie FENX.01.01, kontynuatora poprzedniego projektu doradczego. Formalności związane z podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu, prowadzone przez Narodowy Fundusz – Partnera Wiodącego będą finalizowane w 2024 roku.

V. PROGRAMY REALIZOWANE W RAMACH UMÓW UDOSTĘPNIENIA ŚRODKÓW PRZEZ NARODOWY FUNDUSZ

1. PROGRAM PRIORYTETOWY „CZyste POWIETRZE”

Czyste Powietrze to kompleksowy Program, którego celem jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez domy jednorodzinne. Program skupia się na wymianie starych pieców i kotłów na paliwo stałe oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych, by efektywnie zarządzać energią. Działania te nie tylko pomogą chronić środowisko, ale dodatkowo zwiększą domowy budżet, dzięki oszczędnościom finansowym.

Program skierowany jest do osób fizycznych będących właścicielami/współwłaścicielami budynków mieszkalnych jednorodzinnych/lokali mieszkalnych wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lub osób posiadających zgodę na rozpoczęcie budowy budynku jednorodzinnego (obowiązywało do dnia 14.05.2020 roku). Dofinansowanie udzielane jest za pośrednictwem 16 Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Okres realizacji sięga roku 2029. Nabór wniosków rozpoczął się 19.09.2018 roku i jest prowadzony w trybie ciągłym. W 2023 roku w ramach Programu „Czyste Powietrze” Fundusz przyjął 25 107 wniosków o dofinansowanie.

W 2023 roku Narodowy Fundusz na podstawie umowy udostępnienia środków na wspólną realizację Programu „Czyste Powietrze” udostępnił 1 mld zł. Środki własne Funduszu udostępnione w 2023 roku wyniosły 3 875 tys. zł.

W 2023 roku część kosztów obsługi zadań ponoszonych przez Fundusz, związanych z realizacją przedsięwzięć dofinansowanych w formie dotacji w ramach wdrażania Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” podlegała refundacji. Narodowy Fundusz udostępnił także środki dla gmin w zakresie pokrycia kosztów związanych z wdrażaniem przez nie Programu.

Mając na uwadze wyzwania związane z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”, w Funduszu na bieżąco doskonalona była organizacja pracy. W związku z ogromnym zainteresowaniem mieszkańców województwa śląskiego Programem, informacje można było uzyskać również w punktach konsultacyjnych Funduszu w Częstochowie i Bielsku-Białej oraz poprzez infolinię.

03.01.2023 roku weszła w życie nowa wersja Programu „Czyste Powietrze”. Wychodząc naprzeciw potrzebom beneficjentów, zmiany objęły m.in. podwyższenie progów dochodowych, zwiększenie wysokości dotacji oraz możliwość złożenia kolejnego wniosku o dofinansowanie dla tych, którzy już wcześniej skorzystali z programu. Zmieniona wersja Programu przewidywała dodatkowe dofinansowanie dla beneficjentów, którzy zdecydują się na przeprowadzenie kompleksowej termomodernizacji budynku. W dostosowaniu do ujednoczenia zasad i dostosowaniu do przyszłych źródeł finansowania, jakimi są środki z KPO i FENIKS wyłączono z kosztów kwalifikowanych podatki od towarów i usług (VAT) przy jednoczesnym podniesieniu intensywności dofinansowania przedsięwzięcia w celu zrekompensowania powyższej zmiany.

W 2023 roku kontynuowany był nabór wniosków o dofinansowanie w formie dotacji na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”. Wraz ze zmianą Programu, obowiązującą od 03.01.2023 roku, uspołniono zostały w ścieżce bankowej terminy rozpoczęcia przedsięwzięcia: pierwszy koszt kwalifikowany również może zostać poniesiony do 6 miesięcy przed datą złożenia wniosku o dofinansowanie w banku, który przystąpił do Programu.

Ponadto, poza już wprowadzonymi zmianami, Narodowy Fundusz pracuje nad uruchomieniem w ramach drugiej części Programu „Czyste Powietrze” modułu pożyczek dla gmin jako uzupełnienie finansowania dla beneficjentów.

W 2023 roku z osobami fizycznymi zawarto blisko 23 tys. umów dotacji na kwotę ogółem 886,2 mln zł. Po zawarciu umowy rozpoczęty został etap rozliczania zadań. W 2023 roku wypłacono w ramach Programu „Czyste Powietrze” ponad 665,7 mln zł, w tym ze środków Funduszu 3,5 mln zł, a z Narodowego Funduszu 662,2 mln zł.

Tabela nr 3. Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu „Czyste Powietrze”

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Produkcja energii elektrycznej ze źródeł energii odnawialnej	kWh/a	309 221,00
2	Ograniczenie zużycia energii końcowej	GJ/a	1 041 516,18
3	Ograniczenie zużycia energii pierwotnej	GJ/a	928 021,37
4	Oszczędność energii	GJ/a	302 796,20
5	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - b-a-p	kg/rok	596,527
6	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - CO ₂	kg/rok	145 082 315,880
7	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - NO _x	kg/rok	37 553,440
8	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - SO ₂	kg/rok	261 418,290
9	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych PM 10	kg/rok	843 921,706
10	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych PM 2,5	kg/rok	59 637,600

Tabela nr 4 Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu „Czyste Powietrze”

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Audyt energetyczny	szt.	4 066
2	Dokumentacja projektowa	szt.	26
3	Mikroinstalacja fotowoltaiczna	kpl.	4 271
4	Instalacja ogrzewania	kpl.	4 686
5	Źródło ciepła opalane biomasą	kpl.	1 463
6	Źródło ciepła opalane gazem/olejem	kpl.	6 219
7	Źródło ciepła opalane paliwem stałym	kpl.	4
8	Źródło ciepła opalane energią elektryczną	kpl.	237
9	Pompa ciepła	kpl.	7 768
10	Termoizolacja obiektów	kpl.	7 959
11	Wentylacja mechaniczna	kpl.	149
12	Węzeł cieplny	kpl.	53
13	Zlikwidowane dotychczasowe źródło ciepła	kpl.	15 975

2. PROGRAM POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA W NAJBARDZIEJ ZANIECZYSZCZONYCH GMINACH - PILOTAŻ

W 2023 roku kontynuowany był uruchomiony w 2021 roku Program Pilotażowy „Poprawa jakości powietrza w najbardziej zanieczyszczonych gminach – pilotaż” na terenie Gminy Pszczyzna. Program skierowany był do osób fizycznych - właścicieli/współwłaścicieli lokali mieszkalnych oraz do wspólnot mieszkaniowych w budynkach wielorodzinnych mieszczących od 3 do 20 lokali mieszkalnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Pszczyzna. Wsparciem objęte są przedsięwzięcia polegające na wymianie nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe i poprawie efektywności energetycznej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych.

Na dofinansowanie przedsięwzięć przewidziano kwotę: 6 070 tys. zł w formie dotacji, w tym 70 tys. zł dla Gminy Pszczyzna na działania informacyjno-promocyjne związane z Programem.

31 stycznia 2022 roku zakończył się nabór wniosków w ramach Programu Pilotażowego „Poprawa jakości powietrza w najbardziej zanieczyszczonych gminach – pilotaż” na terenie Gminy Pszczyzna.

Łącznie w ramach Programu zawarto 23 umowy na kwotę 401 tys. zł. Kwota alokacji nie została wykorzystana. W 2023 roku realizowane było rozliczanie podpisanych w latach wcześniejszych umów dotacji.

3. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM FINANSOWANIA SŁUŻB RATOWNICZYCH CZĘŚĆ 1) DOFINANSOWANIE ZAKUPU SPECJALISTYCZNEGO SPRZĘTU WYKORZYSTYWANEGO W AKCJACH RATOWNICZYCH

W kwietniu 2023 roku Fundusz zawarł z Narodowym Funduszem umowę udostępnienia środków z przeznaczeniem na udzielenie dotacji i wspólnej realizacji Programu „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 1)”.

Program, przygotowany został przez Narodowy Fundusz w odpowiedzi na Porozumienie w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska, zawarte pomiędzy Ministrem Klimatu i Środowiska a Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Beneficjentami środków w tym Programie było 59 jednostek ochotniczych straży pożarnych znajdujących się na zestawieniu zaakceptowanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Klimatu i Środowiska. W ramach Programu zakupiony został przez ochotnicze straże pożarne specjalistyczny sprzęt wykorzystywany w akcjach ratowniczych oraz podczas usuwania skutków zagrożeń między innymi zakupiono samochody ratowniczo-gaśnicze.

Dofinansowanie jest realizowane w formie dotacji w wysokości do 50% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. Na 2023 rok kwota dofinansowania w formie dotacji wyniosła 21 354 tys. zł, w tym: ze środków Funduszu – 13 509 tys. zł, a Narodowego Funduszu – 7 845 tys. zł.

Tabela nr 5 Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych część 1)

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Liczba osób objętych ochroną inną niż przeciwpowodziowa	liczba osób	5 422 779

Tabela nr 6 Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych część 1)

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Liczba zakupionych średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych	szt.	33
2	Liczba zakupionych ciężkich samochodów ratowniczo-gaśniczych	szt.	9
3	Liczba zakupionych lekkich samochodów ratowniczo-gaśniczych	szt.	17

4. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM FINANSOWANIA SŁUŻB RATOWNICZYCH CZĘŚĆ 2) DOFINANSOWANIE ZAKUPU SPRZĘTU I WYPOSAŻENIA JEDNOSTEK OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH

W lutym 2023 roku Fundusz zawarł z Narodowym Funduszem umowę udostępnienia środków z przeznaczeniem na udzielenie dotacji i wspólnej realizacji Programu „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych”.

Celem programu jest podniesienie gotowości bojowej lokalnych służb ratowniczych poprzez doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt niezbędny do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych, ekstremalnych zjawisk atmosferycznych lub awarii technicznych, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu osób, mieniu albo środowisku naturalnemu. Beneficjentami środków w tym Programie są jednostki ochotniczych straży pożarnych.

W ramach Programu zakupiony został specjalistyczny sprzęt wykorzystywany w akcjach ratowniczych oraz podczas usuwania skutków zagrożeń, w tym sprzęt, wyposażenie oraz środki ochrony indywidualnej służące do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń wyszczególnione w Wykazie rzeczowym sprzętu i wyposażenia dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych.

Dofinansowanie jest realizowane w formie dotacji w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

Nabór wniosków rozpoczął się w kwietniu 2023 roku i był prowadzony w trybie terminowym. W 2023 roku w ramach Programu Fundusz przyjął 433 wnioski o dofinansowanie, gdzie łączna wnioskowana kwota dofinansowania wyniosła ponad 5 100 tys. zł.

W 2023 roku podjęto 427 decyzji o przyznaniu dofinansowania, a kwota dofinansowania na rok 2023 wyniosła 4 996 tys. zł, w tym: ze środków Funduszu – 4 002 tys. zł, a Narodowego Funduszu – 994 tys. zł. Łącznie w 2023 roku wypłacono środki w wysokości 4 810 tys. zł.

Tabela nr 7 Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych część 2)

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Liczba osób objętych ochroną inną niż przeciwpowodziowa	liczba osób	1 289 609

Tabela nr 8 Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych część 2)

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Liczba wyposażonych jednostek OSP	szt.	426
2	Specjalistyczny sprzęt mechaniczno-hydrauliczny	szt.	795
3	Specjalistyczny sprzęt sygnalizacyjny	szt.	74
4	Specjalistyczny sprzęt elektryczno-elektroniczny	szt.	5
5	Inny specjalistyczny sprzęt	szt.	7
6	Zakup indywidualnego wyposażenia strażaka	kpl	2 114
7	Zakup sprzętu ODO	kpl	130
8	Zakup niezbędnego sprzętu	kpl	19

5. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM REGENERACJI ŚRODOWISKOWEJ GLEB POPRZEC ICH WAPNOWANIE

W dniu 28.04.2020 roku Fundusz zawarł z Narodowym Funduszem umowę udostępnienia środków z przeznaczeniem na udzielanie dotacji i wspólnej realizacji Programu „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”. Celem programu jest wsparcie działań regeneracyjnych gleb zakwaszonych w wyniku oddziaływania czynników antropogenicznych. Beneficjentami środków w tym Programie są posiadacze użytków rolnych, zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego, o pH gleby poniżej lub równej 5,5. W ramach Programu zakupione zostały wapna nawozowe i środki wapnujące z wyłączeniem kosztów transportu i rozsiewania. Dofinansowanie będzie realizowane w formie dotacji w wysokości uzależnionej od powierzchni użytków rolnych dla danego gospodarstwa.

W 2023 roku przyjęto do Funduszu 439 wniosków o łącznej wnioskowanej kwocie dofinansowania w wysokości 1 860 tys. zł. Ze względu na przekroczenie w 2022 roku limitu krajowego pomocy de minimis, którą gospodarstwa rolne w Polsce mogą otrzymać ze środków budżetu krajowego, budżetu jednostek samorządu terytorialnego w okresie trzech lat podatkowych, środki pomocowe z części wniosków złożonych w 2022 r. były wypłacane od początku 2023 roku w wysokości 79 tys. zł, natomiast środki pomocowe w wysokości 1 860 tys. zł z 439 wniosków złożonych w 2023 r. były wypłacane częściowo w roku 2023, pozostałe będą wypłacane od początku 2024 roku. Ogółem w 2023 roku wypłacono ze środków Funduszu i Narodowego Funduszu kwotę 1 228 tys. zł.

Tabela nr 9 Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Neutralizacja skażeń gleby - powierzchnia	ha	1 581

Tabela nr 10 Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Zakup wapna nawozowego	Mg	6 101

6. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM FINANSOWANIA USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

W 2021 roku Fundusz zawarł umowę z Narodowym Funduszem przeznaczaniem na udzielanie dotacji i wspólnej realizacji Programu „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”. Celem programu jest wzrost ilości unieszkodliwionych oraz zabezpieczonych odpadów zawierających azbest. Beneficjentami środków w tym Programie są jednostki samorządu terytorialnego. W ramach Programu zrealizowane są przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest na obszarach dotkniętych klęską żywiołową lub dotkniętych zdarzeniami noszącymi znamiona klęski żywiołowej. Dofinansowanie jest realizowane w formie dotacji w wysokości uzależnionej od wartości wskaźnika dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla poszczególnych gmin.

Na 2023 rok kwota alokacji do dofinansowania została zaplanowana ze środków Narodowego Funduszu w wysokości 1 061 tys. zł. Program przewidziany był do realizacji w latach 2019-2023.

W roku 2023 po aneksowaniu z Narodowym Funduszem umowy udostępnienia środków ogłosił nabór na II część „Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest” - unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest w gospodarstwach rolnych należących do beneficjentów Działania A1.4.1 w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Kwota alokacji w ramach II części wynosi 1 500 tys. zł i pochodzi w całości ze środków Narodowego Funduszu.

Na 2023 rok kwota dofinansowania w formie dotacji dla całego Programu wynosiła 1 580 tys. zł, w tym: ze środków Funduszu – 154 tys. zł, a Narodowego Funduszu – 1 426 tys. zł.

Tabela nr 11 Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Unieszkodliwienie odpadów - składowanie	Mg	512

Tabela nr 12 Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Unieszkodliwienie odpadów - składowanie	szt.	280

7. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ POZA GRANICAMI AGLOMERACJI UJĘTYCH W KRAJOWYM PROGRAMIE OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

W dniu 14.01.2020 roku Fundusz zawarł z Narodowym Funduszem umowę udostępnienia środków z przeznaczeniem na udzielenie pożyczki i wspólnej realizacji Programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Celem programu była poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji umieszczonych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Beneficjentami środków w tym Programie były jednostki samorządu terytorialnego i ich związki lub podmioty świadczące

usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Wsparciem finansowym objęte było zaopatrzenie w wodę i/lub zagospodarowanie ścieków na obszarach poza aglomeracjami ujętymi w KPOŚK. Finansowaniem objęte były również podłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej tylko dla gospodarstw domowych, obiektów użyteczności publicznej. Dofinansowanie jest realizowane w formie pożyczki z możliwością częściowego umorzenia w wysokości uzależnionej od wartości wskaźnika dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla poszczególnych gmin. Program przewidziany był do realizacji w latach 2019-2023.

W 2023 roku nie zostały zawarte żadne nowe umowy w ramach Programu. Fundusz realizował swoje zadania w zakresie umów zawartych w latach wcześniejszych.

8. PROGRAM „MOJA WODA”

W 2020 roku Fundusz wspólnie z Narodowym Funduszem rozpoczął realizację Programu Priorytetowego „Moja Woda”.

Celem programu jest ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej. Celem strategicznym jest podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu i zagrożeń naturalnych.

Beneficjentami środków w tym Programie są osoby fizyczne będące właścicielami lub współwłaścicielami nieruchomości, na której znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny, z uwzględnieniem domów nowo budowanych z kompletnym systemem orynnowania dachu, z wyłączeniem tych nieruchomości, dla których udzielono już dofinansowania z Programu Priorytetowego „Moja Woda”.

Dofinansowanie jest realizowane w formie dotacji do 80% kosztów kwalifikowanych instalacji wchodzących w skład zadania, nie więcej niż 5 tys. zł na jedno przedsięwzięcie (od 2023 roku 6 tys. zł).

Program przewidziany jest do realizacji w latach 2020-2024.

Nabór wniosków na rok 2023 rozpoczął się 03.08.2023 roku i był prowadzony w trybie ciągłym. Dużo większa ilość składanych wniosków niż zakładano spowodowała, że w ciągu roku zwiększano alokację środków, która końcowo wyniosła 29 mln zł. W 2023 roku w ramach Programu Fundusz przyjął 4 082 wnioski o dofinansowanie, gdzie łączna wnioskowana kwota dofinansowania wyniosła ponad 22 mln zł.

Na 2023 rok kwota udzielonego dofinansowania w formie dotacji wyniosła 12 627 tys. zł, całość środków pochodziła z Narodowego Funduszu.

Procedury przyjmowania, rozpatrywania i oceny wniosków pod względem formalnym i merytorycznym były na bieżąco udoskonalane, co pozwoliło podjąć w 2023 roku ok. 2,2 tys. decyzji o przyznaniu dofinansowania. Wypłaty środków nastąpią w 2024 roku.

Tabela nr 13 Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu „Moja Woda”

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Ilość zagospodarowanej wody opadowej	m ³ /rok	149 447

Tabela nr 14 Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu „Moja Woda”

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Liczba instalacji służąca zagospodarowaniu wody opadowej	szt.	1 432

9. PROGRAM PRIORYTETOWY „AGROENERGIA CZĘŚĆ 1) MIKROINSTALACJE, POMPY CIEPŁA I TOWARZYSZĄCE MAGAZYNY ENERGII”

Fundusz w 2023 roku kontynuował realizację Programu „Agroenergia” Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”. Jego celem jest zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych w sektorze rolniczym. Program realizowany będzie do 2027 roku.

Beneficjentami programu są osoby fizyczne będące właścicielami lub dzierżawcami nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych zawiera się w przedziale od 1 ha do 300 ha oraz co najmniej rok przed złożeniem wniosku prowadzące osobiście gospodarstwo rolne oraz osoby prawne będące właścicielami lub dzierżawcami nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych zawiera się w przedziale od 1 ha do 300 ha oraz co najmniej rok przed złożeniem wniosku o udzielenie dofinansowania prowadzące działalność rolniczą lub działalność gospodarczą w zakresie usług rolniczych.

Dofinansowanie uzyskują przedsięwzięcia polegające na zakupie i montażu instalacji fotowoltaicznych, instalacji wiatrowych, pomp ciepła (przy czym złożenie wniosku jest uwarunkowane wcześniejszym przeprowadzeniem audytu energetycznego, który rekomenduje wnioskowany zakres przedsięwzięcia) oraz instalacji hybrydowej, tj.: fotowoltaika wraz z pompą ciepła lub elektrownia wiatrowa wraz z pompą ciepła, sprzężone w jeden układ.

Zgodnie z zawartą w 2021 roku umową wraz z późniejszymi zmianami, Narodowy Fundusz zadeklarował udostępnienie środków na udzielenie dotacji do kwoty 2 000 tys. zł. W 2023 roku wpłynęło 13 wniosków na łączną kwotę wnioskowaną 219,9 tys. zł. Zawartych zostało 11 umów na kwotę 173,5 tys. zł. W 2023 roku wypłacono środki Narodowego Funduszu w łącznej wysokości 283 tys. zł.

Tabela nr 15 Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu „Agroenergia. Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Produkcja energii cieplnej z pomp ciepła	GJ/a	53
2	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - CO	kg/a	1 652
3	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - CO ₂	kg/a	289 826
4	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - NOx	kg/a	749
5	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - SO ₂	kg/a	763
6	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych	kg/a	520
7	Produkcja energii elektrycznej ze źródeł energii odnawialnej	kWh/a	393 369

Tabela nr 16 Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu „Agroenergia. Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Pompa ciepła	kpl	14
2	Instalacja fotowoltaiczna (kW)	kW	215
3	Elektrownia wiatrowa	kW	12
4	Elektromechaniczny magazyn energii	kWh	66

10. PROGRAM PRIORYTETOWY „CIEPŁE MIESZKANIE”

W 2023 roku Fundusz wspólnie z Narodowym Funduszem kontynuował realizację Programu Priorytetowego „Ciepłe Mieszkanie”. W lipcu 2022 roku ogłoszony został I nabór wniosków dla gmin, a we wrześniu 2023 roku nabór do II edycji Programu. Druga edycja Programu umożliwia pozyskanie dotacji dla wspólnot mieszkaniowych. Program realizowany będzie w latach 2022-2026. Celem Programu jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów oraz gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego.

Program realizowany w formie dotacji skierowany jest do gmin, które w ramach Programu mogą uzyskać dotację ze środków udostępnionych przez Narodowy Fundusz, a następnie udzielić dotacji beneficjentom końcowym tj. osobom fizycznym posiadającym tytuł prawny wynikający z prawa własności lub ograniczonego prawa rzeczowego do lokalu mieszkalnego, albo najmu lokalu mieszkalnego stanowiącego własność gminy wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy, jeżeli nie wszystkie lokale mieszkalne w tym budynku stanowią własność gminy, znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym znajdującym się na terenie gminy, realizującym przedsięwzięcie będące przedmiotem dofinansowania oraz dla wspólnot mieszkaniowych obejmujących od 3 do 7 lokali mieszkalnych.

Kwota dofinansowania jest określona w umowie udostępnienia środków przez Narodowy Fundusz i wynosi ogółem 218 575 tys. zł. W 2023 roku do Funduszu wpłynęło 7 wniosków na łączną kwotę wnioskowaną 31 316 tys. zł, zawartych zostało 13 umów na kwotę 43 658 tys. zł. W 2023 roku wypłacono środki Narodowego Funduszu w łącznej wysokości 887 tys. zł.

Tabela nr 17 Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu „Ciepłe Mieszkanie”

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Oszczędność energii	GJ/a	25 216
2	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych PM 10	kg/a	28 883
3	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - CO ₂	kg/a	9 335 428
4	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - b-a-p	kg/a	44

Tabela nr 18 Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu „Ciepłe Mieszkanie”

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Zlikwidowane dotychczasowe źródło ciepła	kpl.	1 935
2	Źródło ciepła	kpl.	1 935

11. PROGRAM REGIONALNEGO WSPARCIA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Fundusz w 2023 roku kontynuował realizację umowy udostępniania środków z przeznaczeniem na udzielanie dotacji i wspólnej realizacji Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej.

Celem programu jest podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej, upowszechnianie wiedzy, aktywizacja społeczna, budowanie społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie postaw proekologicznych społeczeństwa (w tym dzieci i młodzieży) w zakresie tematyki:

- przeciwdziałania emisjom,
- odnawialnych źródeł energii i niskoemisyjnego transportu,

- zrównoważonego rozwoju,
- ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Program realizowany będzie w latach 2022–2025. Budżet Narodowego Funduszu na realizację celu programu wynosi do 1 500 tys. zł dla bezzwrotnych form dofinansowania. Maksymalna kwota dofinansowania dla jednego beneficjenta wynosi do 150 tys. zł.

I nabór wniosków prowadzony był od 15.11.2022 roku do 15.01.2023 roku, a II nabór uzupełniający dla obszaru OZE od 11.04. do 15.05.2023 roku.

W ramach dwóch naborów do Funduszu wpłynęły łącznie 32 wnioski na kwotę wnioskowaną 3 337 tys. zł. Zawartych zostało łącznie 12 umów na kwotę 1 351 tys. zł.

Zgodnie z zapisami programu zadania realizowane były do 31.12.2023 roku Narodowy Fundusz na podstawie umowy udostępnienia środków na wspólną realizację Programu udostępnił w 2023 roku 858 tys. zł.

W czerwcu 2023 roku uruchomiono drugą część programu pn. Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej cz. 2) Fundusz Ekologii, którego celem było dofinansowanie eventów plenerowych przy placówkach oświatowych, mających na celu zwiększenie świadomości, wiedzy ekologicznej i wykreowanie pożądaných postaw i zachowań u relatywnie największej liczby odbiorców.

Zgodnie z zawartą umową udostępnienia środków budżet Narodowego Funduszu na realizację celu programu mógł wynieść do 1 mln zł dla bezzwrotnych form dofinansowania. Maksymalna kwota dofinansowania dla jednego beneficjenta wyniosła do 8 tys. zł, przy maksymalnej intensywności dofinansowania do 80%.

Fundusz przeprowadził 2 nabory dla zadań realizowanych w okresie do 30.09.2023 roku (I nabór) oraz do 30.11.2023 roku (II nabór).

Łącznie do Funduszu zostało złożonych 20 wniosków z organów prowadzących placówki oświatowe na przeprowadzenie łącznie 45 eventów, na sumaryczną kwotę wnioskowaną 349 tys. zł.

Zawartych zostało 19 umów na kwotę 340 tys. zł. W 2023 roku wypłacona została kwota 311 tys. zł.

Tabela nr 19 Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Przeprowadzone szkolenia	osoby	200
2	Wykonanie wydawnictw drukowanych	osoby	18 750
3	Zorganizowane imprezy/festiwale	osoby	15 429
4	Zorganizowane konferencje/seminaria/warsztaty	osoby	15 160
5	Zorganizowane olimpiady/konkursy	osoby	3 262
6	Przeprowadzone kampanie informacyjno-edukacyjne	osoby	24 000
7	Zrealizowane działania edukacyjne i promocyjne w Internecie	osoby	171 984
8	Zrealizowane działania edukacyjne i promocyjne w mediach tradycyjnych	osoby	1 493 000

Tabela nr 20 Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1	Przeprowadzone szkolenia	szt.	30
2	Wykonanie wydawnictw drukowanych	szt.	18 750
3	Zorganizowane imprezy/festiwale	szt.	87
4	Zorganizowane konferencje/seminaria/warsztaty	szt.	1 172
5	Zorganizowane olimpiady/konkursy	szt.	12
6	Przeprowadzone kampanie informacyjno-edukacyjne	szt.	1
7	Zrealizowane działania edukacyjne i promocyjne w Internecie	szt.	120
8	Zrealizowane działania edukacyjne i promocyjne w mediach tradycyjnych	szt.	145

VI. GOSPODAROWANIE ŚRODKAMI FINANSOWYMI FUNDUSZU W 2023 ROKU

Fundusz gospodarował środkami finansowymi zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska z uwzględnieniem wymogów ustawy o rachunkowości i Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Udzielenie dofinansowania ze środków Funduszu poprzedzała ocena zgodności z Zasadami, analiza wielkości planowanego efektu ekologicznego i kosztu jego uzyskania oraz ocena zabezpieczenia udzielanych pożyczek. Wypłata środków następowała w formie refundacji zweryfikowanych wydatków lub zaliczkowo w ratach, z uwzględnieniem zasady wypłaty kolejnych rat dopiero po zaakceptowaniu przez Fundusz rozliczenia kwot uprzednio wypłaconych. Prowadzone były kontrole realizacji rzeczowej i finansowej zadania u beneficjenta.

Fundusz prowadzi księgi rachunkowe w oparciu o przepisy ustawy o rachunkowości. Sprawozdanie finansowe Funduszu za 2023 rok zostało poddane badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta wpisanego na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych. Wyboru rewidenta Firmę KPW Audytor Sp. z o.o. w Łodzi, dokonała Rada Nadzorcza w Uchwale nr 154/2023 z dnia 19.09.2023 roku w sprawie wyboru firmy audytorskiej do badania sprawozdania finansowego Funduszu za lata 2023-2024. W przedstawionej opinii Rewident potwierdził, że zbadane sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych oraz rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową Funduszu.

1. BILANS

Suma bilansowa na koniec 2023 roku wyniosła 1 418 195 tys. zł i jest wyższa w stosunku do poprzedniego roku o ponad 51 558 tys. zł. Po stronie aktywów, na zanotowany wzrost wpłynęły pozycje: „Inwestycje długoterminowe”, które wzrosły o 1 286 tys. zł oraz „Aktywa obrotowe”, które zanotowały wzrost o 87 401 tys. zł. Największą pozycję wzrostową wykazały „Inwestycje krótkoterminowe” o 76 881 tys. zł, zaś największy spadek wykazała pozycja „Należności długoterminowe” – spadek o 37 089 tys. zł.

Należności z tytułu udzielonych pożyczek, których wartość na dzień bilansowy wynosiła 984 396 tys. zł, uległy zmniejszeniu w porównaniu z rokiem 2022 o kwotę 30 484 tys. zł.

Po stronie pasywów zanotowano wzrost kapitału (funduszu) własnego w kwocie 32 854 tys. zł odpowiadający odnotowanemu wynikowi finansowemu.

Udział kapitału (funduszu) własnego w finansowaniu majątku w 2023 roku wynosi 94,33%.

Tabela nr 21 Wybrane pozycje bilansu

[w tys. zł]

Lp.	Wyszczególnienie	Za rok 2022	Za rok 2023
I.	AKTYWA, z tego:	1 366 637	1 418 195
1.	Rzeczowe aktywa trwałe	7 429	7 434
2.	Należności długoterminowe	834 128	797 039
3.	Inwestycje długoterminowe	12 642	13 929
4.	Należności krótkoterminowe	182 119	192 531
5.	Inwestycje krótkoterminowe	329 896	406 777
II.	PASYWA, z tego:	1 366 637	1 418 195

1.	Kapitał (fundusz) własny, z tego:	1 304 945	1 337 799
1.1.	Kapitał (fundusz) podstawowy	1 247 759	1 256 487

2. RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

W roku 2023 statutowe przychody Funduszu, uzyskiwane na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska, wyniosły 67 946 tys. zł i były niższe od uzyskanych w roku poprzednim o 7 069 tys. zł.

Wydatki bezzwrotne zrealizowane przez Fundusz w 2023 roku, związane z dofinansowaniem ochrony środowiska i gospodarki wodnej, stanowiące koszt w rozumieniu rachunku wyników, wyniosły 96 641 tys. zł. W tej kwocie mieszczą się udzielone dotacje, umorzenia udzielonych pożyczek, a także wypłacone nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska. Poziom finansowania bezzwrotnego był wyższy (o 27 161 tys. zł) od zrealizowanego w roku 2022 (69 480 tys. zł).

W okresie sprawozdawczym koszty działalności organów i biura Funduszu wyniosły 46 925 tys. zł co oznacza 29% wzrost w stosunku do roku poprzedniego. Wzrost ten został odnotowany we wszystkich pozycjach kosztowych, z czego największy wzrost wykazały dwie pozycje „Wynagrodzenia wraz z narzutami” (wzrost o 8 502 tys. zł) oraz „Usługi obce” (wzrost o 1 101 tys. zł). Wzrost kosztów był związany z obsługą programu „Czyste Powietrze” oraz Programu „Moja Woda”. Zarząd Funduszu przykładał dużą wagę do efektywności wykorzystania posiadanych zasobów, uzasadnienia i celowości ponoszonych kosztów działalności. W szczególności temu celowi służą procedury udzielania zamówień publicznych i kontroli zarządczej. Prowadzona jest ocena ogólnego poziomu ponoszonych kosztów w odniesieniu do zakresu i skali prowadzonej działalności. Odnotowany wzrost kosztów działalności miał pełne pokrycie we wzroście skali prowadzonej działalności. Omawiając koszty działalności Funduszu należy zauważyć, za zapisem zawartym w Strategii, że koszty te miały pełne pokrycie w przychodach finansowych jakie Fundusz uzyskuje w wyniku prowadzonej działalności.

Przychody finansowe stanowiły istotną pozycję rachunku wyników. W 2023 roku z tego tytułu uzyskano kwotę 86 164 tys. zł co oznacza wzrost o kwotę 41 477 tys. zł w relacji do roku poprzedniego.

W 2023 roku odnotowano znaczący wzrost kosztów operacyjnych o przeszło 37 729 tys. zł oraz kosztów finansowych o 12 397 tys. zł. Wzrost kosztów spowodowany jest utworzeniem rezerwy na poczet ewentualnych zobowiązań. W 2023 roku Fundusz odnotował zysk w kwocie 32 854 tys. zł, który jest mniejszy w porównaniu z rokiem 2022 o 11 775 tys. zł, co jest wynikiem zmniejszenia przychodów z tytułu opłat i kar ekologicznych oraz zwiększeniem kosztów działalności operacyjnej.

Funduszu przeznaczył zysk w kwocie 32 854 tys. zł na fundusz rezerwowy.

Tabela nr 22 Wybrane pozycje rachunku zysków i strat

[w tys. zł]

Lp.	Wyszczególnienie	Za rok 2022	Za rok 2023
1.	Przychody	101 429	85 909
2.	w tym opłaty i kary ekologiczne	75 015	67 946
3.	Koszty	105 837	143 566
4.	w tym wydatki związane z dofinansowaniem ochrony środowiska	69 480	96 641
5.	koszty funkcjonowania organów i biura	36 357	46 925

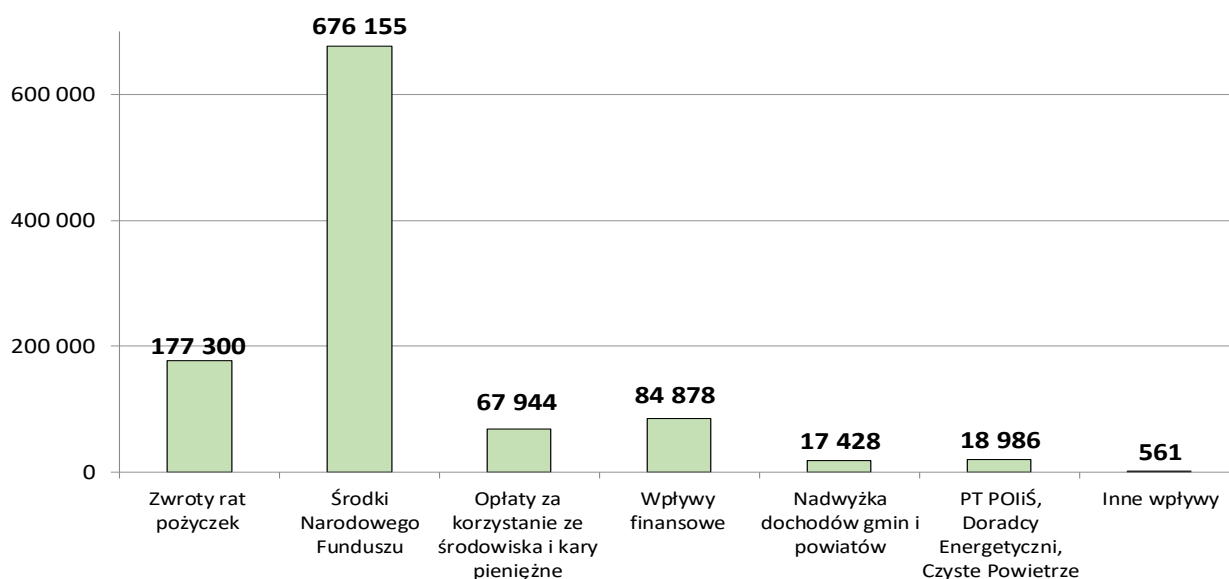
6.	Zysk (Strata) ze sprzedaży	- 4 408	- 57 657
7.	Pozostałe przychody operacyjne	8 998	19 010
8.	w tym dotacja w ramach pomocy technicznej POIiŚ	1 810	1 755
9.	Pozostałe koszty operacyjne	2 511	129
10.	Zysk (Strata) z działalności operacyjnej	2 079	-38 776
11.	Przychody finansowe	44 687	86 164
12.	w tym odsetki	44 621	84 870
13.	Koszty finansowe	2 137	14 534
14.	w tym: aktualizacja wartości aktywów finansowych	1 391	0
15.	odsetki	0	307
16.	Zysk (Strata) z działalności gospodarczej	44 629	32 854
17.	Zysk (Strata) brutto = netto	44 629	32 854

VII. STRUKTURA FINANSOWANIA ZADAŃ

1. STRUKTURA WPŁYWÓW I WYDATKÓW

W strukturze wpływów środków finansowych od szeregu lat znaczące pozycje stanowią wpływy z tytułu: zwrotów rat pożyczek i kredytów, opłat za korzystanie ze środowiska oraz odsetek z oprocentowania pożyczek. Z uwagi na rosnące w ostatnich latach zaangażowanie Funduszu we wspólną realizację Programów Priorytetowych Narodowego Funduszu, w 2023 roku bardzo istotne znaczenie w strukturze wpływów miały także środki udostępnione przez Narodowy Fundusz.

Rys. 5 Wpływy Funduszu w 2023 roku

[w tys. zł]

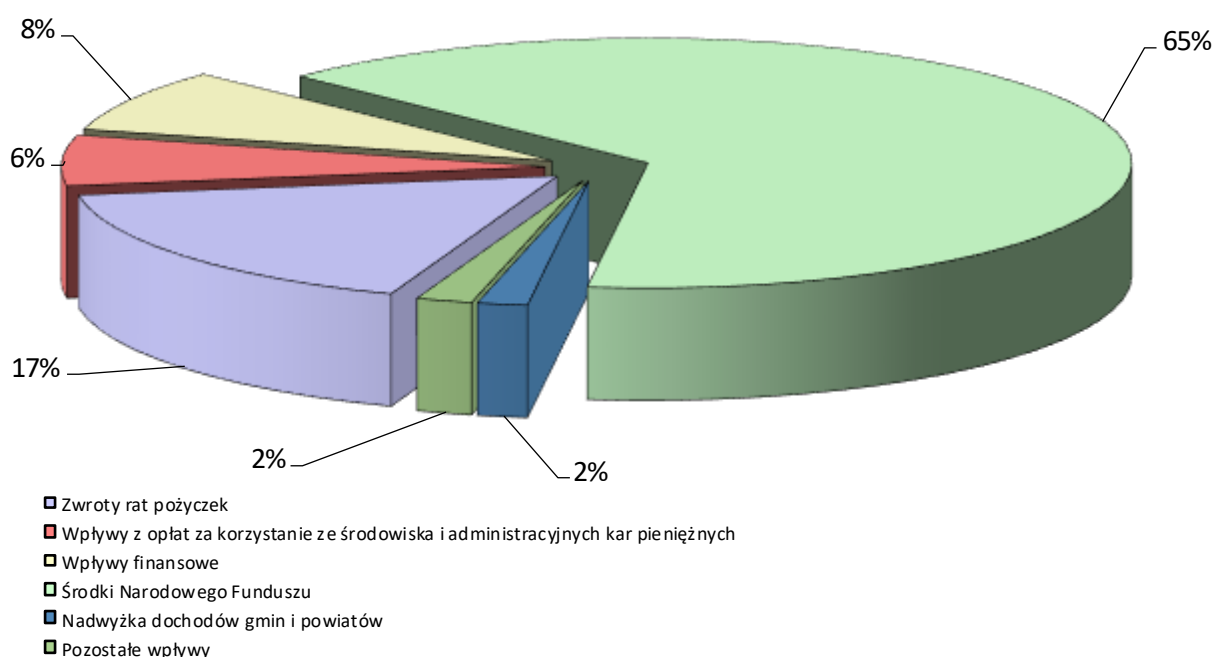
Tabela nr 23 Struktura wpływów Funduszu w latach 2021-2023

[w tys. zł]

Lp.	Wpływy	2021	2022	2023
1.	Wpływy z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych	73 171	75 014	67 944
2.	Nadwyżka dochodów gmin i powiatów	10 163	25 530	17 428
3.	Zwroty rat pożyczek	190 707	186 906	177 300
4.	Wpływy finansowe	31 941	44 687	84 878
5.	Przychody z tytułu dotacji z budżetu państwa (dotacja na obsługę POliŚ)	1 603	1 810	1 755
6.	Inne (zwroty z rozliczeń dotacji i umorzeń, pozostałe przychody operacyjne)	7 558	8 073	17 792
7.	Wpływ środków z Narodowego Funduszu	174 264	197 598	676 155
Razem		489 407	539 618	1 043 252

Rys. 6 Struktura wpływów Funduszu w 2023 roku

Wydatki Funduszu w roku 2023 wyniosły 966 371 tys. zł, w tym w formie dotacji– 58 302 tys. zł, środków przekazywanych państwowym jednostkom budżetowym – 15 342 tys. zł oraz pożyczek – 168 827 tys. zł. Pozostałe wydatki w wysokości 41 455 tys. zł to: nagrody, inne wydatki na ochronę środowiska, koszty działalności organów i biura, wydatki majątkowe własne, koszty finansowe oraz pozostałe koszty operacyjne.

W ramach wspólnie realizowanych Programów Priorytetowych w 2023 roku udostępnione zostały beneficjentom środki Narodowego Funduszu w łącznej wysokości 675 594 tys. zł. W ponad 98% kwota ta dotyczyła Programu „Czyste Powietrze”. Struktura wydatków przedstawiona została w Tabeli nr 24.

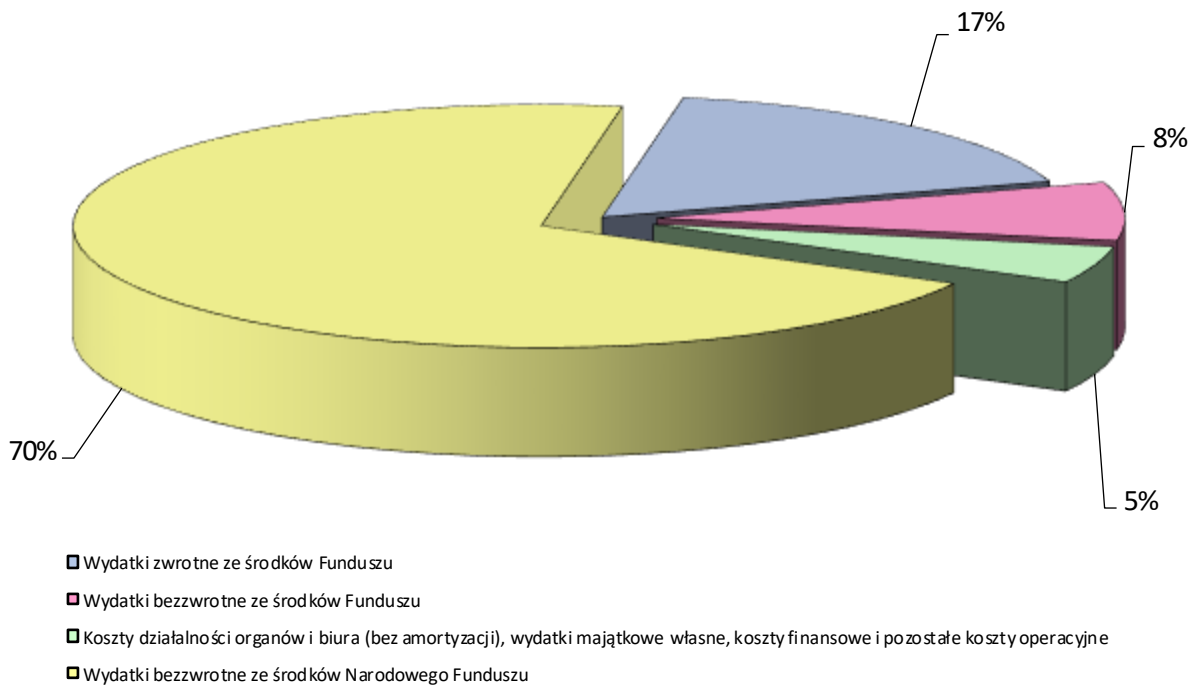
Tabela nr 24 Struktura wydatków Funduszu w latach 2021-2023

[w tys. zł]

Lp.	Wydatki	2021	2022	2023
1.	Wydatki bezzwrotne (dotacje, przekazanie środków pjb, nagrody)	49 341	33 983	74 630
2.	Wydatki zwrotne (pożyczki)	244 619	228 994	168 827
3.	Koszty działalności organów i biura (bez amortyzacji), wydatki majątkowe własne, koszty finansowe i pozostałe koszty operacyjne	29 495	36 970	47 320
4.	Wydatki ze środków Narodowego Funduszu	126 272	214 711	675 594
Razem		449 727	514 658	966 371

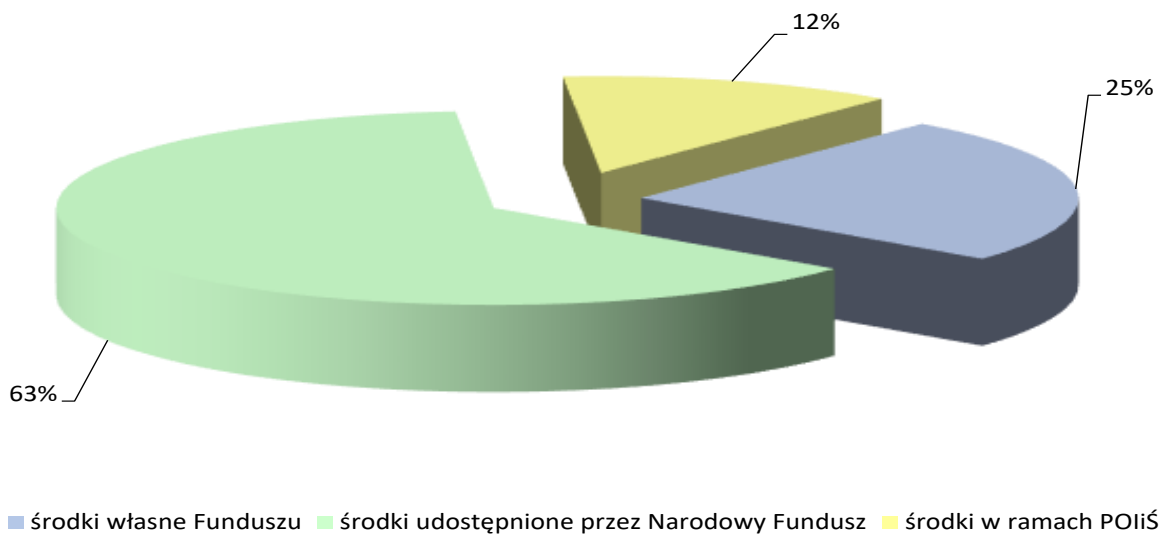
Rys. 7 Struktura wydatków Funduszu w 2023 roku

2. WYPŁATY ZE ŚRODKÓW FUNDUSZU, NARODOWEGO FUNDUSZU ORAZ W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

W 2023 roku wysokość uruchomionych środków na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska wyniosła 1 075 555 tys. zł, w tym ze środków Funduszu 265 468 tys. zł, Narodowego Funduszu 675 594 tys. zł oraz środków w ramach POIiŚ 2014-2020 134 493 tys. zł.

Rys. 8 Źródła finansowania wypłaconych środków

Tabela nr 25 Wyплаты ze środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ w 2023 roku

[w tys. zł]

Lp.	Wyszczególnienie	Udzielona pomoc				
		Dotacje	Przekazanie środków	Pożyczki	Umorzenia	Ogółem (3+4+5+6)
1	2	3	4	5	6	7
I.	Kierunki finansowania	768 842	15 342	268 374	20 823	1 073 381
1	Ochrona atmosfery	704 757	3 238	229 745	12 681	950 421
2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	6 675	0	9 126	988	16 789
3	Ochrona przyrody	5 028	1 996	0	0	7 024
4	Edukacja ekologiczna	12 589	15	0	0	12 604
5	Ochrona wód, adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna	2 185	0	29 503	7 154	38 842
5.1	Ochrona wód	2 120	0	18 461	3 969	24 550
5.2	Gospodarka wodna	65	0	11 042	3 185	14 292
6	Zapobieganie poważnym awariom i zagrożeniom środowiska	30 265	9 539	0	0	39 804
7	Zarządzanie środowiskowe w regionie	4 207	554	0	0	4 761
7.1	Opracowania i ekspertyzy	2 007	554	0	0	2 561
7.2.	System kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska	2 200	0	0	0	2 200
8	Profilaktyka zdrowotna	3 136	0	0	0	3 136
II.	Pozostałe (umowy umorzenia bez przeznaczenia)	0	0	0	1 188	1 188
III.	Nagrody za działalność					986
	Ogółem (I+II+III)	768 842	15 342	268 374	22 011	1 075 555

Udział procentowy kosztów działalności organów i biura do wypłaconych w 2023 roku środków własnych Funduszu, środków udostępnionych przez Narodowy Fundusz oraz wydatkowania w ramach POIiŚ wynosi 4,4%, a udział procentowy kosztów działalności skorygowanych o koszty obsługi POIiŚ i wdrażania Programu „Czyste Powietrze” do wypłaconych kwot ogółem wynosi 2,6%.

Wyплаты w kwotach bezwzględnych były największe w stosunku do inwestycji związanych z ochroną atmosfery, w tym Programu „Czyste Powietrze” oraz przedsięwzięć realizowanych w ramach POIiŚ. W dalszej kolejności środki przeznaczone zostały na zadania z zakresu zapobiegania poważnym awariom i zagrożeniom środowiska, ochrony wód, adaptacji do zmian klimatu i gospodarki wodnej, oraz gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi. Znaczna część wydatków aktywizowała również edukację ekologiczną, ochronę przyrody, zarządzanie środowiskowe w regionie oraz profilaktykę zdrowotną.

Podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej wypłacono na zadania z zakresu ochrony atmosfery - 950 421 tys. zł (88,4% wypłaconej kwoty ogółem). W zakresie ochrony atmosfery dofinansowywano zadania, które miały na celu:

- zmniejszanie emisji pyłowo-gazowej, w tym tzw. „niskiej emisji”, zwiększenie efektywności energetycznej wytwarzania, przesyłu lub użytkowania energii,
- wspieranie odnawialnych lub alternatywnych źródeł energii,
- wspieranie budownictwa niskoenergetycznego.

W 2023 roku Fundusz wspierał działania polegające na wdrażaniu projektów z zakresu ograniczenia niskiej emisji realizowanych przez Gminy na rzecz swoich mieszkańców oraz zadania realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

W 2023 roku na mocy podpisanych z Narodowym Funduszem porozumień dotyczących poprawy jakości powietrza dofinansowywana była realizacja:

- programu priorytetowego „Czyste Powietrze”, który ma na celu poprawę efektywności energetycznej istniejących zasobów mieszkalnych budownictwa jednorodzinnego poprzez gruntowną termomodernizację i wymianę palenisk – źródeł ciepła,
- Programu Priorytetowego „Ciepłe Mieszkanie”,
- programu „Poprawa jakości powietrza w najbardziej zanieczyszczonych gminach – pilotaż”,
- programu „Agroenergia część 1) mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w 2023 roku kontynuowana była realizacja zadań oraz wypłata środków w zakresie podziałań:

- 1.7.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim,
- 1.7.2 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu w województwie śląskim,
- 1.7.3 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w województwie śląskim.

Na zadania związane z zapobieganiem poważnym awariom i zagrożeniom środowiska wydatkowano 39 804 tys. zł (3,7% wypłaconej kwoty ogółem), dofinansowując zadania realizowane przez Ochotniczą i Państwową Straż Pożarną. Fundusz udzielił dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu i własnych na zadania w ramach ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych, którego celem było wsparcie przeznaczone dla ochotniczych straży pożarnych w zakresie zakupu specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych oraz podczas usuwania skutków zagrożeń. Zakupiono samochody ratowniczo-gaśnicze, a także środki pianotwórcze, gaśnicze, sprzęt sygnalizacyjny oraz środki ochrony indywidualnej dla strażaków.

Na zadania z zakresu ochrony wód, adaptacji do zmian klimatu i gospodarkę wodną wydatkowano ogółem 38 842 tys. zł (3,6% wypłaconej kwoty), z przeznaczeniem przede wszystkim na budowę i modernizację oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji, a także instalacje przydomowych oczyszczalni ścieków, inwestycje związane z zaopatrzeniem ludności w wodę pitną oraz budowę i modernizację urządzeń ochrony przeciwpowodziowej. Wspólnie z Narodowym Funduszem realizowana była także realizacja Programu Priorytetowego „Moja Woda”, którego celem jest ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej. Beneficjentami środków były osoby fizyczne.

Na zadania z zakresu gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi wypłacono 16 789 tys. zł, (1,6% wypłaconej kwoty ogółem). Środki wykorzystane zostały głównie na ograniczenie obciążenia środowiska odpadami, zapewnienie bezpiecznego dla środowiska składowania odpadów, rewitalizację terenów przemysłowych i zdegradowanych, ochronę gleb użytkowanych rolniczo oraz działania w zakresie rolnictwa ekologicznego. Fundusz we współpracy z Narodowym Funduszem kontynuował także finansowanie zadań związanych z unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest, w tym również realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

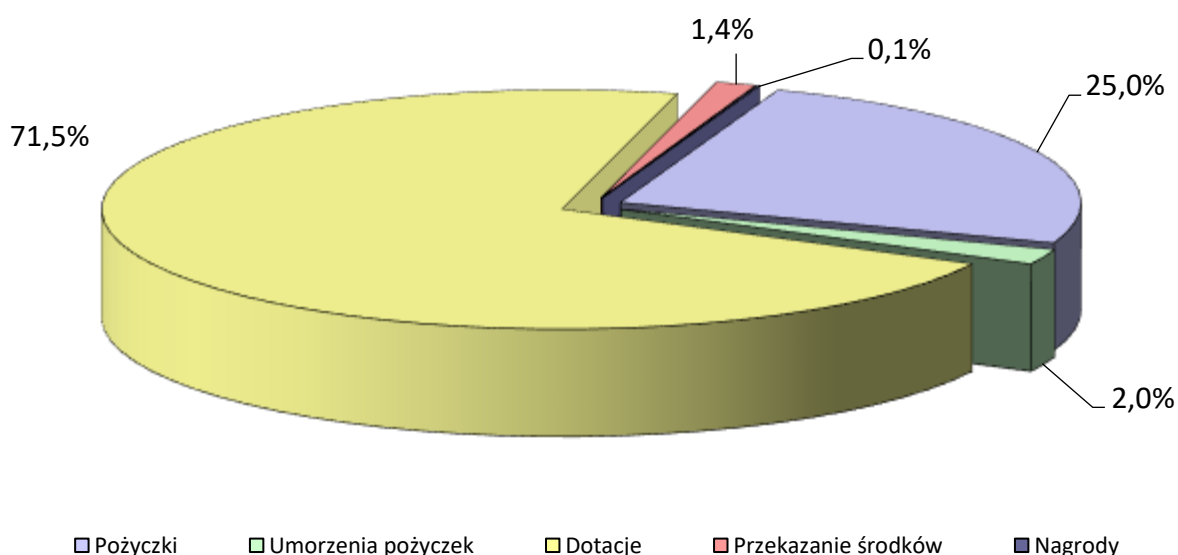
Na zadania związane z edukacją ekologiczną wypłacono 12 604 tys. zł (1,2% uruchomionej kwoty ogółem) dofinansowując między innymi wspomaganie edukacji ekologicznej prowadzonej w wyższych szkołach województwa śląskiego, edukację ludzi dorosłych, propagowanie działań proekologicznych, podnoszenie powszechnej świadomości ekologicznej i udostępnianie społeczeństwu informacji o ochronie środowiska.

Na zadania z zakresu ochrony przyrody wypłacono 7 024 tys. zł (0,6% kwoty wypłaconych środków). W ramach tej kwoty przeprowadzono zabiegi ochronne, prace pielęgnacyjne oraz konserwacyjne drzew i krzewów, ochronę ekosystemów leśnych, zadrzewienia i zakrzewienia, działania na rzecz ochrony i rehabilitacji zagrożonych rodzimych gatunków zwierząt lub roślin, ochronę i działania na rzecz zachowania bioróżnorodności.

Pozostałe kierunki wydatkowania środków stanowiło zarządzanie środowiskowe w regionie oraz profilaktyka zdrowotna. Wydatkowano kwotę 7 897 tys. zł, a udział dofinansowania w ramach tych dziedzin wyniósł 0,7% wypłaconej kwoty ogółem w 2023 roku.

Pozostały udział w wysokości 0,2% uruchomionych w 2023 roku środków obejmował częściowe umorzenia pożyczek bez warunku przeznaczenia umorzonej kwoty na nowe zadanie ekologiczne, oraz środki na nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Rys. 9 Formy pomocy finansowej wypłaconej ze środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ w 2023 roku

Ze środków uruchomionych w 2023 roku korzystały samorzady i jednostki organizacyjne o charakterze publicznym, przedsiębiorcy (w tym komunalni), a także osoby fizyczne. W roku 2023 wydatki ogółem w ponad 14% dotyczyły jednostek sektora finansów publicznych. Podział wypłat ze środków własnych

Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w 2023 roku ze względu na kategorie beneficjentów przedstawia się następująco:

• osoby fizyczne	668 896 tys. zł
• jednostki samorządu terytorialnego	135 123 tys. zł
• spółdzielnie	101 481 tys. zł
• przedsiębiorcy publiczni	60 623 tys. zł
• przedsiębiorcy prywatni	50 599 tys. zł
• inne (m.in.: fundacje, stowarzyszenia, kościoły, instytuty badawcze)	39 679 tys. zł
• pozostałe podmioty publiczne	19 154 tys. zł

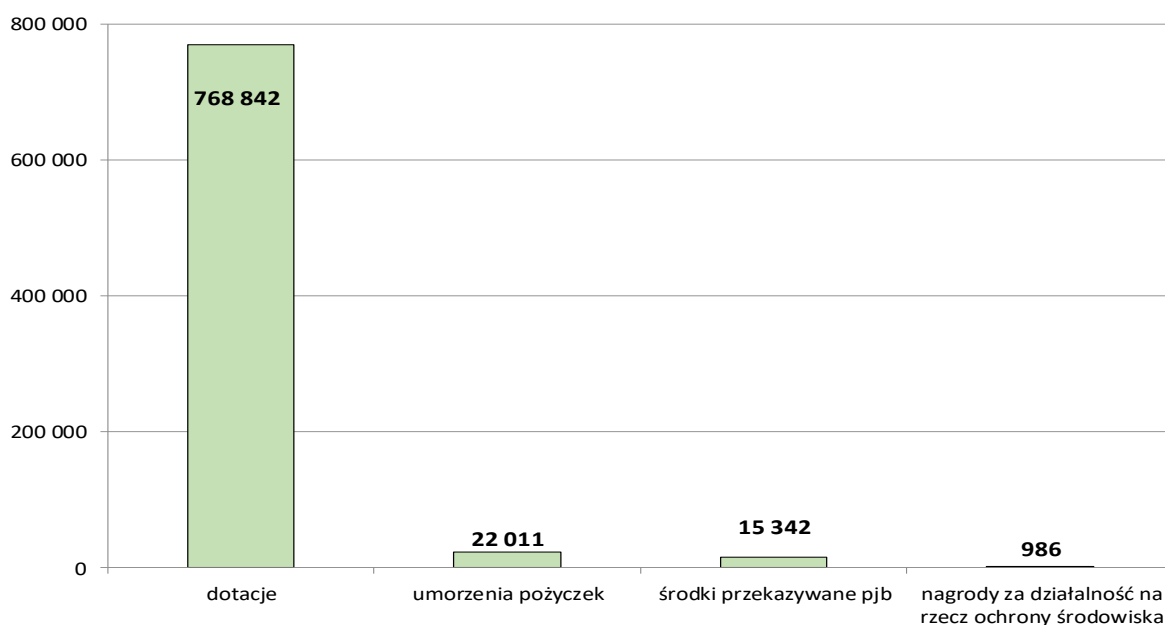
W ramach wypłaconych w 2023 roku środków Fundusz przekazał dofinansowanie dla Województwa Śląskiego i spółek prawa handlowego, w których posiada akcje oraz podmiotów podległych Marszałkowi Województwa Śląskiego w łącznej wysokości 8 974 tys. zł. Głównymi beneficjentami środków było Województwo Śląskie oraz Kliniczny Szpital Psychiatryczny w Rybniku. Największe wsparcie finansowe skierowane zostało na realizację zadań z zakresu ochrony atmosfery oraz kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska.

3. FORMY FINANSOWANIA

3.1. FINANSOWANIE BEZZWROTNE

Finansowanie bezzwrotne obejmowało: dotacje, częściowe umorzenia pożyczek, środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa, nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska. Łączna wartość wypłaconych w 2023 roku środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ wyniosła 807 181 tys. zł.

Rys. 10 Finansowanie bezzwrotne ze środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ w 2023 roku [w tys. zł]

3.1.1. Dotacje i przekazanie środków

W 2023 roku wypłacono środki finansowe w formie dotacji oraz w ramach przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym w wysokości 784 184 tys. zł. Ponad 86 % tej kwoty to środki udostępnione przez Narodowy Fundusz. 34 946 tys. zł to bezzwrotne wydatki w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Pozostała część to przekazanie środków państwowym jednostkom budżetowym oraz dotacje ze środków własnych Funduszu, z tego dotacji na cele inwestycyjne wypłacono 32 073 tys. zł, a dotacji na cele bieżące 26 229 tys. zł.

Najwyższy poziom wydatków bezzwrotnych miał miejsce w odniesieniu do zadań z zakresu ochrony atmosfery. Wypłacone w 2023 roku dotacje obejmowały przede wszystkim środki przeznaczone na realizację Programu „Czyste Powietrze” skierowanego dla osób fizycznych.

W ramach środków przekazywanych państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa w 2023 roku wypłacono kwotę 15 342 tys. zł, w głównej mierze z przeznaczeniem na doposażenie w sprzęt do likwidacji zagrożeń ekologicznych jednostek Państwowej Straży Pożarnej województwa śląskiego, Dofinansowanie przekazane zostało także na termomodernizację obiektów Prokuratury Rejonowej w Bytomiu oraz na zakup samochodów z napędem hybrydowym dla Komendy Wojewódzkiej Policji. Wsparcie na zadania w ramach ochrony przyrody, opracowań i ekspertyz oraz edukacji ekologicznej uzyskała także Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Wysokość wypłaconych środków w podziale na kierunki finansowania w latach 2021–2023 przedstawiono w Tabeli nr 26.

Tabela nr 26 Dotacje oraz przekazanie środków państwowym jednostkom budżetowym ze środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ w latach 2021-2023 [w tys. zł]

Lp.	Kierunki finansowania	2021	2022	2023
1	Ochrona atmosfery	187 984	298 573	707 995
2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	21 083	3 855	6 675
3	Ochrona przyrody	2 750	4 157	7 024
4	Edukacja ekologiczna	4 855	5 634	12 604
5	Ochrona wód, adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna	7 025	12 388	2 185
6	Zapobieganie poważnym awariom i zagrożeniom środowiska	16 915	10 031	39 804
7	Opracowania i ekspertyzy	2 239	1 267	2 561
8	System kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska	0	0	2 200
9	Profilaktyka zdrowotna	1 133	1 729	3 136
	Razem	243 984	337 634	784 184

3.1.2. Umorzenia udzielonych pożyczek

W 2023 roku kwota umorzeń od udzielonych pożyczek wyniosła 22 011 tys. zł. Rada Nadzorcza oraz Zarząd – (po wprowadzeniu zmian kompetencyjnych w treści Zasad Funduszu w 2023 roku rozpatrzyli 117 wniosków o umorzenie: 116 pozytywnie oraz 1 negatywnie.

Podstawowym warunkiem umorzenia części pożyczki było terminowe zakończenie i rozliczenie realizacji zadania, osiągnięcie określonego umową efektu ekologicznego i rzeczowego, spłata co najmniej 50% pożyczki oraz upływ okresu trwałości przedsięwzięcia inwestycyjnego przez minimum 5 lat licząc od terminu zakończenia zadania określonego w umowie. Pożyczkobiorca zobowiązany był także do wywiązywania się z obowiązku wnoszenia opłat i kar przewidzianych w ustawie Prawo ochrony środowiska oraz z zobowiązań na rzecz Funduszu.

Przy rozpatrywaniu wniosków o częściowe umorzenie pożyczek brane były pod uwagę Zasady obowiązujące w Funduszu w dniu złożenia wniosku o umorzenie. Na wysokość umorzenia miały wpływ m.in.: zmniejszenie wymiaru planowanych do osiągnięcia efektów oraz terminowość regulowania zobowiązań na rzecz Funduszu.

3.1.3. Nagrody za działalność

Fundusz przyznaje nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej, w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska.

Nagrody w 2023 roku były przyznawane przez Fundusz:

- z okazji Dnia Ziemi tzw. „Zielone czeki”,
- w konkursie „ZIELONA PRACOWNIA_PROJEKT 2023”.

łącznie w 2023 roku na nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska wypłacono 986 tys. zł.

3.2. FINANSOWANIE ZWROTNE

Finansowanie zwrotne stanowiło główną formę dofinansowania zadań proekologicznych przez Fundusz. Dzięki takiemu finansowaniu zapewniona jest odnawialność środków finansowych, co umożliwia wsparcie finansowe kolejnych zadań.

W 2023 roku Fundusz w odpowiedzi na wysoki poziom wzrost stóp procentowych utrudniający warunki prowadzenia działalności gospodarczej, w celu zmniejszenia ryzyka spadku zainteresowania realizacją przedsięwzięć proekologicznych utrzymał obniżone w 2022 roku oprocentowanie pożyczek.

Fundusz udziela pożyczek, stosując preferencyjne oprocentowanie o charakterze zmiennym, według s.r.w. Oprocentowanie umarzalnych pożyczek wynosi 0,80 s.r.w. lecz nie mniej niż 3 % w stosunku rocznym. Oprocentowanie nieumarzalnych pożyczek wynosi 0,40 s.r.w. lecz nie mniej niż 1,5% w stosunku rocznym. Stopa oprocentowania ustalana jest określonym wskaźnikiem odniesionym do stopy redyskonta weksli obowiązującej w pierwszym dniu miesiąca, w którym zawarto umowę.

W 2023 roku pożyczki ze środków własnych Funduszu mogły być udzielane do 90% kosztów kwalifikowanych w zależności od efektów ekologicznych zadania oraz możliwości finansowych Funduszu.

Średnie ważone oprocentowanie dla umów pożyczek udzielonych przez Fundusz, wynosiło w 2023 roku 4,57%.

W 2023 roku wypłaty w formie pożyczek wyniosły 168 827 tys. zł.

Najwięcej pożyczek wypłacono na inwestycje w ochronie atmosfery oraz ochronie wód. Na zadania te przeznaczono ponad 88% całości udzielonego finansowania zwrotnego.

Fundusz współfinansował projekty inwestycyjne realizowane z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej. Przedsięwzięcia proekologiczne współfinansowane ze środków unijnych były wspierane w formie pożyczek preferencyjnych. Na współfinansowanie projektów z udziałem Funduszu Spójności i funduszy strukturalnych wypłacono w 2023 roku 14 918 tys. zł.

Dofinansowanie zwrotne stanowi jedną z dwóch form finansowania w ramach poddziałania POIS.01.07.01 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim, działania POIS.01.07.00 - Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego oś priorytetowa POIS.01.00.00 - Zmniejszenie emisyjności gospodarki Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 realizowanych przez Fundusz.

W 2023 roku wypłaty w formie pożyczek wyniosły 99 547 tys. zł.

Tabela nr 27 Finansowanie zwrotne ze środków Funduszu oraz w ramach POIiŚ w latach 2021-2023 [w tys. zł]

Lp.	Kierunki finansowania	2021	2022	2023
1	Ochrona atmosfery	196 521	196 374	229 745
2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	35 698	16 173	9 126
3	Ochrona wód, adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna	31 296	33 456	29 503
Razem:		263 515	246 003	268 374

4. NADZÓR WŁAŚCICIELSKI

Fundusz wszedł w posiadanie akcji i udziałów spółek, pod rządami ustawy Prawo ochrony środowiska, obowiązującej do końca 2009 roku, która przewidywała nabywanie przez wojewódzkie fundusze aktywów w spółkach, jeżeli ich statutowym lub ustawowym przedmiotem działalności była ochrona środowiska i gospodarka wodna. W przypadku podmiotów działających poza tą sferą, ustawa zezwalała na zaangażowanie kapitałowe i obejmowanie udziałów lub akcji wyłącznie w drodze zamiany za wierzytelności z tytułu opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i kar (tzw. spółki za wierzytelności).

Na dzień 31 grudnia 2023 roku, w posiadaniu Funduszu były aktywa czterech spółek, z czego jedna spółka znajdowała się w trakcie likwidacji, a pozostałe trzy prowadziły czynną działalność, związaną z ochroną środowiska.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Fundusz wykonywał prawa z akcji lub udziałów w następujących spółkach:

- Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie 0,80% udziału w kapitale,
- Beskid – Ekosystem Sp. z o.o. z siedzibą w Ciężynie 8,63% udziału w kapitale,
- Regionalny Fundusz Ekorozwoju S.A. z siedzibą w Bielsku-Białej 100,00% udziału w kapitale,
- Ekofol II S.A. w likwidacji z siedzibą w Świętochłowicach 60,00% udziału w kapitale.

Udziały Funduszu w spółce Beskid-Ekosystem Sp. z o.o. z siedzibą w Ciężynie są uprzywilejowane, co do głosu. 1 udział = 5 głosów na zgromadzeniu wspólników spółki, co daje 32,08% głosów na zgromadzeniu wspólników.

Na dzień 31.12.2023 roku wartość akcji i udziałów spółek należących do Funduszu zaktualizowano o kwotę (+) 1 287 tys. zł, co jest związane ze wzrostem wartości akcji BOŚ S.A.

Łączna wartość księgowa akcji i udziałów, posiadanych przez Fundusz na dzień 31.12.2023 roku wyniosła 13 929 tys. zł.

5. POMOC PUBLICZNA

Zgodnie z ustawą o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej Fundusz jest podmiotem udzielającym pomocy publicznej w rozumieniu Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Wykonując obowiązujące prawo w 2023 roku Fundusz udzielał pomocy publicznej w ramach:

- pomocy de minimis:
  - zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis,
  - zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym;
- pomocy horyzontalnej na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 roku w sprawie szczegółowych warunków udzielania horyzontalnej pomocy publicznej na cele z zakresu ochrony środowiska.

W przeważającej większości Fundusz w 2023 roku udzielał pomocy publicznej w ramach pomocy de minimis (306 przypadków pomocy publicznej, dla których łączna wartość pomocy brutto wyniosła 8 977 tys. zł). Dofinansowanie spełniające kryteria dozwolonej pomocy otrzymało 428 podmiotów na realizację 561 zadań.

Wartość pomocy brutto (rozumiana, jako ekwiwalent dotacji brutto obliczony zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach) wyniosła 17 409 tys. zł, natomiast wartość nominalna pomocy udzielonej przez Fundusz w 2023 roku wyniosła 68 100 tys. zł.

Podstawową formą udzielonej przez Fundusz pomocy publicznej w 2023 roku były: dotacje – 372 umowy, pożyczki preferencyjne - 203 umowy oraz umorzenia pożyczek - 36 umów.

Tabela nr 28 Pomoc publiczna udzielona w latach 2021 – 2023

Lp.	Forma pomocy	Liczba umów w szt.			Wartość pomocy brutto (EDB) w tys. zł		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
1	Dotacje	560	500	372	6 520	4 135	5 506
2	Pożyczki preferencyjne	20	143	203	3 117	13 027	7 657
3	Umorzenia pożyczek	49	32	36	5 225	7 991	4 246
4	Odroczenie terminu płatności	6	0	0	34	0	0
Razem		635	675	611	14 896	25 153	17 409

6. WYDATKI MAJĄTKOWE WŁASNE

Ostatnie lata to dla Funduszu istotny wzrost skali prowadzonej działalności wymagający odpowiedniego zwiększenia posiadanych zasobów. To nie tylko wzrost poziomu zatrudnienia i powierzchni biurowej, ale także wyposażenia stanowisk pracy. Fundusz stale dostosowuje się do realizowanych zadań i unowocześnia organizację pracy. W 2023 roku dokonano zakupu 27 sztuk komputerów stacjonarnych typu All In One wraz z oprogramowaniem i dodatkowym wyposażeniem oraz 45 sztuk monitorów do komputerów wykorzystywanych do sprawniejszej pracy w systemie EZD. Zakup komputerów zapewnił wyposażenie stanowisk pracy dla nowo zatrudnionych pracowników Funduszu oraz na wymianę starego sprzętu komputerowego.

W 2023 roku Fundusz zdecydował się na wymianę klimatyzatorów typu split w pomieszczeniach biurowych, które zastąpiły nie działające już jednostki. Ponadto zakupiono ekran LED, który zawieszony został na ścianie budynku siedziby. Ekran ma za zadanie wyświetlać komunikat na temat aktualnego stanu zanieczyszczenia środowiska oraz najważniejsze informacje dotyczące działalności Funduszu.

W związku z przygotowaniem się do budowy nowej siedziby, Fundusz zlecił wykonanie opracowania wstępnej koncepcji architektonicznej budynku biurowego, który w pełni zabezpieczy jego potrzeby lokalowe.

W ramach zakupów wyposażenia technicznego biura pozyskano: skanery do obsługi programu EZD, 2 osuszacze powietrza, niszczarkę oraz regały przesuwne i stacjonarne stanowiące wyposażenie archiwum zakładowego.

W 2023 roku Fundusz zakupił dwa fabrycznie nowe samochody hybrydowe w miejsce wyeksploatowanych pojazdów.

Wydatki majątkowe własne Funduszu wyniosły w 2023 roku 1 112 tys. zł.

VIII. WNIOSKI I UMOWY O DOFINANSOWANIE ZADAŃ

1. WNIOSKI O DOFINANSOWANIE ZADAŃ

Przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków o dofinansowanie zadań proekologicznych ze środków Funduszu w 2023 roku odbywało się w ramach naborów ciągłych, jak również w ramach naborów wniosków o udzielenie dofinansowania w wyznaczonych terminach.

Terminy oraz regulaminy przedsięwzięć objętych naborami lub trybem konkursowym ogłaszane były na stronie internetowej Funduszu.

W ramach wniosków, które wpłynęły na 2023 rok Zarząd i Rada Nadzorcza podjęły decyzje o dofinansowaniu 27 861 zadań, przeznaczając na ich realizację ze środków Funduszu 295 816 tys. zł, a ze środków Narodowego Funduszu 961 272 tys. zł. Pozytywnie rozpatrzono:

- 23 170 wniosków z zakresu ochrony atmosfery, w tym 22 862 wnioski w ramach Programu „Czyste Powietrze”,
- 279 wniosków z zakresu gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi, w tym 240 wniosków w ramach Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie,
- 82 wnioski z zakresu ochrony przyrody,
- 304 wnioski z zakresu edukacji ekologicznej,
- 3 035 wniosków z zakresu ochrony wód, adaptacji do zmian klimatu i gospodarki wodnej, w tym 2 220 wniosków w ramach Programu Priorytetowego „Moja Woda” oraz 797 wniosków w ramach Programu Przydomowa Oczyszczalnia Ścieków,
- 788 wniosków z zakresu zapobiegania poważnym awariom, w tym 427 wniosków w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek ochotniczych straży pożarnych,
- 21 wniosków z zakresu opracowań i ekspertyz,
- 66 wniosków z zakresu profilaktyki zdrowotnej,
- 116 wniosków o umorzenie części pożyczek.

Procedura rozpatrywania wniosków nie została zakończona podjęciem decyzji o dofinansowaniu dla 5 444 wniosków (w tym 3 330 wniosków przeszło do rozpatrzenia w roku 2024, z czego 1 173 wnioski w ramach Programu Czyste Powietrze oraz 1 778 w ramach Programu Priorytetowego „Moja Woda”).

Głównymi przyczynami niezakończenia procedury rozpatrywania wniosków podjęciem decyzji o dofinansowaniu w 2023 roku były:

- wnioski w trakcie uzupełnień przewidziane do rozpatrzenia w 2024 roku,
- rezygnacja wnioskodawców z realizacji zadań,
- niska ocena merytoryczna realizowanych zadań,
- brak uzupełnień w wymaganym terminie,
- niespełnienie warunków formalnych,
- brak zgodności z obowiązującymi w Funduszu Zasadami, Kryteriami, programami wspólnego finansowania, regulaminami bądź instrukcjami w zakresie dofinansowania zadań.

Do Funduszu na 2024 rok wpłynęło 20 wniosków na kwotę 27 832 tys. zł. W 2023 roku Zarząd i Rada Nadzorcza podjęły decyzje o dofinansowaniu 13 zadań, przeznaczając na ich realizację 14 332 tys. zł.

Ponadto do Funduszu wpłynął 1 wniosek o udzielenie promesy dofinansowania zadania. Organy Funduszu podjęły uchwałę o udzieleniu promesy dofinansowania na kwotę 2 812 tys. zł.

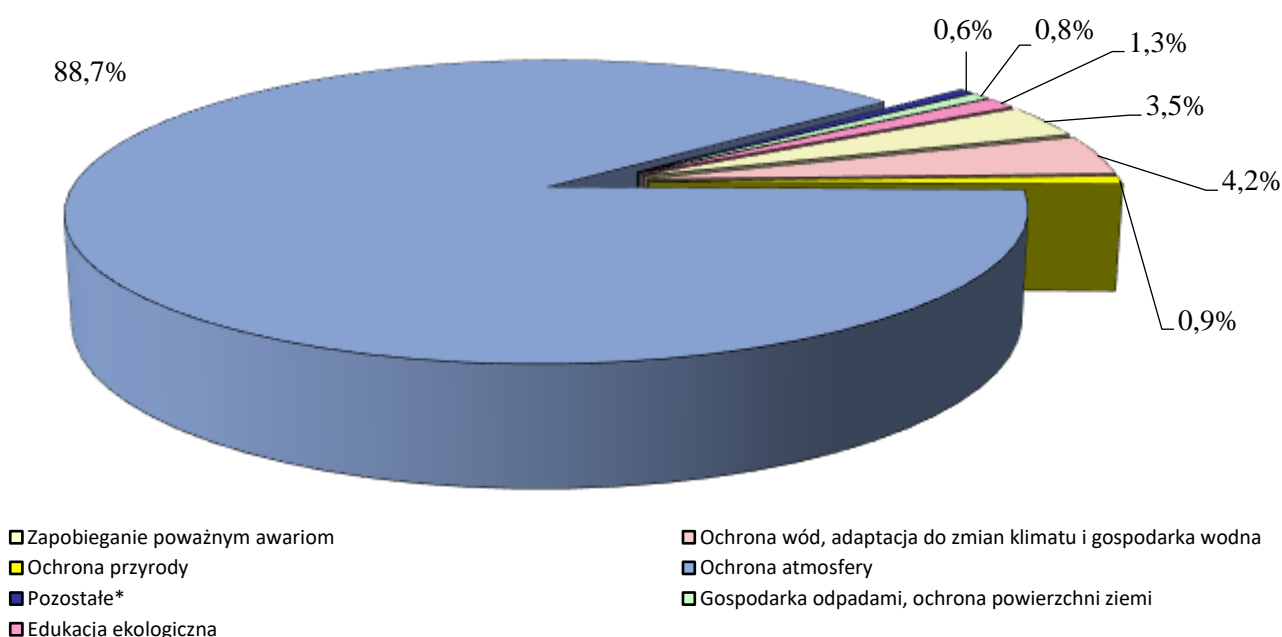
2. ZAWARTE UMOWY

W 2023 roku zawarto łącznie 26 991 umów o dofinansowanie zadań ze środków Funduszu oraz w ramach środków udostępnionych przez Narodowy Fundusz na kwotę ogółem 1 199 511 tys. zł. Struktura zawartych umów przedstawia się następująco:

- 26 675 umowy dotacji na kwotę 1 014 628 tys. zł, w tym 25 042 umów w ramach Programów realizowanych wspólnie z Narodowym Funduszem na kwotę 966 890 tys. zł,
- 9 umów przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym na kwotę 18 678 tys. zł,
- 116 umów umorzenia pożyczek na kwotę 22 011 tys. zł,
- 191 umowy pożyczek na kwotę 144 194 tys. zł,

Największa liczba zawartych umów w 2023 roku dotyczyła dofinansowania zadań z zakresu ochrony atmosfery – 23 250 umów. Stanowiły one blisko 89% wartości wszystkich zawartych umów.

Rys. 11 Struktura udzielonego dofinansowania (na podstawie umów zawartych w 2023 roku)

* umowy umorzenia bez przeznaczenia, zarządzanie środowiskowe, profilaktyka zdrowotna

2.1. UMOWY DOTACJI, PRZEKAZANIA ŚRODKÓW I POŻYCZEK

W 2023 roku zawierano z beneficjentami umowy na dofinansowanie zadań ze środków własnych Funduszu oraz środków udostępnionych przez Narodowy Fundusz w ramach programów:

- „Czyste Powietrze”,
- Finansowanie służ ratowniczych Część 1) i 2),
- Regeneracja środowiskowa gleb poprzez ich wapnowanie,

- Finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- „Agroenergia część 1) mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”,
- „Ciepłe Mieszkanie”,
- Regionalne wsparcie edukacji ekologicznej.

Na podstawie umów udostępnienia środków zawartych z Narodowym Funduszem łącznie zawarto 25 042 umowy dotacji. Łączna wysokość dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu wyniosła 945 471 tys. zł. Zdecydowana większość dotyczyła umów z osobami fizycznymi w ramach programu „Czyste Powietrze”.

Wypłaty środków dokonywane są na podstawie umów dotacji, umów przekazania środków oraz umów pożyczek. Część umów to umowy wieloletnie, z których wynikają zobowiązania do realizacji w latach następnych. Na koniec 2023 roku wielkość zobowiązań wynikających z zawartych umów wyniosła 927 601 tys. zł.

2.2. UMOWY UMORZENIA POŻYCZEK

Na podstawie podjętych przez Radę Nadzorczą i Zarząd uchwał, w 2023 roku zawarto 116 umów umorzenia części pożyczek, na łączną kwotę 22 011 tys. zł.

Środki uzyskane z umorzenia części pożyczek, beneficjenci przeznaczali w blisko 95% na realizację nowych zadań ekologicznych, zgodnych z celami określonymi w ustawie Prawo ochrony środowiska. System warunkowych umorzeń stymulował realizację kolejnych przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska na terenie województwa śląskiego. Najwięcej środków przeznaczonych zostało na dofinansowanie zadań z zakresu ochrony atmosfery 12 681 tys. zł oraz ochronę wód, adaptację do zmian klimatu i gospodarkę wodną 7 154 tys. zł.

Część pożyczkobiorców, którzy nie planują w najbliższym czasie realizacji kolejnych zadań związanych z ochroną środowiska, skorzystała z preferencyjności udzielanego przez Fundusz dofinansowania, wnioskując o udzielenie częściowych umorzeń w niższym wymiarze, ale bez konieczności przeznaczania umorzonych pożyczek na realizację zadań o charakterze ekologicznym.

IX. EFEKTY EKOLOGICZNE I RZECZOWE Z UMÓW ZAWARTYCH W 2023 ROKU

Ustawowym celem realizowanej przez Fundusz pomocy finansowej jest wspieranie działań mających za zadanie ochronę środowiska i gospodarkę wodną. Bezpośrednią miarą działalności Funduszu są efekty rzeczowe i ekologiczne związane z realizacją dofinansowanych przedsięwzięć.

1. OCHRONA ATMOSFERY

Umowy na realizację zadań związanych z ochroną atmosfery, zawarte w 2023 roku, stworzyły możliwość zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery o:

- 308 349 kg/a zanieczyszczeń pyłowych,
- 189 687 823 kg/a zanieczyszczeń gazowych, w tym:
  - 512 156 kg/a SO₂,
  - 95 216 kg/a NO_x,
  - 502 665 kg/a CO,
  - 188 576 966 kg/a CO₂,
  - 820 kg/a b-a-p.

Do najważniejszych zadań należą:

- inwestycje realizowane w ramach lokalnych programów obniżenia emisji w budynkach mieszkalnych na terenie, m.in.: Katowic, Rydułtów, Krzyżanowic, Żor, Imielina i Bierunia (w wyniku ich realizacji nastąpi zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do atmosfery: pył – 156 299 kg/a, SO₂ – 78 703 kg/a, CO – 102 089 kg/a, CO₂ – 6 431 810 kg/a, b-a-p - 41 kg/a), Rydułtów (pył – 16 790 kg/a, SO₂ – 8 492 kg/a, CO – 9 729 kg/a, CO₂ – 539 553 kg/a, b-a-p - 100 kg/a),
- inwestycje polegające na termomodernizacji budynków realizowane przez, m.in.: Spółdzielnię Mieszkaniową „WSPÓLNOTA”, Spółdzielnię Mieszkaniową „Górnik”, Katowicką Spółdzielnię Mieszkaniową (w wyniku ich realizacji nastąpi zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do atmosfery: pył- 862 kg/a, SO₂- 16 053 kg/a, NO_x- 4 899 kg/a, CO - 6 108 kg/a, CO₂ -2 548 157 kg/a, b-a-p – 0,4 kg/a, przy zmniejszeniu zapotrzebowania energii cieplnej netto o min. 12 061 GJ/a),
- wdrożenie rozwiązań energooszczędnych w Zakładzie Re Alloys (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do atmosfery: pył- 573 kg/a, SO₂-4 827 kg/a, NO_x-3 245 kg/a, CO-4 056 kg/a, CO₂-1 399 859 kg/a, b-a-p-0,3 kg/a, przy oszczędności energii elektrycznej min. 1 684 546 kWh/a),
- budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy do 1 MW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na terenie Ujęcia Wody Soła II w Kobiernicach realizowana przez spółkę AQUA S.A. (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do atmosfery: pył-306 kg/a, SO₂-2 579 kg/a, NO_x-1.734 kg/a, CO – 2 167 kg/a, CO₂-747 900 kg/a, b-a-p - 0,2 kg/a, przy produkcji energii elektrycznej z instalacji fotowoltaicznej min. 900 000 kWh/a),
- budowa instalacji wysokosprawnej kogeneracji o mocy elektrycznej 999 kWe i termicznej ok. 1,2 MWt w oparciu o silnik gazowy zasilany gazem sieciowym na terenie Wydziału nr 13 "Szopienice" realizowana przez spółkę Dalkia Polska Kogeneracja 1 Sp. z o.o. (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do atmosfery: pył-3 698 kg/a, SO₂-42 643 kg/a, NO_x-18 745 kg/a, CO-25 725 kg/a, CO₂-6 014 038 kg/a, b-a-p-2 kg/a, przy produkcji min.: 7 013 MWh/a energii elektrycznej, 30 200 GJ/a energii cieplnej),

- termomodernizacja Hali Produkcyjnej PR-3 elewacja północna oraz modernizacja instalacji grzewczej w SHI FW Energia FAKOP Sp. z o.o. w Sosnowcu przy ul. Chemicznej 10 realizowana przez spółkę SHI FW Energia FAKOP Sp. z o.o. w Sosnowcu (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do atmosfery: pył - 122 kg/a, SO₂ – 1 527 kg/a, NO_x - 689 kg/a, CO - 861 kg/a, CO₂ -320.167 kg/a, b-a-p - 0,1 przy zmniejszeniu zapotrzebowania energii elektrycznej o min. 182 400 kWh/a oraz energii cieplnej netto o min. 703 GJ/a).

Ponadto kontynuowane były działania realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych i państwowe jednostki budżetowe związane z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej oraz z zakupem samochodów z napędem hybrydowym dla potrzeb garnizonu śląskiej Policji (60 sztuk).

Liczne podmioty realizowały w swoich obiektach zadania z wykorzystaniem źródeł energii odnawialnej, w tym m.in. instalacji fotowoltaicznych:

- Koleje Śląskie Sp. z o.o.,
- Land Investment Sp. z o.o.,
- ETQA Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Tarnowskich Górach Veolia,
- Bekuplast Spółka Akcyjna,
- FPM Spółka akcyjna,
- Reich-ck Sp. z o.o.,
- Silesia Innovation Park Sp. z o.o.,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zabrze Sp. z o.o.,

2. GOSPODARKA ODPADAMI I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

W 2023 roku Fundusz podpisał umowy z zakresu gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi, w wyniku których będą realizowane następujące efekty rzeczowe i ekologiczne:

- 1 267 Mg odpadów niebezpiecznych zostanie poddanych unieszkodliwieniu,
- poprzez zakup 1 specjalistycznego pojazdu przystosowanego do zbiórki odpadów biodegradowalnych ograniczono wielkość negatywnych emisji do środowiska.

Mając na uwadze potrzebę zwiększenia tempa realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, w 2023 roku Fundusz kontynuował finansowanie zadań związanych z unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, a także wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe. W roku 2023 z dofinansowania skorzystało 9 gmin. Zawarte umowy na realizację zadań w ramach usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stworzyły możliwość unieszkodliwienia prawie 512 Mg odpadów.

3. OCHRONA PRZYRODY

W zakresie ochrony obszarów i obiektów cennych przyrodniczo w ramach udzielonego dofinansowania zaplanowano:

- działania związane z realizacją celów ochrony oraz zachowaniem przedmiotów ochrony obowiązujące na obszarach chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody poprzez: przywrócenie lub zapewnienie ochrony właściwego stanu ekosystemów na obszarze ok. 4 ha poprzez odstonięcie ostańców skalnych, wycinkę 465 szt. drzew oraz usunięcie pozostałości po drzewach, czyszczenie terenu z odrostów i pędów, cięcia pielęgnacyjne pozostałych drzew,

odstaniających ostańce, na terenie Gminy Ogrodzieniec oraz przywrócenie lub zapewnienie ochrony właściwego stanu ekosystemów na obszarze ok. 2,098 ha na Terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Doły Piekarskie” poprzez wykaszanie traw na obszarze 1,049 ha, wycinkę 26 szt. drzew oraz zabiegi pielęgnacyjne 12 szt. starodrzewu,

- w parkach zabytkowych w gminach: Tarnowskie Góry, Szczekociny, Jaworze, Lipie, Bielsko-Biała, Rudnik (Łubowice) oraz na terenie zespołów pałacowo-parkowych w Łodygowicach, Reptach, Żółtym Potoku, Koszęcinie, Będzinie, Rzuchowie, Kończycach Wielkich, a także na terenie Pokazowej Zagrody Żubrów w Zabytkowym Parku Pszczyńskim przywrócenie lub zapewnienie ochrony właściwego stanu ekosystemów (siedlisk) na powierzchni ok. 115,54 ha w ramach prac pielęgnacyjnych: wykonanie cięć oraz zabiegów pielęgnacyjnych 953 szt. drzew oraz 3 019 szt. krzewów, wycinkę 445 szt. drzew, czyszczenie z podrostów na obszarze 9,01 ha, renowację trawników na powierzchni 10,48 ha, ochrona drzew kasztanowców przed szrotówkami poprzez zakup i założenie 585 szt. dyspenserów feromonowych i 20 szt. pułapek oraz 280 szt. środka owadobójczego, zakup i nasadzenia łącznie: 113 szt. sadzonek drzew i 150 szt. roślin,
- ochronę pomników przyrody w gminach: Czechowice-Dziedzice, Ornontowice i Lubliniec poprzez zabiegi sanitarno-pielęgnacyjne 30 szt. drzew,
- w zakresie rozwoju ogrodów botanicznych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie oraz w Radzionkowie i Miejskim Ogrodzie Botanicznym w Zabrze rozbudowa kolekcji roślinnych, szkółki podkładek, założenie kolekcji dendrologicznej, wzbogacenie różnorodności istniejących kolekcji o nowe gatunki roślin i ich odmiany m.in.: zakup 800 szt. drzew i krzewów, 3 801 szt. roślin ozdobnych, roślin uprawnych oraz siedliskowych oraz zakup akcesoriów i narzędzi ogrodniczych, a także stworzenie spójnego systemu oznakowania przyrodniczego w Arboretum Bramy Morawskiej poprzez zakup i montaż 120 tablic edukacyjnych.

W zakresie ochrony roślin lub zwierząt zagrożonych, w ich naturalnych siedliskach, zaplanowano:

- w celu ochrony i rehabilitacji zagrożonych rodzimych gatunków: utrzymanie prawidłowego stanu liczebnego gatunku poprzez zakup i zarybienie jeziora Goczałkowickiego narybkiem szczupaka – ok. 260 000 szt., sandacza – ok. 500 000 szt. i węgorza – ok. 342 kg, wyhodowanie ok. 80 głuszców oraz zakup 1,6 t karmy, ochrona chomika europejskiego poprzez pozyskanie i zasiedlenie min. 40 szt. osobników chomika, ochronę zagrożonego gatunku żubra poprzez zakup ok. 59,1 t karmy, ok. 2 000 kg słomy, ok. 100 kg nasion oraz opiekę weterynaryjną, a także utrzymanie prawidłowego stanu liczebnego ok. 200 gatunków ptaków i nietoperzy w Nadleśnictwie Świerkianiec poprzez zakup ok. 800 kg karmy, 150 szt. budek lęgowych i schronów, czyszczenie 1 860 szt. budek,
- w celu rehabilitacji zwierząt dziko żyjących, w ośrodkach rehabilitacyjnych zaplanowano: zakup 800 kg karmy, lekarstw oraz zapewnienie opieki weterynaryjnej dla dzikich zwierząt przebywających w ośrodkach rehabilitacyjnych,
- w zakresie ochrony cennych przyrodniczo biotopów o dużej bioróżnorodności, w szczególności torfowisk, muraw kserotermicznych i zarośli śródpolnych zaplanowano czynną ochronę muraw:
  - na terenie Jaworzna – działania czynnej ochrony poprzez wypas owiec na obszarze 6 ha, wykaszanie mechaniczne na pow. 11,12 ha i ręczne na pow. 5,7 ha, zwalczanie gatunków ekspansywnych i inwazyjnych na pow. 1,6 ha,
  - na obszarze rezerwatu przyrody Góra Zborów - ręczne usuwanie ekspansywnych roślin na obszarze ok. 1 ha, prowadzenie kontrolowanego wypasu zwierząt gospodarskich na obszarze ok. 4 ha, zakup stada 16 kóz,

- na obszarze Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”: działania czynnej ochrony poprzez wypas kóz i owiec na obszarze ok. 98 ha oraz usuwanie rdestowca sachalińskiego na obszarze ok. 1,5 ha,
- na terenie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Olsztyńsko-Mirowska - usunięcie, karczowanie odrośli oraz podrostów drzew i krzewów na obszarze ok. 6 ha, usunięcie roślinności ekspansywnej i inwazyjnej na obszarze ok. 8,5 ha,
- na terenie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy usuwanie odrostów korzeniowych drzew i krzewów na obszarze ok. 2 ha, eliminowanie ekspansywnych i inwazyjnych roślin zielnych (koszenie) na obszarze ok. 11,5 ha.

W celu zapobiegania występowaniu masowych zagrożeń w lasach zaplanowano 74 godziny lotów patrolowo-gaśniczych na łącznym obszarze 404 700 ha.

W zakresie naprawienia szkód wyrządzonych w środowisku przyrodniczym dofinansowano usunięcie i unieszkodliwienie barszczu Sosnowskiego na obszarze ok. 39 ha na terenie gminy Łodygowice.

W zakresie zadrzewień i zakrzewień – założenie 7 mini ogrodów botanicznych, mini arboretów na terenie województwa śląskiego, łącznie na obszarze 0,55 ha, przy placówkach oświatowych i ośrodkach edukacji ekologicznej gdzie zaplanowano posadzenie 2 739 szt. sadzonek drzew, krzewów i roślin oraz wykonanie 7 tablic informacyjno-edukacyjnych oraz 105 tabliczek z nazwami gatunkowymi.

Ponadto w ramach pierwszej edycji Konkursu na utworzenie w przestrzeni publicznej terenów zieleni pn.: „Zielona przestrzeń” dofinansowano 31 zadań mających na celu utworzenie na terenie ogólnodostępnym, będącym we władaniu jednostki samorządu terytorialnego, terenów zieleni służących dostosowaniu przestrzeni publicznej do potrzeb społecznych oraz umożliwienie społeczeństwu korzystania z ich walorów.

4. EDUKACJA EKOLOGICZNA

W zakresie edukacji ekologicznej zaplanowano między innymi:

- zorganizowanie i przeprowadzenie warsztatów (łącznie 2 050 godzin) w ośrodkach edukacji ekologicznej przez jednostki wyspecjalizowane w prowadzeniu edukacji ekologicznej z udziałem 16 750 dzieci i młodzieży z województwa śląskiego,
- wspieranie ośrodków edukacji ekologicznej, organizacji realizujących programy edukacji ekologicznej poprzez doposażenie sali edukacyjno-ekspozycyjnej w Pokazowej Zagrodzie Żubrów w Pszczynie w kościec żubra oraz dermoplastyczny eksponat żubra, a także doposażenie sali dydaktycznej w Śląskim Ogrodzie Zoologicznym w Chorzowie, poprzez zakup rzutnika z ekranem ściennym, wykonanie 10 tablic interaktywnych, zakup pomocy dydaktycznych i sprzętu laboratoryjnego do prowadzenia zajęć,
- doposażenie uczelnianych laboratoriów na kierunkach kształcenia związanych z ochroną środowiska w specjalistyczną aparaturę – poprzez zakup mikroskopu polaryzacyjnego do pracowni mikroskopii optycznej,
- zorganizowanie na terenie województwa śląskiego 11 konferencji i seminariów z udziałem ok. 1 140 uczestników, podczas których zaplanowano wygłoszenie 34 referatów i wydanie ok. 1 900 materiałów konferencyjnych lub pokonferencyjnych,
- zorganizowanie i przeprowadzenie 17 programów, kampanii i akcji edukacyjno-informacyjnych, w ramach których przewidziano: organizację happeningów, koncertów, wystaw, plenerów fotograficznych, konferencji, prelekcji, spektakli, konkursów ekologicznych wraz z zakupem

nagród oraz warsztatów dla dzieci i młodzieży wraz z zakupieniem sprzętu do prowadzenia zajęć edukacyjnych,

- w ramach kolejnej edycji Konkursu „Cykliczne upowszechnianie przez media zasady zrównoważonego rozwoju i informacji dotyczących źródeł i systemów finansowania ochrony środowiska” wydanie 773 kolumn druku w 33 tytułach prasowych, wyemitowanie 397 audycji na antenie 6 rozgłośni radiowych i 144 programów w 8 stacjach telewizyjnych,
- wydanie publikacji propagujących ochronę środowiska i gospodarkę wodną: druk łącznie 29 700 szt. albumów, folderów, broszur, ulotek, plakatów, katalogów, przewodników, publikacji popularnonaukowych, poradników, zeszytów edukacyjnych oraz produkcję 1 filmu przyrodniczego,
- utworzenie 8 ścieżek dydaktycznych, przyrodniczych i ekologicznych na terenie województwa śląskiego, na których zaplanowano wykonanie i montaż 150 tablic oraz 30 szt. urządzeń edukacyjnych wraz z wydaniem łącznie 6 800 szt. ulotek, broszur i folderów,
- dofinansowanie utworzenia i wyposażenia łącznie 100 ekopracowni oraz 70 przestrzeni dedykowanych prowadzeniu zajęć dydaktycznych w jednostkach oświatowych województwa śląskiego.

5. OCHRONA WÓD, ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I GOSPODARKA WODNA

W 2023 roku Fundusz podpisał umowy z zakresu ochrony wód, adaptacji do zmian klimatu i gospodarki wodnej, w wyniku których będą realizowane następujące efekty rzeczowe i ekologiczne:

- z zakresu ochrony wód:
  - 9,1 km kanalizacji sanitarnej,
  - 2 szt. przepompowni ścieków,
  - 797 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków,
  - 638 szt. podłączeń do kanalizacji,
- z zakresu gospodarki wodnej:
  - 23 km sieci wodociągowej,
  - 126 szt. przyłączy wodociągowych.

W ramach realizacji zadań z zakresu gospodarki wodnej 33 tys. osób będzie korzystało z ulepszonych zaopatrzenia w wodę.

W ramach realizacji zadań z zakresu ochrony wód 3 tys. osób będzie korzystało z ulepszonych oczyszczania ścieków.

6. ZAPOBIEGANIE POWAŻNYM AWARIOM I ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA

W zakresie zapobiegania poważnym awariom w 2023 roku zawarto umowy o dofinansowanie zadań realizowanych przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach oraz Ochotnicze Straże Pożarne.

W ramach zadań realizowanych przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej dofinansowano zakup między innymi 14 pojazdów specjalistycznych.

Dodatkowo dofinansowano zakup sprzętu i wyposażenia indywidualnego strażaka, środków chemicznych oraz specjalistycznego sprzętu do konserwacji, sprawdzenia oraz utrzymania w gotowości aparatów ochrony dróg oddechowych.

W ramach „Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych” przy wsparciu Funduszu, zakupiono 59 specjalistycznych samochodów ratowniczo – gaśniczych, w tym:

- 9 ciężkich samochodów ratowniczo–gaśniczych,
- 33 średnie samochody ratowniczo-gaśnicze,
- 17 lekkich samochodów ratowniczo-gaśniczych.

W ramach finansowania zakupu sprzętu pożarniczego przez Gminy i jednostki OSP województwa śląskiego Fundusz dofinansował 426 zadań na zakup sprzętu pożarniczego takiego jak: środki pianotwórcze, gaśnicze, sprzęt sygnalizacyjny, środki ochrony indywidualnej dla strażaków.

7. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE W REGIONIE

W 2023 roku dofinansowano opracowanie 11 programów ochrony środowiska w tym dla gmin: Goczałkowice-Zdrój, Świątchłowice czy Pietrowice Wielkie, a także 6 planów gospodarki niskoemisyjnej m.in. dla gmin: Łazy, Koszarawa czy Goleszów.

W zakresie planów urządzania lasu lub uproszczonych planów urządzania lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych dofinansowano sporządzenie uproszczonych planów dla lasów położonych na terenie powiatu częstochowskiego o łącznej pow. 155 ha.

W ramach opracowania strategii ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej dofinansowano Waloryzację przyrodniczą oraz opracowanie wskazań do ochrony obszarów cennych przyrodniczo Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich.

W celu tworzenia zintegrowanego systemu zarządzania środowiskowego w województwie dofinansowano aktualizację opracowania Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego, natomiast w ramach opinii naukowych, opracowań i ekspertyz wsparto Uzupelnienie stanu wiedzy nt. populacji gatunków ptaków strefowych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych.

8. PROFILAKTYKA ZDROWOTNA

Profilaktyka zdrowotna dzieci obejmuje działania specjalistyczne i działania ogólnoprofilaktyczne. Profilaktyką zdrowotną objęte zostały dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska.

W ramach profilaktyki specjalistycznej w 2023 roku założono wyjazdy profilaktyczno-zdrowotne do miejscowości czystych ekologicznie dla 540 dla dzieci i młodzieży z podwyższonym i wysokim poziomem ołowiu we krwi z rejonu Miasteczka Śląskiego oraz miast do niego przyległych: Kalet, Ożarów i Tarnowskich Gór.

W ramach działań ogólnoprofilaktycznych realizowano programy profilaktyki zdrowotnej, edukacji ekologicznej i regionalnej edukacji przyrodniczej i ekologicznej dzieci w trakcie wyjazdów śródrocznych na tzw. zielone szkoły oraz wyjazdów w okresie wakacji.

Założono, że z wyjazdów ogólnoprofilaktycznych realizowanych w trakcie roku szkolnego (tzw. zielone szkoły) skorzysta 4 432 dzieci, a w okresie wakacji wyjedzie około 5 172 dzieci.

Zrealizowane wyjazdy ogólnoprofilaktyczne, w tym przypadające na okres wakacji zostały dostosowane do aktualnych wytycznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży.

Tabela nr 29 Efekty ekologiczne z umów zawartych w 2023 roku ze środków Funduszu oraz Narodowego Funduszu

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1. Ochrona atmosfery			
1	Oszczędność energii	GJ/a	369 094
2	Produkcja energii cieplnej z instalacji solarnej	GJ/a	54
3	Produkcja energii cieplnej z pomp ciepła	GJ/a	18 224
4	Produkcja energii cieplnej z pozostałych źródeł energii	GJ/a	30 200
5	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - b-a-p	kg/a	820
6	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - CO	kg/a	502 665
7	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - CO ₂	kg/a	188 576 966
8	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - NO _x	kg/a	95 216
9	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych - SO ₂	kg/a	512 156
10	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych	kg/a	308 349
11	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych PM 10	kg/a	872 805
12	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych PM 2,5	kg/a	59 638
13	Oszczędność energii elektrycznej	kWh/a	1 996 549
14	Produkcja energii elektrycznej ze źródeł energii odnawialnej	kWh/a	9 181 765
15	Produkcja energii elektrycznej ze źródeł konwencjonalnych	kWh/a	7 013
16	Przebieg pojazdu hybrydowego lub elektrycznego	km/a	1 200 000
17	Ograniczenie zużycia energii końcowej	GJ/a	1 041 516
18	Ograniczenie zużycia energii pierwotnej	GJ/a	928 021
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi			
1	Unieszkodliwianie odpadów - składowanie	Mg	1 779
2	Zastąpienie wyeksploatowanych pojazdów do transportu odpadów komunalnych nowoczesnymi pojazdami przystosowanymi do zbiórki odpadów biodegradowalnych	szt.	1
3	Neutralizacja skażeń gleby - powierzchnia	ha	1 581

3. Ochrona przyrody			
1	Rehabilitacja gatunków dziko żyjących	liczba zwierząt	400
2	Ochrona gatunków z czerwonej księgi gatunków zagrożonych	liczba gatunków	1
3	Przywrócenie lub zapewnienie ochrony właściwego stanu ekosystemów (siedlisk)	ha	999
4	Utrzymanie prawidłowego stanu liczebnego gatunków	liczba gatunków	8
4. Edukacja ekologiczna			
1	Podniesienie świadomości ekologicznej na obszarze gmin	liczba gmin	167
2	Podniesienie świadomości ekologicznej uczestników/odbiorców	liczba osób	2 321 422
3	Podniesienie świadomości ekologicznej na obszarze województwa śląskiego	liczba zadań	18
5. Ochrona wód, adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna			
1	RLM kanalizacji	RLM	16 778
2	RLM oczyszczalni	RLM	26 521
3	Odprowadzanie ścieków z n podłączeń do budynków	szt.	638
4	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków	RLM	3 021
5	Stworzenie warunków do oczyszczania ścieków w ilości n do parametrów określonych w pozwoleniu wodnoprawnym na odprowadzanie ścieków oczyszczonych.	m ³ /d	3 291
6	Stworzenie możliwości dostawy wody do picia o odpowiedniej jakości	Liczba zadań	8
7	Liczba osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę	osoby	33 653
8	Zmniejszenie strat wody	Liczba zadań	2
9	Ilość suchej masy poddanej przetworzeniu	Mg s m/a	56
10	Liczba osób obsługiwanych przez pojazd specjalistyczny/urządzenie	RLM	1 969
11	Obszar chroniony	ha	56
12	Stworzenie warunków prawidłowego przepływu wód	m ³ /s	1
13	Liczba ludności objętej środkami ochrony przeciwpowodziowej	osoby	7
14	Ilość zagospodarowanej wody opadowej	m ³ /rok	149 447
6. Zapobieganie poważnym awariom i zagrożeniom środowiska			
1	Poprawa możliwości jednostek straży pożarnej w zakresie likwidacji i zwalczania skutków poważnych awarii, powodzi, wypadków i katastrof chemicznych i ekologicznych.	liczba zadań	841

2	Liczba osób objętych ochroną inną niż przeciwpowodziowa	Liczba osób	8 382 669
7. Zarządzanie środowiskowe w regionie			
1	Utrzymanie prawidłowego stanu liczebnego gatunków	liczba gatunków	7
2	Stworzenie możliwości prawidłowego zarządzania środowiskowego na obszarze gminy	liczba gmin	167
3	Stworzenie możliwości prawidłowego zarządzania środowiskowego na obszarze	ha	649 178
4	Stworzenie warunków do prawidłowej ochrony przyrody leśnej na obszarze	ha	155
8. Profilaktyka zdrowotna			
1	Wzmocnienie organizmów dzieci poprzez realizację programu profilaktyki zdrowotnej, podniesienie świadomości ekologicznej dzieci poprzez realizację programu edukacji ekologicznej	liczba dzieci	10 144

Tabela nr 30 Efekty rzeczowe z umów zawartych w 2023 roku ze środków Funduszu oraz Narodowego Funduszu

Lp.	Nazwa efektu	Jedn. miary	Wielkość planowana
1. Ochrona atmosfery			
1	Audyt energetyczny	szt.	4 066
2	Dokumentacja projektowa	szt.	26
3	Elektrochemiczny magazyn energii	kWh	97
4	Elektrownia wiatrowa	kW	12
5	Pompa ciepła	kpl.	7 786
6	Pompa ciepła	kW	528
7	Instalacja c.w.u.	kpl.	7
8	Instalacja fotowoltaiczna	kpl.	4 346
9	Instalacja fotowoltaiczna	kW	10 100
10	Instalacja ogrzewania	kpl.	4 779
11	Instalacja solarna	kpl.	1
12	Oświetlenie energooszczędne	kpl.	1 224

13	Pozostałe inwestycje z zakresu ochrony atmosfery	kpl.	2
14	Sieci ciepłne wraz z przyłączami	m	1 038
15	Termoizolacja obiektów	kpl.	8 063
16	Układ kogeneracji w oparciu o konwencjonalne źródło energii	kpl.	1
17	Wentylacja mechaniczna	kpl.	161
18	Węzeł ciepłny	kpl.	67
19	Zakup pojazdu hybrydowego lub elektrycznego	kpl.	60
20	Zlikwidowane dotychczasowe źródło ciepła	kpl.	19 489
21	Źródło ciepła	kpl.	3 409
22	Źródło ciepła opalane biomasą	kpl.	1 464
23	Źródło ciepła opalane gazem/olejem	kpl.	6 234
24	Źródło ciepła opalane paliwem stałym	kpl.	6
25	Źródło ciepła zasilane energią elektryczną	kpl.	240
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi			
1	Specjalistyczne pojazdy do zbiórki i transportu odpadów komunalnych, w tym biodegradowalnych	szt.	1
2	Unieszkodliwianie odpadów - składowanie	szt.	334
3	Unieszkodliwianie odpadów - składowanie	mb.	12 131
4	Zakup wapna nawozowego	Mg	6 101
5	Zakup urządzeń zapobiegających powstawaniu odpadów.	szt.	1
3. Ochrona przyrody			
1	Czyszczenie budek lęgowych	szt.	1 860
2	Karczowanie samosiejek i podrostów	ha	35
3	Opieka weterynaryjna	os./miesiąc	100
4	Renowacja trawników	ha	10
5	Usunięcie roślin inwazyjnych	ha	115
6	Usuwanie pni	szt.	26
7	Utworzenie terenu zielonego	szt.	31

8	Wycinka drzew	szt.	471
9	Wykaszenie traw	ha	18,49
10	Wykonanie cięć pielęgnacyjnych drzew	szt.	995
11	Wykonanie cięć pielęgnacyjnych krzewów	szt.	3 019
12	Wykonanie lotów patrolowych	godz.	74,00
13	Wypas kóz/owiec	ha	111
14	Zabezpieczenie gniazd	szt.	30
15	Zakup akcesoriów i narzędzi ogrodniczych	szt.	1 177
16	Zakup i montaż budek	szt.	200
17	Zakup i montaż tablic informacyjnych/edukacyjnych/urzędowych	szt.	135
18	Zakup i montaż tablic tabliczek gatunkowych	szt.	105
19	Zakup i sadzenie drzew	szt.	913
20	Zakup i sadzenie roślin	szt.	6 690
21	Zakup i wsiedlenie zwierząt	szt.	56
22	Zakup karmy	t	66
23	Zakup pułapek feromonowych	szt.	585
24	Zarybianie	kg	342
25	Zarybianie	szt.	760 000
4. Edukacja ekologiczna			
1	Doposażenie laboratorium	szt.	1
2	Doposażenie ośrodków edukacji ekologicznej	szt.	3
3	Druk plakatu	szt.	758
4	Druk ulotki/folderu	szt.	94 200
5	Druk wydawnictwa	szt.	29 611
6	Konferencje - przeprowadzenie konferencji	szt.	22
7	Konferencje - wydanie materiałów konferencyjnych	szt.	1 900
8	Konferencje - wygłoszenie referatów	szt.	173

9	Uczestnicy konferencji	liczba uczestników	170
10	Media - Publikacja czasopism	liczba numerów	667
11	Media - Publikacja kolumn ekologicznych	liczba kolumn	830
12	Media - Radio - Czas trwania audycji	minuta	190
13	Media - Radio - Emisja audycji	liczba audycji	549
14	Media - Telewizja - Czas trwania programu	minuta	265
15	Media - Telewizja - Programy	liczba programów	144
16	Pomoce dydaktyczne na terenie ścieżki	szt.	33
17	Produkcja filmu	min.	1
18	Przeprowadzenie akcji edukacyjnej	szt.	36
19	Przeprowadzenie konkursu	szt.	32
20	Przeprowadzenie programu/kampanii edukacyjnej	szt.	16
21	Tablice na terenie ścieżki	szt.	157
22	Utworzenie i wyposażenie Pracowni pod chmurką	szt.	69
23	Utworzenie i wyposażenie Zielonej Pracowni	szt.	98
24	Utworzenie ścieżki	szt.	6
25	Warsztaty - godziny	godz.	3 492
26	Warsztaty - ilość/grupy	szt.	990
27	Warsztaty - osoby	liczba osób	17 250
28	Zakup gadżetów	szt.	2 801
29	Zakup i wręczenie nagród laureatom konkursu	szt.	235
30	Zakup pomocy dydaktycznych	szt.	265
31	Zakup pomocy naukowych do uczelnianego laboratorium	szt.	1
32	Zakup sadzonek	szt.	1 331
33	Zakup urządzeń multimedialnych	szt.	2
34	Zakup wyposażenia	szt.	356
35	Zorganizowanie wystawy	szt.	1

36	Przeprowadzone szkolenia	szt.	30
37	Wykonanie wydawnictw drukowanych	szt.	18 750
38	Zorganizowane imprezy/festiwale	szt.	87
39	Zorganizowane konferencje/seminaria/warsztaty	szt.	1 172
40	Zorganizowane olimpiady/konkursy	szt.	12
41	Przeprowadzone kampanie informacyjno-edukacyjne	szt.	1
42	Zrealizowane działania edukacyjne i promocyjne w Internecie	szt.	120
43	Zrealizowane działania edukacyjne i promocyjne w mediach tradycyjnych	szt.	145
5. Ochrona wód, adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna			
1	Kanalizacja sanitarna o długości	mb	9 018
2	Oczyszczalnia ścieków komunalnych	m ³ /d	3 816
3	Przepompownie/pompownie	szt.	2
4	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	szt.	797
5	Zbiornik retencyjny nadziemny zamknięty	szt.	1
6	Sieć wodociągowa o długości	mb	22 962
7	Przyłącza wodociągowe	szt.	126
8	Stacja uzdatniania wody o wydajności	m ³ /d	1 500
9	Ujęcie wody	m ³ /d	1 520
10	Liczba instalacji służąca zagospodarowaniu wody opadowej	szt.	1 432
11	Hydrofornie	szt.	1
12	Instalacja/urządzenie przetwarzania osadów ściekowych	Mg s.m/a	4
13	Długość kanału ulgi	mb	30
14	Prasa do odwadniania osadu	szt.	1
6. Zapobieganie poważnym awariom i zagrożeniom środowiska			
1	Liczba wyposażonych jednostek OSP	szt.	727
2	Specjalistyczny sprzęt mechaniczno-hydrauliczny	szt.	815
3	Specjalistyczny sprzęt sygnalizacyjny	szt.	74

4	Specjalistyczny sprzęt elektryczno-elektroniczny	szt.	33
5	Inny specjalistyczny sprzęt wykorzystywany w akcjach ratowniczych	szt.	87
6	Zakup indywidualnego wyposażenia strażaka	kpl	6 610
7	Zakup sprzętu ODO	kpl	147
8	Zakup niezbędnego sprzętu	kpl	476
9	Zakup środków chemicznych - dyspergenty	dm ³	8 000
10	Zakup środków chemicznych - sorbenty i środki pianotwórcze	kg	58 000
11	Zakup pojazdów specjalistycznych	szt.	14
12	Liczba zakupionych ciężkich samochodów ratowniczo-gaśniczych	szt.	9
13	Liczba zakupionych lekkich samochodów ratowniczo-gaśniczych	szt.	18
14	Liczba zakupionych średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych	szt.	33
15	Quad pojazd specjalistyczny	szt.	53
16	Liczba zakupionych dronów	szt.	3
17	Liczba zakupionego pneumatycznego sprzętu ratowniczy	szt.	5
18	Liczba zakupionych przyczep do transportu	szt.	53
19	Liczba zakupionych rozpoznawczo-ratowniczych samochodów lekkich	szt.	5
20	Liczba zakupionych ratowniczych łodzi hybrydowych	szt.	3
7. Zarządzanie środowiskowe w regionie			
1	Opracowanie dokumentu	szt.	44
8. Profilaktyka zdrowotna			
1	Wyjazd dzieci	liczba dzieci	10 144

X. NAJWAŻNIEJSZE ZADANIA ZAKOŃCZONE W 2023 ROKU

1. OCHRONA ATMOSFERY

Do najważniejszych inwestycji z zakresu ochrony atmosfery oraz ochrony przed hałasem, których realizacja została zakończona w 2023 roku należą:

- Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy ok. 1 MW w Katowicach przy ul. Żwirowej - Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Katowicach,
- Zabudowa instalacji fotowoltaicznych oraz termomodernizacja 13 budynków mieszkalnych wielorodzinnych zlokalizowanych w Jaworznie przy ulicach: Kalinowej 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, Al. Piłsudskiego 23, 27, 40, Towarowej 67 oraz 11 Listopada 18 – Spółdzielnia Mieszkaniowa "Górnik",
- Termomodernizacja Hali Produkcyjnej PR-3 elewacja północna oraz modernizacja instalacji grzewczej w SHI FW Energia FAKOP Sp. z o.o. w Sosnowcu przy ul. Chemicznej 10 – SHI FW Energia FAKOP Sp z o.o.,
- Wdrożenie rozwiązań energooszczędnych w Zakładzie Re Alloys - RE ALLOYS Sp. z o.o.,
- Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy do 1 MW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na terenie Ujęcia Wody Soła II w Kobiernicach - AQUA S.A.,
- Dalkia Polska Energia S.A.:
  - Budowa instalacji wysokosprawnej kogeneracji o mocy elektrycznej 3MW oraz mocy cieplnej 3MW w oparciu o silniki gazowe zasilane gazem sieciowym w Mysłowicach przy ul. Świerczyny 3,
  - Modernizacja kotłów węglowych na terenie Zakładu Produkcyjnego nr 3 Mysłowice,
- Budowa instalacji wysokosprawnej kogeneracji o mocy elektrycznej 999 kWe i termicznej ok. 1,2 MWt w oparciu o silnik gazowy zasilany gazem sieciowym na terenie Wydziału nr 13 "Szopienice" - Dalkia Polska Kogeneracja 1 Sp. z o.o.,
- Termomodernizacja pięciu budynków mieszkalnych zlokalizowanych w Sosnowcu przy ul. Kieleckiej 20-28, Koszalińskiej 40-44, Koszalińskiej 2-10, Radomskiej 16 oraz Wagowej 36A-38A - Spółdzielnia Mieszkaniowa "Hutnik",
- Termomodernizacja 6 budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Katowicach przy ulicy Mikołowskiej 40, 1-go Maja 158D, Morawa 93D, Strzeleckiego 4, Wierzbowej 38-46 i Armii Krajowej 50A-50C należących do Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej,
- Nowocześni, szybcy, ekologiczni - zakup samochodów z napędem hybrydowym dla potrzeby garnizonu śląskiej Policji. Etap V - Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach,
- Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Konopiska,
- Ograniczenie niskiej emisji na terenie miasta Katowice - kontynuacja działań związanych z dofinansowaniem wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych - budynki jedno i wielorodzinne - Gmina Katowice.

2. GOSPODARKA ODPADAMI I OCHRONA POWIETRZCHNI ZIEMI

Do najważniejszych inwestycji z zakresu gospodarki odpadami oraz ochrony powierzchni ziemi, których realizacja została zakończona w 2023 roku należą:

- poprawa jakości środowiska miejskiego Gminy Świętochłowice - remediacja terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych w rejonie stawu Kalina wraz z przywróceniem jego biologicznej aktywności,

- zakup specjalistycznego pojazdu wraz z systemem HDS do opróżniania pojemników przeznaczonych do selektywnej zbiórki odpadów, w tym pojemników półpodziemnych, zasilanego gazem ziemnym CNG (Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Katowicach),
- modernizacja pracowni RTG wraz z wymianą aparatu RTG i wymianą ciemni na w Centrum Medycznym SAR Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Bytomiu,
- demontaż, zbieranie, transport oraz unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych płaskich oraz falistych z budynków mieszkalnych i gospodarczych z terenu 62 gmin województwa śląskiego oraz 13 Spółdzielni Mieszkaniowych.

3. OCHRONA PRZYRODY

Do najważniejszych działań z zakresu różnorodności biologicznej zakończonych w 2023 roku należą:

Konkurs „Zielona Przestrzeń”

Celem konkursu było utworzenie na terenie ogólnodostępnym, będącym we władaniu jednostki samorządu terytorialnego, terenów zieleni służących dostosowaniu przestrzeni publicznej do potrzeb społecznych oraz umożliwienie społeczeństwu korzystania z ich walorów.

W ramach pierwszej edycji konkursu dofinansowano 31 wniosków, które wyłoniono biorąc pod uwagę pomysł na zagospodarowanie przestrzeni (wykorzystanie naturalnej charakterystyki terenu, zastosowanie rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, spójność, atrakcyjność koncepcji). Istotnym kryterium wyboru była także zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmował wniosek, a także zaangażowanie społeczności lokalnej w opracowanie projektu utworzenia terenu zielonego i w jego realizację oraz wykorzystanie przestrzeni terenów zieleni do prowadzenia zajęć edukacyjnych, przyrodniczych, spotkań społeczności lokalnej.

Przeciwpowarowe zabezpieczenie w celu ochrony różnorodności biologicznej terenów leśnych RDLP w Katowicach oraz ochrony klimatu - patrolowanie lotnicze lasów województwa śląskiego w 2023 roku - zadanie realizowane przez RDLP w Katowicach

Celem zadania było usprawnienie systemu obserwacyjno-alarmowego Lasów Państwowych, przeznaczonego do wykrywania i lokalizacji pożarów na terenach leśnych województwa śląskiego.

W ramach realizacji zadania w zakresie funkcjonowania systemu obserwacyjno-alarmowego Lasów Państwowych wykonano 74 godziny lotów patrolowo-gaśniczych w celu wykrywania i gaszenia pożarów za pomocą samolotów oraz śmigłowców patrolowo-gaśniczych. Śmigłowiec wraz z samolotami patrolowo-gaśniczymi są odpowiedzialne za lokalizację pożarów oraz szybkie rozpoczęcie akcji gaśniczej i powstrzymanie pożaru do momentu dotarcia na miejsce sił naziemnych.

Czynna ochrona siedlisk nieleśnych w Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd. – zadanie realizowane przez Województwo Śląskie- Zespół Parków Krajobrazowych

Zadanie miało na celu przeprowadzenie działań czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych, tzw. półnaturalnych ekosystemów otwartych położonych na obszarze Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”. Celem zabiegów było zapobieganie zarastaniu muraw naskalnych, muraw kserotermicznych, w wyniku postępowania naturalnej sukcesji. Nieleśne zbiorowiska półnaturalne wyróżniają się wysoką różnorodnością biologiczną. Te układy ekologiczne kształtowane, utrzymywane i stabilizowane na przestrzeni lat przez ekstensywną gospodarkę pasterską i kośną obecnie wymagają prowadzenia zabiegów ochrony czynnej. O konieczności podjęcia działań ochronnych decyduje przede wszystkim ich wysoka różnorodność biologiczna. Pomimo braku większej wartości gospodarczej wyróżniają się wysokimi walorami przyrodniczymi. Powierzchnie objęte projektem stanowią siedliska dla cennych

i zagrożonych gatunków zwierząt i roślin. Efektem ekologicznym zadania było zapewnienie ochrony właściwego stanu ekosystemów na obszarze ok. 99,5 ha.

Ochrona chomika europejskiego w Jaworznie – 2023 roku zadanie realizowane przez Gminę Jaworzno

Głównym celem projektu było przeciwdziałanie procesowi wymierania i odbudowa populacji chomika europejskiego na terenie Jaworzna. W ramach zadania wykonywane były działania w zakresie wzmocnienia populacji w Jaworznie poprzez wprowadzenie nowych osobników do środowiska, zwiększenie różnorodności biologicznej agrocenoz, monitoring i śledzenie zmian zachodzących w populacji oraz edukację ekologiczną.

Efektem ekologicznym była ochrona jednego zagrożonego gatunku z czerwonej księgi gatunków zagrożonych.

4. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Do najważniejszych działań z zakresu edukacji ekologicznej zakończonych w 2023 roku należą:

Konkurs „Zielona Pracownia 2023”

IX edycja konkursu pn. „Zielona Pracownia”, którego przedmiotem było utworzenie ekopracowni na potrzeby nauk przyrodniczych, biologicznych, ekologicznych, geograficznych, chemiczno-fizycznych czy geologicznych w placówkach oświatowych z terenu województwa śląskiego. W ramach kolejnej edycji dofinansowano 100 wniosków, które wyłoniono biorąc pod uwagę pomysły na zagospodarowanie pracowni, jej funkcjonalność, wykorzystanie przestrzeni oraz innowacyjność zaproponowanych rozwiązań. Istotnym kryterium wyboru była różnorodność pomocy dydaktycznych, wyposażenia oraz sprzętu multimedialnego.

Konkurs „Ekopracownia pod chmurką”

Przedmiotem Konkursu było utworzenie na terenie należącym do placówki oświatowej przestrzeni dedykowanej prowadzeniu zajęć dydaktycznych z zakresu przyrody, biologii, ekologii, geografii, geologii itp. w szkołach podstawowych oraz szkołach średnich.

Celem konkursu była aktywizacja dzieci i młodzieży, uatrakcyjnienie nauczania poprzez wprowadzenie zajęć terenowych i żywych lekcji przyrody, umacnianie i kształtowanie wrażliwości dzieci na przyrodę, rozwijanie zainteresowań z zakresu ochrony przyrody i edukacji ekologicznej.

Dofinansowanie otrzymało 70 projektów, które przedstawiły interesujący pomysł na zagospodarowanie przestrzeni, zróżnicowanie asortymentu roślin oraz pomocy dydaktycznych i zasadność ich zakupu, zaangażowanie dzieci i młodzieży w opracowanie projektu modernizacji przestrzeni i jego realizację.

Kampania edukacyjna ARKA dla ZIEMI 2023 r. - zadanie realizowane przez Fundację Ekologiczną ARKA z Bielska Białej.

Kampania dotyczyła takich zagadnień jak: przeciwdziałanie niskiej emisji, ochrona powietrza, ekoconsumpcja, promocja właściwej segregacji śmieci, recykling, sadzenie drzew, ochrona bioróżnorodności. Kampania ARKA dla ZIEMI była przedsięwzięciem innowacyjnym i nowoczesnym, zawierającym różnorodność narzędzi edukacyjnych, łączącym tradycyjne elementy jak happeningi czy gazetki edukacyjne z nowoczesnymi sposobami edukacji (portal edukacyjny, promocja w social mediach, e-wydawnictwa, aplikacje internetowe).

W ramach Kampanii zrealizowano akcje: Książka za drzewo, Rzeczy dla zwierząt, Żyjące książki, Kwiaty zamiast śmieci, Rower pomaga zwierzętom, Sadzimy tlen, Łapmy wodę, Dzień czystego powietrza. Efektem ekologicznym kampanii było podniesienie świadomości ekologicznej ok. 500 000 uczestników.

Kampania informacyjno-edukacyjna "Wygrywamy, gdy o przyrodę dbamy" – zadanie realizowane przez Województwo Śląskie - Zespół Parków Krajobrazowych

Kampania obejmowała prowadzenie szeroko zakrojonych działań mających na celu propagowanie proekologicznych zachowań oraz podniesienie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży na terenie województwa śląskiego. Zadanie realizowane było przez wszystkie ośrodki edukacyjne ZPKWŚ w: Będzinie, Kalinie (gm. Herby, pow. lubliniecki), Smoleniu (gm. Pilica, pow. zawierciański), Rudach (gm. Kuźnia Raciborska, pow. raciborski) i Żywcu.

W ramach kampanii przeprowadzono 6 konkursów o zasięgu wojewódzkim, adresowanych do dzieci i młodzieży z każdej grupy wiekowej pn.: „Ekologiczne łamanie główki”, „Kolorowy świat motyli”, „Dzikie zwierzęta – leśni mieszkańcy”, „To co w moim parku najpiękniejsze i dla mnie najważniejsze”, „Krajobraz i przyroda województwa śląskiego”, „Przyrodnicza przypinka”. Przeprowadzono pogadanki ekologiczne nt. „Bogactwo przyrodnicze i formy ochrony przyrody na terenie parków krajobrazowych województwa śląskiego”, Zorganizowano XXXIII Sympozjum Jurajskie, Dzień drzewa oraz Akcję Sprzątania Świata.

5. OCHRONA WÓD, ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I GOSPODARKA WODNA

Do najważniejszych inwestycji z zakresu ochrony wód i gospodarki wodnej, których realizacja została zakończona w 2023 roku należą:

- „Zaprojektowanie i wykonanie kompleksowej rozbudowy i modernizacji istniejącej oczyszczalni ścieków w technologii odwróconej osmozy odcieku pochodzącego ze składowiska odpadów i zakładu zagospodarowania w Sobuczynie o przepustowości 200 m³/d” zrealizowane przez Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. W wyniku realizacji przedsięwzięcia zmodernizowano oczyszczalnię odcieku ze Składowiska odpadów komunalnych i Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Sobuczynie, pracującej w oparciu o technologię odwróconej osmozy, zwiększono przepustowość oczyszczalni z 60 do 200 m³/d,
- „Budowa dodatkowej mokrej pompowni ścieków przy tłoczni "Batory" zrealizowane przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. W wyniku realizacji przedsięwzięcia wybudowano dodatkową pompownię ścieków przy tłoczni „Batory”. Przepustowość urządzeń poddanych modernizacji 15 185 RLM,
- „Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z pompownią ścieków w rejonie ul. Oświęcimskiej, Podlesie, Leśnej, Sosnowej w Dankowicach” zrealizowane przez Gminę Wilamowice. W wyniku realizacji zadania wybudowano 6 km sieci kanalizacji sanitarnej, jedną przepompownię ścieków, 97 podłączeń kanalizacyjnych dla 388 RLM,
- „Oczyszczalnia ścieków dla Zakładu Sokpol w Myszkowie” zrealizowane przez Sokpol Sp. z o.o. W wyniku realizacji zadania powstała oczyszczalnia ścieków przemysłowych o przepustowości 1 818 m³/dobę,
- „Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przebudową i przepięciem przyłączy w ul. Głównej na odcinku od ul. Polnej do Orlich Gniazd w miejscowości Zrębice, gmina Olsztyn” zrealizowane przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. w Częstochowie. W wyniku realizacji zadania wybudowano 4,1 km sieci wodociągowej, 117 szt. przyłączy wodociągowych dla 351 osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę,
- „Przebudowa wodociągu fi 150/100/80 stalowego wraz z przyłączami w Wiśle przy ul. Górnośląskiej od studzienki wodomierzowej w ul. Partecznik do DW Gawra i ul. Kuryatty” zrealizowane przez Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. z siedzibą w Ustroniu. W wyniku realizacji zadania wybudowano 1,7 km sieci wodociągowej, 17 szt. przyłączy wodociągowych dla 326 osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę.

XI. KONTROLA REALIZACJI ZAWARTYCH UMÓW

Fundusz w 2023 roku przeprowadził czynności kontrolne obejmujące:

- kontrolę dokumentów stanowiących rozliczenie dofinansowanych zadań,
- kontrolę realizacji zadań w terenie.

Przeprowadzanie kontroli pozwoliło zwiększyć skuteczność nadzoru nad wykorzystaniem przekazanych przez Fundusz środków, a co za tym idzie, prawdopodobieństwo wykrycia ewentualnych nieprawidłowości w realizacji dofinansowywanych zadań oraz w sposobie ich dokumentowania.

W 2023 roku przeprowadzono kontrolę na miejscu 178 umów zawartych z beneficjentami instytucjonalnymi, w tym: 97 pożyczek preferencyjnych, 33 dotacje, 24 umorzenia części pożyczek, 3 dotacje udzielone ze środków Narodowego Funduszu, 5 dotacji w ramach przekazania środków finansowych, 8 dotacji związanych z prowadzeniem przez Gminy punktów konsultacyjno-informacyjnych w ramach Programu „Czyste Powietrze”, 8 dotacji dotyczących dodatkowego finansowania dla najbardziej aktywnych Gmin w ramach Porozumienia. W sumie skontrolowano realizację 147 zadań, w tym:

- 6 z zakresu gospodarki wodnej,
- 16 z zakresu ochrony wód,
- 91 z zakresu ochrony atmosfery,
- 4 z zakresu gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi,
- 4 z zakresu ochrony przyrody,
- 9 z zakresu edukacji ekologicznej,
- 1 z zakresu profilaktyki zdrowotnej,
- 8 związanych z prowadzeniem punktów konsultacyjno-informacyjnych w ramach Programu „Czyste Powietrze”,
- 8 dotyczących dodatkowego finansowania dla najbardziej aktywnych Gmin w ramach Porozumienia.

Ponadto, przeprowadzono kontrolę na miejscu 162 zadań realizowanych przez osoby fizyczne, dofinansowanych na podstawie umów dotacji z zakresu gospodarki wodnej w ramach programu „Moja Woda”.

Kontrole wykazały, że w 305 kontrolowanych zadaniach realizacja przebiegała zgodnie z treścią zawartych umów, a w pozostałych przypadkach najczęściej spotykane niedociągnięcia polegały na:

- realizowaniu zadań niezgodnie z harmonogramami rzeczowo – finansowymi lub opóźnionych w realizacji (stwierdzono w 4 przypadkach),
- zakończeniu zadań po terminie przewidzianym umową (stwierdzono w 2 przypadkach).

Oprócz kontroli prowadzonych na miejscu, analizowano dokumenty stanowiące rozliczenie kolejnych rat pożyczek i dotacji oraz rozliczeń po zakończeniu realizowanych zadań. W efekcie stwierdzono, że najczęściej pojawiającymi się niedociągnięciami były:

- brak adnotacji o płatnościach na oryginałach faktur ze środków Funduszu,
- opóźnienia w realizacji zadań,
- wykonanie mniejszego zakresu rzeczowego,
- brak potwierdzeń zamontowania tablic informacyjnych,

- brak potwierdzeń zamontowania tablic pamiątkowych,
- brak kompletnego rozliczenia umów.

W zakresie przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu „Czyste Powietrze”, zgodnie ze stanowiskiem rekomendowanym przez konwent Prezesów Zarządów Wojewódzkich Funduszy kontrole przeprowadzane były na dokumentach w siedzibie Funduszu, bez konieczności kontroli na miejscu. W przypadku pojawienia się uzasadnionych wątpliwości co do prawidłowej realizacji przedsięwzięcia, Fundusz mógł podjąć decyzję o przeprowadzeniu kontroli na miejscu, celem ustalenia stanu faktycznego.

Fundusz w 2023 roku w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” przeprowadził czynności kontrolne obejmujące:

- kontrolę dokumentów stanowiących rozliczenie finansowe projektów,
- kontrolę realizacji umów na dokumentach (dokumentacja zdjęciowa) dostarczonych drogą elektroniczną, bądź pocztową przez beneficjentów,
- kontrolę realizacji umów w terenie.

Przeprowadzanie kontroli pozwoliło zwiększyć skuteczność nadzoru nad wykorzystaniem przekazanych przez Fundusz środków, a co za tym idzie, prawdopodobieństwo wykrycia ewentualnych nieprawidłowości w realizacji dofinansowywanych zadań oraz w sposobie ich dokumentowania.

W 2023 roku przeprowadzono kontrole:

- na dokumentach w przypadku 3 005 umów, w tym: 2 999 dotacji i 6 pożyczek,
- w terenie w przypadku 95 umów (w przypadku 2 umów nie zastano beneficjenta na miejscu - umówiono inny termin kontroli) oraz 1 wniosku o dofinansowanie.

W sumie dokonano kontroli realizacji 3 101 zadań. Kontrole wykazały, że w 3 030 kontrolowanych budynkach (3 002 kontroli na dokumentach oraz 28 kontroli w terenie) realizacja przebiegała zgodnie z treścią zawartych umów, a w pozostałych przypadkach najczęściej pojawiające się zastrzeżenia dotyczyły:

- braku dokumentacji (karta gwarancyjna, opinia kominiarska),
- braku wymaganej prawem dokumentacji (dokumentacja projektowa, pozwolenie na użytkowanie).

W powyższych przypadkach wezwano beneficjentów do uzupełnienia brakujących dokumentów.

Kontrole wykazały również w kilku przypadkach niezgodność oświadczeń zawartych we wnioskach o dofinansowanie/wnioskach o płatność oraz rozbieżności dotyczące zainstalowanych w budynkach urządzeń:

- wykazano obecność w budynku źródeł ciepła o klasie niższej niż 5 klasa według normy przenoszącej normę europejską EN 303-5,
- podano we wniosku o dofinansowanie nieprawidłowy dochód/przychód (weryfikacja PIT).

W takich przypadkach ustalenia z kontroli skutkowały wypowiedzeniem umów o dofinansowanie.

XII. SPIS TABEL

		Strona
Tabela nr 1	Plan i wykonanie przychodów Funduszu w 2023 roku	5
Tabela nr 2	Plan i wykonanie kosztów Funduszu w 2023 roku	7
Tabela nr 3	Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu „Czyste Powietrze”	27
Tabela nr 4	Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu „Czyste Powietrze”	27
Tabela nr 5	Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych część 1)	28
Tabela nr 6	Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych część 1)	29
Tabela nr 7	Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych część 2)	29
Tabela nr 8	Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych część 2)	30
Tabela nr 9	Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie	30
Tabela nr 10	Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie	30
Tabela nr 11	Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	31
Tabela nr 12	Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	31
Tabela nr 13	Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu „Moja Woda”	32
Tabela nr 14	Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu „Moja Woda”	32
Tabela nr 15	Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu „Agroenergia. Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”	33
Tabela nr 16	Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu „Agroenergia. Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”	33
Tabela nr 17	Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu „Ciepłe Mieszkanie”	34
Tabela nr 18	Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu „Ciepłe Mieszkanie”	34
Tabela nr 19	Efekty ekologiczne z umów zawartych w ramach Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej	35

Tabela nr 20	Efekty rzeczowe z umów zawartych w ramach Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej	36
Tabela nr 21	Wybrane pozycje bilansu	37
Tabela nr 22	Wybrane pozycje rachunku zysków i strat	38
Tabela nr 23	Struktura wpływów Funduszu w latach 2021-2023	40
Tabela nr 24	Struktura wydatków Funduszu w latach 2021-2023	41
Tabela nr 25	Wyплаты ze środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ w 2023 roku	43
Tabela nr 26	Dotacje oraz przekazanie środków państwowym jednostkom budżetowym ze środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ w latach 2021-2023	47
Tabela nr 27	Finansowanie zwrotne ze środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ w latach 2021-2023	49
Tabela nr 28	Pomoc publiczna udzielona w latach 2021–2023	50
Tabela nr 29	Efekty ekologiczne z umów zawartych w 2023 roku ze środków Funduszu oraz Narodowego Funduszu	61
Tabela nr 30	Efekty rzeczowe z umów zawartych w 2023 roku ze środków Funduszu oraz Narodowego Funduszu	63

XIII. SPIS RYSUNKÓW

		Strona
Rys. 1	Łączna pomoc udzielona na dofinansowanie zadań w latach 2021-2023 z tytułu zawartych umów	3
Rys. 2	Plan i wykonanie przychodów Funduszu za 2023 rok	6
Rys. 3	Plan i wykonanie kosztów Funduszu za 2023 rok	8
Rys. 4	Kierunki wydatkowania środków Funduszu w 2023 roku	12
Rys. 5	Wpływy Funduszu w 2023 roku	40
Rys. 6	Struktura wpływów Funduszu w 2023 roku	41
Rys. 7	Struktura wydatków Funduszu w 2023 roku	42
Rys. 8	Źródła finansowania wypłaconych środków	42
Rys. 9	Formy pomocy finansowej wypłaconej ze środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ w 2023 roku	45
Rys. 10	Finansowanie bezzwrotne ze środków Funduszu, Narodowego Funduszu oraz w ramach POIiŚ w 2023 roku	46
Rys. 11	Struktura udzielonego dofinansowania (na podstawie umów zawartych w 2023 roku)	53

XIV. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1	Sprawozdanie z wykonania Roczego Planu Finansowego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2023 rok
2	Realizacja planu w ramach kierunków wydatkowania środków finansowych Funduszu za 2023 rok

**Sprawozdanie z wykonania Roczego Planu Finansowego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2023 rok**

w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 31.12.2022	Plan 2023	Wykonanie 31.12.2023	% 5:4	% 5:3
1	2	3	4	5	6	7
I.	Stan Funduszu na początek roku	1 260 316	1 304 945	1 304 945	100%	104%
	z tego:					
1.	Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne i prawne	7 119	7 636	7 636	100%	107%
2.	Udziały i akcje	14 005	12 642	12 642	100%	90%
3.	Środki pieniężne	304 936	329 896	329 896	100%	108%
4.	Papiery wartościowe, w tym:	0	0	0		
4.1.	papiery wartościowe Skarbu Państwa	0	0	0		
4.2.	papiery wartościowe jednostek samorządu terytorialnego	0	0	0		
5.	Należności	1 003 605	1 016 301	1 016 301	100%	101%
5.1.	w tym z tytułu udzielonych pożyczek	999 253	1 014 880	1 014 880	100%	102%
5.1.1.	w tym jednostkom sektora finansów publicznych	397 076	364 976	364 976	100%	92%
6.	Pozostałe aktywa	176	162	162	100%	92%
7.	Zobowiązania (minus)	-69 525	-61 692	-61 692	100%	89%
7.1.	w tym z tytułu pożyczek	0	0	0		
7.1.1.	w tym od jednostek sektora finansów publicznych	0	0	0		
II.	Przychody	155 114	188 131	191 083	102%	123%
1.	Wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych	75 014	67 500	67 944	101%	91%
1.1.	Wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska	73 873	66 500	66 898	101%	91%
1.2.	Wpływy z tytułu administracyjnych kar pieniężnych	1 141	1 000	1 046	105%	92%
2.	Nadwyżka dochodów gmin i powiatów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych	25 530	17 428	17 428	100%	68%
3.	Przychody z tytułu dotacji z budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego	1 810	1 755	1 755	100%	97%
3.1.	Przychody z tytułu dotacji z budżetu państwa w tym:	1 810	1 755	1 755	100%	97%
3.1.1.	dotacje otrzymane na cele bieżące	1 727	1 755	1 755	100%	102%
3.1.2.	dotacje otrzymane na cele inwestycyjne	83	0	0		
3.2.	Przychody z tytułu dotacji z budżetów jednostek samorządu terytorialnego w tym:	0	0	0		
3.2.1.	dotacje otrzymane na cele bieżące	0	0	0		
3.2.2.	dotacje otrzymane na cele inwestycyjne	0	0	0		
4.	Środki otrzymane z Unii Europejskiej ¹⁾	0	0	0		
5.	Przychody finansowe	44 687	84 000	86 164	103%	193%
5.1.	w tym odsetki z tytułu oprocentowania udzielonych pożyczek	29 737	64 000	64 035	100%	215%
5.1.1.	w tym od jednostek sektora finansów publicznych	11 641	22 200	22 077	99%	190%
6.	Pozostałe przychody	8 073	17 448	17 792	102%	220%

**Sprawozdanie z wykonania Roczego Planu Finansowego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2023 rok**

w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 31.12.2022	Plan 2023	Wykonanie 31.12.2023	% 5:4	% 5:3
1	2	3	4	5	6	7
III.	Koszty	110 485	205 442	158 229	77%	143%
1.	Dotacje, w tym:	19 690	91 101	58 302	64%	296%
1.1.	dotacje na cele bieżące	10 387	34 484	26 229	76%	253%
1.1.1.	w tym przekazywane jednostkom sektora finansów publicznych	5 671	25 840	19 823	77%	350%
1.2.	dotacje na cele inwestycyjne	9 301	56 616	32 073	57%	345%
1.2.1.	w tym przekazywane jednostkom sektora finansów publicznych	2 453	11 310	3 217	28%	131%
1.3.	dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych	2	1	0	0%	0%
1.3.1.	w tym przekazywane jednostkom sektora finansów publicznych		0	0		
1.4.	spłaty kapitału kredytów bankowych		0	0		
1.4.1.	w tym przekazywane jednostkom sektora finansów publicznych		0	0		
1.5.	dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji		0	0		
1.5.1.	w tym przekazywane jednostkom sektora finansów publicznych		0	0		
2.	Środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa	9 808	15 388	15 342	100%	156%
3.	Umorzenia pożyczek	26 461	25 000	22 011	88%	83%
3.1.	w tym jednostkom sektora finansów publicznych	5 832	7 000	5 170	74%	89%
4.	Nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej	577	1 025	986	96%	171%
5.	Inne wydatki na ochronę środowiska	12 944	0	0		
6.	Koszty działalności organów i biura w tym:	36 357	56 813	46 925	83%	129%
6.1.	wynagrodzenia i składki od nich naliczane w tym:	28 473	40 820	36 787	90%	129%
6.1.1.	wynagrodzenia	24 242	34 545	31 386	91%	129%
6.1.2.	składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	3 674	5 318	4 675	88%	127%
6.1.3.	składki na Fundusz Pracy	446	770	575	75%	129%
6.2.	zakup towarów i usług	5 026	10 727	6 775	63%	135%
7.	Koszty finansowe	2 137	15 610	14 534	93%	680%
7.1.	w tym płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań	0	0	0		
7.1.1.	w tym od jednostek sektora finansów publicznych	0	0	0		
8.	Pozostałe koszty operacyjne	2 511	505	129	26%	5%

**Sprawozdanie z wykonania Roczego Planu Finansowego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2023 rok**

w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 31.12.2022	Plan 2023	Wykonanie 31.12.2023	% 5:4	% 5:3
1	2	3	4	5	6	7
IV.	Stan Funduszu na koniec roku w tym:	1 304 945	1 287 634	1 337 799	104%	103%
1.	Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne i prawne	7 636	8 568	7 595	89%	99%
2.	Udziały i akcje	12 642	12 642	13 929	110%	110%
3.	Środki pieniężne	329 896	256 505	406 777	159%	123%
4.	Papiery wartościowe w tym:	0	0	0		
4.1.	papiery wartościowe Skarbu Państwa	0	0	0		
4.2.	papiery wartościowe jednostek samorządu terytorialnego	0	0	0		
5.	Należności	1 016 301	1 091 100	989 735	91%	97%
5.1.	w tym z tytułu udzielonych pożyczek	1 014 880	1 085 328	984 396	91%	97%
5.1.1.	w tym jednostkom sektora finansów publicznych	364 976	390 718	329 686	84%	90%
6.	Pozostałe aktywa w tym:	162	0	159		98%
6.1.	pozostałe należności	0	0	0		
7.	Zobowiązania (minus)	-61 692	-81 181	-80 396	99%	130%
7.1.	w tym z tytułu pożyczek	0	0	0		
7.1.1.	w tym od jednostek sektora finansów publicznych	0	0	0		
V.	Środki na wydatki majątkowe własne²⁾	1 659	2 732	1 112	41%	67%

1) W przypadku, gdy fundusz jest beneficjentem końcowym środków z Unii Europejskiej (instytucja realizującą projekt) należy: w tej pozycji wpisać kwotę otrzymaną z UE, a po stronie kosztów przy konkretnych wydatkach podać ile wydatkowano środków otrzymanych z UE, poprzez dodanie pozycji „w tym finansowanie z UE”.

2) Środki na wydatki majątkowe nie zmniejszają stanu funduszu na koniec roku

Kierunki wydatkowania środków finansowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2023 rok

w tys. zł

Lp.	Kierunki wydatkowania środków	Pożyczki		Dotacje na cele bieżące		Dotacje na cele inwestycyjne		Przekazanie środków		Razem	
		Plan 2023	Wykonanie 2023	Plan 2023	Wykonanie 2023	Plan 2023	Wykonanie 2023	Plan 2023	Wykonanie 2023	Plan 2023	Wykonanie 2023
1	Ochrona atmosfery i ochrona przed hałasem	201 948	130 198	0	0	20 000	6 234	3 283	3 238	225 231	139 670
2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	22 000	9 126	7 084	2 598	3 856	2 103	0	0	32 940	13 827
3	Ochrona przyrody	0	0	7 000	5 028	0	0	1 996	1 996	8 996	7 024
4	Edukacja ekologiczna	0	0	12 500	11 260	160	160	15	15	12 675	11 435
5	Ochrona wód, adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna	50 000	29 503	0	0	7 500	2 120	0	0	57 500	31 623
6	Zapobieganie poważnym awariom i zagrożeniom środowiska	500	0	0	0	25 000	21 456	9 539	9 539	35 039	30 995
7	Opracowania i ekspertyzy	0	0	2 100	2 007	0	0	555	554	2 655	2 561
8	Monitoring środowiska	0	0	0	0	100	0	0	0	100	0
9	System kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska	0	0	2 200	2 200	0	0	0	0	2 200	2 200
10	Profilaktyka zdrowotna	0	0	3 600	3 136	0	0	0	0	3 600	3 136
11	Pożyczki na zachowanie płynności finansowej	1 000	0	0	0	0	0	0	0	1 000	0
12	Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych									1	0
Razem		275 448	168 827	34 484	26 229	56 616	32 073	15 388	15 342	381 937	242 471